Kultūros savaitraštis „7 meno dienos“ | www.7md.lt

7md

2018 m. sausio 26 d., penktadienis

Nr. 4 (1241) | Kaina 1,30 Eur

D*ailė* | **M***uzika* | **T***eatras* | **K***inas* | **F***otografija*

2
Kauno miesto simfoninio orkestro koncertas

3
„GED 42: šiuolaikinės muzikos dienos“ įspūdžiai

6
Kaip Lietuvoje jaučiasi karo pabėgėlis

7
Algirdo Šeškaus fotografiniai leidiniai

9
Davido Lyncho retrospektyva Torunėje

11
Apichatpongo Weerasethakulo videoinstaliacijų paroda ir kino retrospektyva

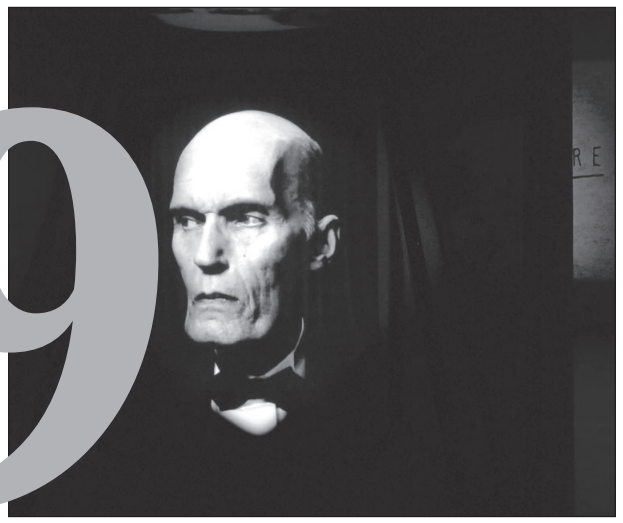

„The Fireman“ hologramos fragmentas

Eglė Gineitytė, „Nusileidimas“. 2017 m.

M. Krikštopaitytės nuotr.

Susikertančios perspektyvos

Eglės Gineitytės tapybos paroda „Naktis prasideda vidurdienį“ VDA „Titanike“

Kristina Stančienė

Įėjęs į VDA „Titaniko“ pirmojo aukšto salę, kurioje eksponuojama Eglės Gineitytės tapybos paroda, iš karto pasijunti tarsi elegantiškai surežisuotoje scenoje. Žvilgsnis čia nukreipiamas dviem kryptimis. Pirmasis susitikimas su tapytojos paveikslais „ištinka“ žvelgiant tiesiai, tarp kolonų eilės kairėje ir kitų paveikslų keturkampių bei stačiakampių ritmo dešinėje. Kelio gale čia boluoja pilkai gelsvas, tikriau, citrininis peizažas „Trečias kalnas III“. O žengtelėjus dešiniau, už kolonų, tarsi centrinėje bažnyčios navoje, atsiveria kita – *sacrum* perspektyva. Senų kaimiškų suolų (ant jų kadaise sėdėta gal per vestuves, o gal per laidotuves...) eilė, besirikiuojanti tolyn, baigiasi ties melsvai balzganu paveikslu. Jis, lyg kokia altorinė kompozicija, užbaigia žvilgsnio kelionę. Skirtingo ilgio suolelių ritmas persikelia į drobę...

Šiame, kaip pati sau pavadinau, Šventųjų suolų portrete (iš tikrųjų darbas vadinasi „Jaučiu, kad sninga I“) vienas, pirmutinis baldas vaizduojamas beveik kaip tikras, o kito nutapyta tik ore sklendžianti paviršiaus plokštuma. Tai tarsi visos parodos ir naujausių Gineitytės darbų apibendrinimas – kažkokia tarpinė būsena tarp realybės ir sapno, iki mistinių reiškinių pakylėta įprasta paros ir metų laikų kaita,

Nukelta į 8 psl.

Daug žadantis koncertinis *crescendo*

Mintys po Kauno miesto simfoninio orkestro koncerto su Vilmantu Kaliūnu ir Pavelu Bermanu

Laimutė Ligeikaitė

Pavelas Bermanas

Vilmantas Kaliūnas

Nuotraukos iš asmeninių archyvų

Tikrai nedažnai, deja, apsilankau Kauno valstybinėje filharmonijoje ir Kauno miesto simfoninio orkestro (vadovas Algimantas Treikauskas) koncertuose, bet jaučiu, kad šis miestą puošiantis ir garsinantis kolektyvas sėkmingai atsinaujina ir atranda vis daugiau veiklą skatinančių veiksnių. Praėjusiais metais pasauliniu mastu buvo pripažintos kauniečių ir „Metropolitan opera“ tenoro Johno Osborno bei jau šviesaus atminimo baritono Dmitrijaus Chvorostovskio įrašytos kompaktinės plokštelės (išleido „Delos Music“); neseniai pasirodė informacija, kad orkestras turi turiningų planų ir Lietuvos valstybės 100-mečio minėjimams, ir paties kolektyvo 13-kos metų sukakčiai, ir šiaip žada nenuleisti rankų per visą sezoną.

Įtariu, kad vienas ryškiausių šių metų renginių jau įvyko. Sausio 19 d. Kauno valstybinėje filharmonijoje tvyrojo dvigubai daugiau šventinės nuotaikos – šiomis dienomis oficialiai orkestro dirigentu buvo paskirtas Vilmantas Kaliūnas, ir vadovavęs vakaro programai, o kaip solistas pasirodė išskirtinis smuikininkas, orkestro įkūrėjas ir buvęs vyriausiasis dirigentas Pavelas Bermanas.

Nemenką karjerą padaręs Vokietijoje (buvęs pagrindiniu obojininku Vokietijos radijo filharmonijos orkestre, studijavęs dirigavimą Veimaro muzikos universitete) V. Kaliūnas jau turi patirties diriguoti vokiečių orkestrams, 2016 m. dirigavo „Rigoleto“ premjerai Ukrainos valstybinėje operoje Dnipropetrovske, yra pasirodęs su Lietuvos kameriniu ir, žinoma, ne kartą su Kauno miesto simfoniniu orkestrais. Iškart pasijuto, jog dažniau su Kauno kolektyvu dirbsiantis dirigentas pratęs vakarietiško stiliaus muzikavimo tradiciją ir stengsis dar kuo labiau kilstelėti muzikantų meistriškumą.

Koncerto programa buvo gana sudėtinga: Johanneso Brahmso Pirmoji simfonija c-moll, op. 68, ir Dmitrijaus Šostakovičiaus Pirmasis Koncertas smuikui ir orkestrui a-moll, op. 77. Prieš pradėdamas antrąją koncerto dalį, V. Kaliūnas, laikydamasis Europoje populiarios bendravimo su publika ir edukacinių intencijų praktikos, gražiai papasakojo apie Šostakovičiaus kūrino gimimo aplinkybes, o jo žodžius muzikos fragmentais iliustravo orkestro muzikantai. Dirigentas taip pat pajuokavo, jog vienas programos kūrinys yra skirtas poilsiui (Brahmso), kitas susikaupimui (Šostakovičiaus). Perfrazuodama norėčiau pasakyti, jog vienas jų išryškino kai kurias silpnąsias, kitas – stipriąsias orkestro savybes.

Daugelis klasicistinių ar panašaus stiliaus kūrinių yra apgaulingi ir atlikimo prasme netgi „pavojingi“. Tokia ir Brahmso simfonija. Nors autorius – vienas ryškiausių romantikų, jo braižas, nelyginant klasikų, „atidengia“, išgrynina visas faktūras, melodines ir tembrų linijas, polifoninius sluoksnius, dinamines bangas, dramaturgijos reljefus ir t.t. Už jokio sugalvoto naratyvo ar teatrališkumo čia nepasislėpsi – viskas partitūroje ir atlikėjų rankose bei sąmonėje. Ir, beje, ilgaamžėje tokios muzikos atlikimo tradicijoje. Labai džiugu, jog europinės atlikimo mokyklos (stiliaus suvokimo prasme) atstovas V. Kaliūnas šia linkme jau yra padaręs nemenką darbą. Tačiau klausantis tikrai didingos bethoveniškos Brahmso simfonijos (beje, su pertraukomis rašytos keturiolika metų!) dar pasigedau vientisesnės garsinės orkestro masės (kartkartėmis vis išlįsdavo atskiri instrumentai), tembrinės bei dinaminės darnos, garso skaidrumo. Skirtingų charakterių dalys buvo perteiktos gana vienodai, ypač žanriško žaismingumo trūko trečiojoje (*Un poco allegretto e grazioso*). Kita vertus, sužavėjo gražiai, sodriai skambėję kai kurie *tutti* epizodai, puikiai solines vietas griežė orkestro koncertmeisteris Darius Krapikas, o link kūrinio pabaigos jau kartu pulsavo ir raiškiems dirigento mostams pakluso visi kaip vienas. Puiki pradžia tolesniam darbui.

Galima sakyti, kad be priekaištų nuskambėjo Šostakovičius. Dirigentas sakė, jog yra dirigavęs nemažai šio kompozitoriaus kūrinių, tačiau šį Koncertą smuikui ir orkestrui parengė pirmą kartą. Kaip žinia, anot tyrinėtojų, Šostakovičius buvo vienas iš skausmingiausiai „savo epochai į akis žiūrinčių kūrėjų“, stalininio laiko brutaliai formuojamas, bet ir pats jį formavęs kaip niekas kitas prieš jį ar po jo. Žiaurus ir dviprasmiškas XX amžius jo muzikai uždėjo ryškiausią ženklą. Šostakovičius užaugo girdėdamas žydų folklorą, šis darė jam nepaprastą įspūdį. Tačiau savo kūryboje naudojo ir modernizmo kalbą, paaštrintą savitais, dažniausiai „juoku pro ašaras“ ir sarkazmu persunktais vaizdiniais. Daugelis jo kūrinių buvo pirmą kartą atlikti tik po Stalino mirties – tarp jų ir Pirmasis koncertas smuikui (Davido Oistracho redakcija).

Įsitikinau, jog tokią tirštą, įvairių stilistinių metamorfozių ir pavidalų kupiną muziką orkestras išties geba atlikti puikiai. Galbūt kūrinio konteksto ir netolimos istorijos žinojimas (beje, orkestre daug jaunų muzikantų, kuriems žinojimas dar nusveria patyrimą) taip pat prisidėjo prie gero meninio rezultato. Tarsi asmeniniu muzikos išjautimu nuo dirigento ir ypač solisto Pavelo Bermano, atrodo, užsikrėtė ir visi orkestrantai. Aukštai pasaulyje vertinamas smuikininkas vėl žavėjo jautrumu kiekvienai frazei, netgi kiekvienai natai, stiliaus pajauta, ką jau ir kalbėti apie nepriekaištingą techniką ar virtuoziškumą. Kas be ko, turėjome ir retą galimybę išgirsti Antonio Stradivari smuiką, ypač juo pasimėgauti didelėje solisto kadencijoje, kurią, nors sukurtą Šostakovičiaus, solistas griežė labai asmeniškai, giliai, tarsi išliedamas savo mintis ir jausmus.

Greta patirto tikro įsijautimo į kūrinį galimas ir toks klausimas: ar nebuvo „perspausta“? Manyčiau, Šostakovičiaus muzikai šis apibūdinimas – lyg vanduo nuo žąsies. Gal ir buvo. Bet šios unikalios kūrybos raiškai tai visiškai nekenkia. Jei ties ta riba balansuoja (arba ją net peržengia) meistriški atlikėjai, vis vien lieka visa nugalintis ir daugumą publikos pribloškiantis įspūdis. Ypač tai veikia Vakarų Europos scenose, kur Šostakovičiaus muzika populiari. Spėčiau, ji dabar sudaro tą nepatogią, „skaudančią“ giluminę atsvarą kitai – hedonistinei, išorinių efektų užvaldytai – estetikai, savotiškai primindama ir istorijos kontekstus. Bet sugrįžkime prie Brahmso. Mums, manyčiau, ne mažiau būtų reikalinga ir jo darna bei tvirta logika – ir muzikine, ir platesne prasme.

Nauji leidiniai

60 puslapių „Lietuvos muzikos link“

Lietuvos muzikos informacijos centras išleido dvidešimtą žurnalo „Lithuanian Music Link“ numerį, kuriame – dešimties autorių žvilgsnis į Lietuvos muzikos kultūrą. Spausdintas žurnalas anglų kalba skirtas tarptautinei profesionalios, analitinės Lietuvos muzikos informacijos sklaidai. Leidinio turinys kurtas pagal išplėstinę muzikos kultūros koncepciją, siekiant pristatyti įvairias kūrybos formas, žanrus ir praktikas. „Šiuo požiūriu dvidešimtas leidinio numeris yra turbūt pats fundamentaliausias ir istoriškiausias. Be to, jis turi ir daugiausia aštrių komentarų, netgi satyros, atsižvelgiant į tai, kad „Lithuanian Music Link“ iš esmės visada pozityviai reklamavo Lietuvos muziką“, – teigė Lietuvos muzikos informacijos centro vadovė Asta Pakarklytė. Beje, leidinio tekstai ir fotografijos Lietuvos muzikos informacijos centro tinklalapyje *mic.lt* skelbiami ir lietuviškoje, ir angliškoje versijose. Pastarosios tekstus parengė literatūros vertėjas Romas Kinka.

Kartu su A. Pakarklyte žurnalą rengianti redaktorė Lina Navickaitė-Martinelli teigia: „Vienas didžiausių malonumų rengiant žurnalą yra matyti, kaip, jau pasiekus „finišo tiesiąją“, straipsniai ne tik sugula makete vienas šalia kito, bet tarsi savaime susiraizgo kažkokiomis sunkiai apčiuopiamomis gijomis, rezonuoja vienas su kitu, ir už tas kaskart išnyrančias staigmenas esame dėkingos tiek mūsų autoriams, tiek tekstų herojams. O pastarieji – tai vardai ir reiškiniai (istoriniai ar šiandieniniai), į kuriuos žvelgiame stengdamiesi atverti ir išskleisti kaip įmanoma daugiau to gyvenimo sluoksnių, sampynų ir spalvų.“

Naujausiame numeryje – keli kūrėjų portretai. Lietuvos muzikos atskalūno Osvaldo Balakausko asmenybės kontūrus Gražina Daunoravičienė išryškino pasitelkusi jo Kijevo laikotarpio akademinės aplinkos ir „naktinių universitetų“ bičiulių prisiminimus. Laima Slepkovaitė dėmesį nutaikė į Lietuvos džiazo filosofą Janą Maksimovičių, o Jūratė Katinaitė – į lietuvių muzikos apaštalą Donatą Katkų. Ne vieną dešimtmetį muzikinio radikalizmo pulsą palaikančio kompozitoriaus Ričardo Kabelio intensyvumus atskleidė Linas Paulauskis.

Karolis Vyšniauskas savo tekste apie „Eurovizijos“ kontroversijas svarstė: „Lietuva niekada nelaimėjo „Eurovizijos“, bet konkursas negrįžtamai pakeitė šalies popmuziką – ir įvarė Lietuvos visuomenei nepilnavertiškumo kompleksą. Kaip nutiko, kad smagiausias Europos muzikinis šou čia tapo tokiu rimtu reikalu?“ O įnirtingas propagandos tyrinėtojas, filosofas Gintautas Mažeikis kartu su Edvardu Šumila aiškinosi muzikos propagandos prielaidas, sovietinės Lietuvos propagandos kūrybinę (ne)galią, propagandos technologijas ir jų poreikį šiandien.

Į istorines perspektyvas atsisuko ir Rūta Skudienė, savo tekste peržiūrėdama Vilniaus plokštelių įrašų studijos epochą, ir Austė Nakienė, nužymėdama lietuvių etninės kultūros judėjimo kryptis urbanistinės aplinkos link. Ugnius Babinskas diskutavo su „akademiniais neformalais“ Vykintu Baltaku ir Liudu Mockūnu.

Netikėtas žurnalo autorius Herkus Kunčius – postmodernizmo eseistas, silpnesnių nervų kritikų dažnai vadinamas provokuojančiu Lietuvos rašytoju. Jo trumpą satyrą inspiravo XX a. 7-ojo dešimtmečio įvykis, kai sovietinėje Lietuvoje besilankantis antrasis planetos kosmonautas Germanas Titovas į savo oficialaus vizito dienotvarkę įtraukė ir susitikimą su Lietuvos TSR kompozitorių sąjungos atstovais.

Žurnalo leidyba yra viena iš Lietuvos muzikos kultūros tarptautiškumo iniciatyvų, kuriai finansinį pagrindą suteikė asociacija LATGA, Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. Lietuvos muzikos informacijos centro partneris – Lietuvos kompozitorių sąjunga.

LMIC inf.

Naujosios muzikos iššūkiai

Festivalio „GED 42: šiuolaikinės muzikos dienos“ įspūdžiai

Goda Marija Gužauskaitė

Sausio 11–13 d. Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje pirmą kartą vyko šiuolaikinės muzikos festivalis „GED 42: šiuolaikinės muzikos dienos“. Nuskambėjo 27 lietuvių ir užsienio autorių kūriniai, iš kurių net 19 – pirmą kartą Lietuvoje. Tris vakarus iš eilės akademija skendėjo šiuolaikinės akustinės, elektroakustinės ir elektroninės muzikos vandenyse: nuskambėjo Johno Cage'o muzikos koncertas, pluoštas moderniosios muzikos improvizacijų, net dvylika Kompozicijos katedros studentų naujų kūrinių, o festivalį vainikavo solidus elektroakustinės muzikos koncertas, organizuotas kartu su belgų elektroninės muzikos centru „Centre Henri Pousseur“ ir Lietuvos ansamblių tinklo (LAT), vadovaujamo Vykinto Baltako, muzikantais. Po jo klausytojai buvo pakviesti į Juliaus Juzeliūno erdvinio garso sferoje vykusį kompozicijos studentų elektronikos darbų pristatymą.

Festivalį „GED 42: šiuolaikinės muzikos dienos“ organizuoja Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Muzikos inovacijų studijų centras ir Lietuvos ansamblių tinklas, jie suteikia jauniesiems šiuolaikinės muzikos atlikėjams bei kūrėjams stiprią paskatą ir motyvaciją. Tai itin svarbi iniciatyva Kamerinio ansamblio katedros magistrantams bei Kompozicijos katedros studentams, leidžianti bendradarbiauti ir įgyti profesinės patirties.

Pirmąjį vakarą dar tik antrus metus rengiamos, tačiau itin perspektyvios Šiuolaikinės kamerinės muzikos programos magistrantai pristatė du koncertus. Pirmasis buvo skirtas amerikiečių kompozitoriaus Johno Cage'o kūrybai, antrasis dovanojo retą galimybę išgirsti gyvai atliekamas šiuolaikinės muzikos improvizacijas. Publika netruko įsitikinti, kad jauni muzikantai rimtai žiūri į šiuolaikinės muzikos atlikimą. Girdėjome J. Cage'o kūrinius „Credo in US“, „Ryoanji“, III ir IV Kvarteto dalis, „Fontana Mix“ ir „Living room music“. Paskutinis kūrinys pelnė publikos ovacijas. Atlikėjai Greta Garmašaitė, Monika Kinkadzė, Deimantas Balys ir Simonas Kaupinis, pasitelkę įvairius buities daiktus, sugebėjo įtaigiai ir profesionaliai atlikti šį šmaikštų, bet kartu ir sudėtingą kūrinį. Antroje vakaro dalyje girdėjome grupines bei solo improvizacijas. Subtiliu tembro ir rafinuotu muzikos formos pajautimu pasižymėjo Dominyko Besakirsko improvizacija (mušamieji), o dar labiau visus pakerėjo garsaus džiazo saksofonininko Liudo Mockūno ir Arno Mikalkėno vadovaujamų magistrantų ansamblių improvizacijos. Jaunatviškas energijos užtaisas, entuziazmas, rimtas požiūris ir nuoširdus savo svajonės siekimas – tai Šiuolaikinės kamerinės muzikos programos magistrantų savybės, suteikiančios didelių vilčių Lietuvos ir užsienio dabarties muzikos sklaidos sėkmei.

Antrasis festivalio vakaras sukvietė jaunosios kompozitorių kartos gerbėjus. Suvieniję jėgas, magistrantai ir Lietuvos ansamblių tinklo nariai – klarnetininkas Andrius Žiūra, smuikininkė Rusnė Mataitytė, violončelininkas Edmundas Kulikauskas, pianistės Indrė Baikštytė ir Ugnė Antanavičiūtė, džiazo atlikėjas Liudas Mockūnas bei kompozitorius ir dirigentas Vykintas Baltakas – atliko net dvylikos Kompozicijos katedros studentų naujus kūrinius: Agnės Mažulienės „COR“, Pauliaus Prasausko „Kvintetą“, Mykolo Treščenkino „Du krantus“, Aleksejaus Kalinino „Aokigahara“, Aleksandros Zviozdkinos „nonagon“, Beatos Juchnevič „Tales from the dead of night“. A. Mažulienės kūrinys „COR“ dvelkė šviesia, kartu kiek melancholiška nuotaika ir priminė tarsi iš niekur atsirandančią ir vėl pranykstančią lietuviško kolorito idilę. Ovacijas pelnė ir A. Kalinino „Aokigahara“, kuriame autorius drąsiai neria į instrumentų bei jų derinių tembro paieškas. Išmoningai ir tikslingai naudojamos išplėstinės grojimo technikos leido kompozitoriui išgauti orkestrišką skambesį ir kaustė klausytojų dėmesį. Antroje vakaro dalyje nuskambėjo postminimalistiško skambesio I. Parnarauskaitės „Breathe“, taip pat Modesto Rinkevičiaus „Auksinio sviesto spindesys“, Jolantos Grinevič „In-a-mellow-mood“, Dainoros Aleksaitės „Septetas“, Boženos Čiurlionienės „Metatritone“ ir publikos simpatijas pelnęs džiugios nuotaikos Larso Adamo Färnlöfo „Dviratis“. Visi kūriniai savaip įdomūs: vienų braižas savitesnis, kituose jaučiama žymių kompozitorių įtaka.

Rusnė Mataitytė, Albina Šikšniūtė, Andrius Žiūra, Edmundas Kulikauskas

A. Svirsko nuotr.

Profesionalaus kūrinių atlikimo ir įrašymo galimybė neabejotinai paskatino gausų būrį Kompozicijos katedros studentų parašyti opusus šiam jungtiniam – magistrantų ir LAT – kolektyvui. O Kamerinio ansamblio katedros magistrantams tai buvo nemenkas iššūkis – reikėjo parengti ne tik jau grojamus sudėtingus šiuolaikinės muzikos kūrinius, bet ir nemažą pluoštą jaunųjų kompozitorių opusų. Magistrantai įrodė turintys ambicijų atlikti šiuolaikinę muziką ir tobulėti grodami kartu su geriausiais tokios muzikos atlikimo meistrais – LAT nariais bei dirigentu Vykintu Baltaku.

Paskutinis „GED 42: šiuolaikinės muzikos dienos“ festivalio vakaras prasidėjo ilgai lauktu LAT ir Belgijos elektroninės muzikos centro „Centre Henri Pousseur“ koncertu, kuris 2017 m. gruodžio 17 d. buvo pristatytas ir prestižinės Briuselio „Flagey“ koncertų salės publikai. Koncerte Vilniuje išgirdome lietuvių ir belgų kompozitorių – Igno Krunglevičiaus, Vykinto Baltako, Stéphane'o Orlando, Guillaume Auvray, Alberto Navicko ir Monikos Sokaitės – elektroakustinius, audiovizualinius kūrinius. Juos atliko trio „Kaskados“ – Rusnė Mataitytė (smuikas), Edmundas Kulikauskas (violončelė), Albina Šikšniūtė (fortepijonas) – ir klarnetininkas Andrius Žiūra. Muzikantai įtaigiai ir itin profesionaliai perteikė šiuolaikinę muziką, jautėsi jų susigrojimas, koncerte Briuselyje įgyta patirtis. Gyvąja elektronika rūpinosi „Centre Henri Pousseur“ ir LMTA Muzikos inovacijų studijų centro meistrai. Ilgai laukta Belgijos elektroninės muzikos centro narių viešnagė priminė apie aukštą jų meistriškumą – iš publiką apsupusių kolonėlių sistemos sklido profesionaliai valdoma aukštos meninės kokybės elektronika, puikiai deranti su akustiniais muzikos instrumentų garsais. Ko gero, tai vienas iš retų atvejų, kai Lietuvoje galime išgirsti bene tobulą gyvo bei elektroninio garso sintezę ir pasinerti į jos kuriamą meninį rezultatą.

Šio vakaro, kaip ir kitų festivalio koncertų, programa buvo sudaryta kruopščiai ir profesionaliai: pasirinkti įdomūs lietuvių ir užsienio autorių opusai, sudėlioti taip, kad išlaikytų klausytojų dėmesį. Vienas labiausiai įstrigusių kūrinių – Osle gyvenančio lietuvių kompozitoriaus ir vizualiųjų menų kūrėjo Igno Krunglevičiaus „The Knight“ (2009) bosiniam klarnetui, violončelei ir vaizdo projekcijai. Galbūt dėl kūrinio naratyvumo, galbūt dėl kompozicijos grynumo, viskas tarpusavyje derėjo ir įtaigiai perteikė meninę mintį. Scenoje matėme violončelininką ir klarnetininką. Šalia kiekvieno stovėjo po ekraną, kuriame, jiems grojant, buvo rodomas vieno ir kito instrumento „išsakomas“ dialogas. Jų perteikiama garsinė istorija darniai susipynė ir sudarė vientisą, nedalomą visumą. Išryškėjo skirtingi dviejų personažų – violončelės ir klarneto – charakteriai ir dialogo tikslai. Nors ekrane rodomas tekstas kiek palengvino muzikos suvokimą ir palaikė klausytojų dėmesį, tai nebuvo priemonė pridengti silpnesnei kompozicijai, kaip kartais nutinka. Priešingai, kompozicija pasižymėjo išbaigtumu, muzikos ir vaizdo projekcijos lygiavertiškumu ir taikliu idėjos perteikimu.

Po šio solidaus koncerto elektroninės muzikos paieškas galėjome tęsti Juliaus Juzeliūno erdvinio garso sferoje, kur vyko studentų elektroninės muzikos darbų pristatymas. Išgirdome Dominyko Digimo, Marijos Paškevičiūtės, Mato Šablauskio, Irmos Bogdanavičiūtės, Jolantos Grinevič, Žygimanto Kepenio ir Vyginto Kisevičiaus darbus, skirtus erdvinio garso sferai. Klausydami kūrinių ekrane matėme muzikos spektrogramas, kurios leido geriau suprasti vykstančius muzikinius procesus. Kadangi šie darbai buvo kompozicijos pedagogo dr. Jono Jurkūno paskaitos užduotys, galėjome nesunkiai palyginti studentų interpretacijas, pavyzdžiui, kuriant muziką tai pačiai vaizdo projekcijai. Jauki studentiška aplinka leido ramiai prisiminti ir kitus festivalyje patirtus įspūdžius.

Daug puikių, jau girdėtų ir premjerinių kūrinių, geriausi šiuolaikinės akustinės ir elektroninės muzikos atlikėjai bei tarptautinį pripažinimą pelnę kompozitoriai iš Lietuvos ir užsienio pakerėjo gausiai susirinkusią festivalio publiką, o jaunatviško entuziazmo kupini jaunieji atlikėjai su kompozitoriais visiškai užkariavo klausytojų dėmesį. Drąsiai galima teigti, kad tai vienas profesionaliausių naujų šiuolaikinės muzikos festivalių, kurio iniciatyvai lemta augti ir klestėti.

Liudas Mockūnas, Domantas Razmus, Dominykas Norkūnas

T. Tereko nuotr.

Įamžintos muzikinės miniatiūros

Birutės Vainiūnaitės kompaktinė plokštelė „Edvard Grieg. Iš „Lyrinių pjesių“

Paulina Nalivaikaitė

Kompaktinė plokštelė *YouTube* ir *Spotify* laikais – jau ne tokio ir įprasto ritualo dalyvė. Vis dėlto grotuve ar kompiuteryje ją paleisti – kas kita, nei panaršius internete susirasti norimą įrašą. Tai labiau koncentruotas, labiau sukauptas procesas – vien jau dėl to, kad reikia plokštelę paimti į rankas, taigi bent kiek atitraukti dėmesį nuo kompiuterio ekrano, o galbūt netgi paskaityti bukletą. Ne toks dažnas įvykis ir naujos kompaktinės plokštelės išleidimas, todėl muzikinio gyvenimo kontekste atkreipiantis dėmesį. Dar smagiau, kai jis pristatomas ne pranešimu spaudai, o koncerto forma.

Pianistė, pedagogė profesorė Birutė Vainiūnaitė savo ilgame kūrybiniame kelyje atsiskleidė tikrai įvairiapusiškai. Jos repertuare – ir klasicizmo bei romantizmo kūriniai, ir šiuolaikinės muzikos klasika (Claude'o Debussy, Olivier Messiaeno, George'o Crumbo, Johno Cage'o, kitų kompozitorių opusai). Taip pat pianistei labai svarbu populiarinti lietuvių muziką: ji yra įrašiusi ir išleidusi septynias kompaktines plokšteles serijai „Lietuvos fortepijoninė muzika“, kuriose – opusai nuo pirmųjų lietuvių profesionaliosios muzikos kūrėjų Mikalojaus Konstantino Čiurlionio, Juozo Gruodžio, Juozo Tallat-Kelpšos iki šių dienų autorių Anatolijaus Šenderovo, Ramintos Šerkšnytės, Antano Jasenkos ir kt. Tačiau šįkart, klausantis jos įrašytų plokštelių, pianistė atsiskleidžia kaip itin įdomi romantinės lyrikos interpretuotoja.

Birutė Vainiūnaitė

Nuotrauka iš asmeninio archyvo

Prieš keletą mėnesių buvo išleista pianistės B. Vainiūnaitės įgrota kompaktinė plokštelė „Edvard Grieg. Iš „Lyrinių pjesių“, joje – dvidešimt viena Edvardo Griego kompozicija iš gausybės įvairių jo „Lyrinių pjesių“ opusų. Šią plokštelę pianistė pristatė trijuose koncertuose-susitikimuose: du vyko prieš keletą mėnesių (lapkričio 18 d. Kauno Maironio lietuvių literatūros muziejuje ir lapkričio 25 d. Vytauto Kasiulio dailės muziejuje Vilniuje), o paskutinis renginys – visai neseniai, sausio 18 d. M.K. Čiurlionio namuose Vilniuje.

„Gaivus fiordų dvelksmas“ – tokį pavadinimą savo naujosios kompaktinės plokštelės pristatymui skirtiems lapkričio mėnesio koncertams-susitikimams suteikė pati B. Vainiūnaitė. Dvi šeštadienio popietes Maironio ir V. Kasiulio muziejuose literatūros ir dailės eksponatus apgaubė E. Griego muzikos garsai, nukėlę klausytojus į XIX–XX a. sandūros Norvegiją – tokią, kokią matė kompozitorius: su troliais ir drugeliais, slėpiningais vakarais ir naktimis, elegiška lyrika ir gyvybingais liaudies šokiais. E. Griegas šiose pjesėse atsiskleidžia kaip miniatiūros meistras, įtaigiai ir vaizdingai perteikiantis konkrečią nuotaiką, emociją ar vaizdinį. Lyrines pjeses jis rašė didesnę savo kūrybinės karjeros dalį: pirmas tomas pasirodė 1867 m., o paskutinis, dešimtasis, – 1901 metais. Išraiškingas, išskirtinis norvegiškas skambesys ir virtuoziškumo blyksniai suteikia puikias galimybes atsiskleisti pianistams, nors šios pjesės iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti paprastos. Jos tarytum nekelia didelių techninių iššūkių, nereikalauja virtuoziškumo, tačiau vedant raiškias melodijas, kuriant nuotaikas ir charakterius, atlikėjui būtinas ir skvarbus muzikinis jautrumas, ir subtilumas. Pirmuose dviejuose koncertuose B. Vainiūnaitė pasirinko paskambinti keliolika pjesių (Melodija, op. 38, „Drugelis“, op. 43, „Trolių maršas“, op. 54, Noktiurnas, op. 54, *Scherzo*, op. 54, „Melancholija“, op. 65, „Vestuvių diena Trolhaugene“, op. 65, ir kt.), kuriose atsiskleidė ekspresyvi pianistės grojimo maniera, pabrėžianti ne tiek lyrišką, kiek šioje muzikoje slypintį norvegiškai aštrų ir atšiauroką, o kartu aistringą charakterį.

Koncerte M.K. Čiurlionio namuose B. Vainiūnaitė pajvairino plokštelės pristatymą muzikiniais kontekstais, pasitelkdama E. Griego ir M.K. Čiurlionio paralelę. Šiuos kompozitorius pirmiausia sieja nuopelnai savo tautos muzikai – abu jie

savo tautų profesionaliąją muziką pakėlė į aukštesnį lygmenį, abu žavėjosi liaudies dainomis ir jas naudojo. Taip pat abu muzikai studijavo Leipcigo konservatorijoje, profesoriaus Carlo Reinecke's kompozicijos klasėje. Meilė liaudies muzikai, tėvynei, gamtai skleidžiasi ir E. Griego, ir M.K. Čiurlionio kūriniuose. Todėl atrodo prasminga, kad M.K. Čiurlionio namuose vykęs koncertas buvo praturtintas lietuvių kūrėjo opusais – „Tėve mūsų“, VL 260, „Bėkit, bareliai“, VL 279 ir Preliudu d-moll, VL 256, – tarsi įrėminusiais E. Griego lyrines miniatiūras.

Šie koncertai-susitikimai vyko kamerinėse erdvėse, kurioms dar daugiau jaukumo suteikė jas gausiai užpildę klausytojai ir jų šilti aplodismentai. Publikos dėmesys ir šiluma neabejotinai svarbi bet kuriam menininkui, ir tai – pelnyta padėka pianistei, kuri nenuilstamai rengia ir įrašuose užfiksuoja plačius lietuvių ir kitų tautų muzikos horizontus.

Anonsai

Baltijos šalių orkestrų festivalis

Valstybės šimtmečio metai – pati gražiausia proga geriau pažinti artimiausius savo kaimynus. Į Lietuvos sceną sugrįžtantis Baltijos šalių orkestrų festivalis kultūrinius tiltus tiesia jau antrą dešimtmetį, ne tik sukviesdamas į Lietuvą Latvijos ir Estijos kolektyvus bei solistus, bet ir reprezentuodamas lietuvių muzikinę kultūrą mūsų kaimynų koncertų salėse. Šių metų festivalio koncertų programa spindi šimtmečio ženklais, talentingais solistais ir laikui nepavaldžia akademinės muzikos klasika. „Dažnai būna, kad tos šalys, kurios, rodos, yra visai arti, kultūriniu ir kitais atžvilgiais lieka nedovanotinai tolimos“, – sako Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro meno vadovas, maestro G. Rinkevičius. Būtent todėl Baltijos šalių orkestrų festivalis – gera proga šią spragą užlopyti.

Šiemet festivalis sugrįžta po dvejų metų pertraukos. Koncertuose vasarį ir kovą girdėsime tris orkestrus – svečiuosis Latvijos nacionalinis simfoninis orkestras (meno vadovas ir dirigentas Andris Poga) ir Liepojos simfoninis orkestras (meno vadovas ir vyr. dirigentas G. Rinkevičius). Savo programą, be abejonės, atliks ir Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Tokia kultūrinė draugystė – vienas svarbiausių Baltijos šalių orkestrų festivalio bruožų.

Per renginio istoriją ne tik Latvijos ir Estijos kolektyvai savo interpretacijomis užpildė mūsų koncertų sales, bet ir LVSO ne kartą pažindino Baltijos valstybių publiką su lietuviška muzikine kultūra. Šių metų lapkritį visas orkestras vyks į Latviją, kur dalyvaus kaimynų šimtmečio renginiuose – ten nuskambės Mikalojaus Konstantino Čiurlionio „Jūra“. Be kita ko, LVSO lankysis ir Liepojoje, kur papildys šio miesto simfoninio orkestro pajėgas ir kartu atliks įspūdingą Gustavo Mahlerio Simfoniją nr. 2, c-moll.

„Mums labai svarbu bendradarbiauti, draugauti, megzti kultūrinius ryšius, o ypač – su savo kaimynais. Manau, kad mūsų misija yra supažindinti – tam, kad žinotume, kokio lygio ir kokią muziką groja artimiausios kaimynės“, – teigia G. Rinkevičius.

Baltijos šalių orkestrų festivalio programoje – nemaža šimtmetį bylojančių ženklų. Be individualių valstybių reprezentacijų, publikai bus pristatomas ir visoms trims šalims dedikuotas naujausias latvių kompozitoriaus Arturo Maskato kūrinys „The Song of the Baltics“ („Baltų daina“) solistams, chorui ir orkestrui. Kompozicijoje pasakojama apie sudėtingą Baltijos valstybių likimą, o tam naudojamos visų trijų šalių nacionalinės eilės: kūrinyje girdime latvių poetų Vizmos Belševicos ir Ojārso Vāciečio, estų poeto Paulo Eeriko Rummo ir lietuvių poeto Sigito Gedos eiles. Kiekvienoje iš trijų opuso dalių atitinkamai dainuoja lietuvių, latvių ir estų solistai, reprezentuojantys savo šalis.

„Festivalį pradėsiančio koncerto programa nepaprastai įdomi. Pirmoje dalyje skambės Jeano Sibeliaus Simfonija nr. 2, op. 43, o antrojoje bus atliktas specialiai Baltijos valstybių šimtmečiui parašytas A. Maskato kūrinys. Lietuvai dedikuotoje dalyje dainuos solistė Vida Miknevičiūtė, Latvijai – Aleksandras Antonenko. Manau, kad Lietuvos publika gerai žino šį tenorą, kuris dainuoja ir „Metropolitan“, ir „La Scala“, ir daugelyje kitų žymiausių pasaulio operos teatrų. Estiją kūrinyje reprezentuos solistė Mari Kalkun. Pats kūrinio dar negirdėjau, bet gerai žinau A. Maskatą ir galiu patvirtinti, kad jis rašo labai įdomią ir gerą muziką“, – apie intriguojantį kūrinį kalbėjo G. Rinkevičius.

„Baltų daina“ pirmą kartą buvo atlikta gruodžio 9 d. Rygoje, o Vilniuje, Baltijos šalių orkestrų festivalio pirmame koncerte, įvyks lietuviškoji kūrinio premjera. Kartu su solistais pasirodys Latvijos nacionalinis simfoninis orkestras, valstybinis choras „Latvija“, atlikimui diriguos Latvijos nacionalinio simfoninio orkestro meno vadovas A. Poga.

Festivalio organizatoriai publikai žada ir daugiau staigmenų. Maestro G. Rinkevičius pasakoja apie dar vieną intriguojantį koncertą pavadinimu „100 stygų“, kuriame girdėsime įspūdingo dydžio atlikėjų desantą, mat kartu gros trijų – Latvijos nacionalinio, Liepojos ir Lietuvos valstybinio – simfoninių orkestrų styginiai instrumentai.

„Jeigu kam bus įdomu – galės skaičiuoti, o mes suskaičiavome, kad scenoje bus 32 pirmieji, 28 antrieji smuikai, altų – taip pat dvigubai ar trigubai daugiau nei įprastai. Ilgai ieškojau šiam koncertui tinkamos programos. Galiausiai apsistojome prie M.K. Čiurlionio Styginių kvarteto c-moll pirmos dalies, kuri skamba labai įdomiai. Be to, tai lietuviška muzika. Arnoldo Schönbergo styginių sekstetą „Pragiedrėjusi naktis“, aranžuotą styginių orkestrui, jau esame atlikę anksčiau. O Piotro Čaikovskio „Serenada“ styginių orkestrui, op. 48, – tiesiog pasaulinė klasika. Šio kūrėjo, kartu su Mozartu, muziką mes bene dažniausiai girdime pasaulio koncertų salėse“, – mintimis apie programą dalijosi festivalio meno vadovas.

Baltijos šalių orkestrų festivalį uždarys, o kartu ir Lietuvą reprezentuos iškalbingas garsios muzikų poros koncertas – kartu su LVSO pasirodys vienas ryškiausių šių dienų lietuvių pianistų Lukas Geniušas ir jo žmona, Maskvos P. Čaikovskio konservatorijos absolventė Anna Geniušienė. Jų atliekamoje programoje skambės Wolfgango Amadeus Mozarto ir Sergejaus Prokofjevo koncertai fortepijonui bei Mozarto Koncertas dviem fortepijonams F-dur.

Baltijos šalių orkestrų festivalis įvyks Vilniaus kongresų rūmuose: vasario 9 d. – „Baltijos šalių orkestrų festivalis. Latvija“, vasario 17 d. – „100 stygų“, kovo 2 d. – „Baltijos šalių orkestrų festivalis. Lietuva“. Bilietų galima įsigyti Vilniaus kongresų rūmų, „Tiketos“ ir „Teatrai.lt“ kasose.

Rasa Murauskaitė

Pratiname prie suaugusiųjų pasaulio?

„Indėnukas Džo“ Vilniaus „Lėlės“ teatre

Vija Kalvėnaitė

Mamos ir vaikai nėra įprasti žiūrovai. Mamoms labai rūpi, kad atžala, norint ją pakultūrinti, nebūtų bent jau traumuota. Vaikas, kuriam vienodai įdomios ir Literatų gatvės dedikacijos, ir Pilies gatvės prekeivių „katinėliai“ bei „nuogos tetutės“, gali turėti labai kintančių lūkesčių, kaip pamatyti ką nors blizgančio, stebuklingo, žvėrį. Dvigubų lūkesčių publika daro vaikišką spektaklį labai sudėtinga užduotimi, todėl dažnai ir filmai, ir spektakliai, ir animaciniai filmukai turi dvigubą struktūrą, stengiamasi laimėti ir suaugusiųjų simpatijas.

Naujame Karolio Vilko spektaklyje vaikams „Indėnukas Džo“ daugiausia dėmesio skirta vaiko pasauliui, o struktūra paremta žaidimo logika. Ne vien žaidimo vaidmenimis, kai jojama ant įsivaizduojamo arkliuko, šaudoma mediniu ginklu į pabaisas, išnyrančias iš pakampių, bet ir kompiuterinio, kurio eiga nusakoma lygiais, linijine slinktimi. Tokio žaidimo tikslas yra bėgti, mušti kliūtis, pasiekti finišą. Parodžius mažą epizodą per projektorių, vaikai iškart susigaudė, tėvai išvedė paraleles.

Kitas spektaklio sluoksnis – muzikinis. Tarp žaidimo „lygių“ įterpiamas „muzikinis klipas“, visai kaip televizijoje laikas matuojamas skirtukais. Kitaip tariant, autoriai struktūros sėmėsi iš „natūralios“ vaikų (ir tėvų) aplinkos, o nebe iš literatūros, kur nuoseklus naratyvas kur kas svarbesnis. Čia, kaip reklamos versle, tikslas, matyt, buvo išlaikyti tą trumpai sutelkiamą vaiko dėmesį. Epizodas po epizodo, tai žaidžiant, tai šokant, dėmesys buvo išlaikytas ir nebereikėjo visą laiką rėkauti kaip „Daktare Dolitlyje“. Epizodus jungė veikėjas – indėnukas Džo (Gediminas Rimeika).

Džo – berniukas, nusprendęs pasmočiutę eiti vienas, – vaikų simpatijas kūno garsais išsikovojo dar pirmame epizode; surištas įspūdingai atrodančių indėnų (kostiumų dailininkė Ieva Šimukonytė), tapo tarsi kiemo draugu, kuriam vaikai suskubo padėti išsilaisvinti, mielu susitapatinimo subjektu, kai susidraugavo su indėnų mergaite ir žavingai susigėdo palaikęs ją už rankos ar kai sutiko keistą būtybę, kuri kažkodėl pasveikino jį su gimimo diena.

Žaidimo struktūrą kartais keitė mažiems paaiškinimo nereikalaujanti sapno logika, o dalis jungė tamsa. (Sakyčiau, tamsa šiek tiek papiktnaudžiauta, vaikams ji ne itin patinka. Kur kas įsimintinesnis sprendimas, kai scenovaizdį praryja gyvatė.) Žaidimai ir šokiai su gera muzika (atpažinau mylimą Johnį Cashą) leido tiesiog gerai praleisti laiką ir man, ir mano vaikui, o štai dėl sapniškų epizodų ir kelių kitų aspektų norisi padiskutuoti.

Džo kelionės pradžioje mamos galėjo pasidžiaugti nebaisiomis pabaisomis – akėtomis, ausėtomis, lapėtomis – labiau meno kūriniais nei vaiduokliais, kurie vaikus nakčia privers rėkti, o mamas – keltis raminti. Tačiau šiurpiausiame epizode, kai raudoname kambaryje Džo sutinka tarsi fetišisto lateksu aprengtą žmogašunį, girdimas pagarsintas jo kvėpavimas, o po lova guli baisi gyvatė, nejauku tampa ir didesniems. Jau niekam nebereikia įrodinėti, kad išsigąsti gali būti smagu, kad šiurpios pasakos treniruoja drąsą. Galbūt šis epizodas (užbaigtas juokingai) padės vaikams priimti pasaulio keistumą, nes jis tikrai keistas, galbūt taip ugdomas Davido Lyncho kūrybos gerbėjas? Gal tai reikia suprasti kaip būdą kurti perėjimą nuo vaikų į suaugusiųjų pasaulį?

„Indėnukas Džo“ D. Matvejevo nuotr.

Vis dėlto kelių elementų man pasirodė per daug. Fetišistinė išvaizda, raudona spalva, lova... turi kažkokių užuominų į suaugusiųjų pasaulį, jo kūnišką dalį. Nežinau, ar to vaikams reikia ir turbūt jie taip neišvedžios. Tik man pasirodė, kad čia šiurpumas suformuluotas suaugusiojo ir suaugusiajam.

Dar labiau norisi kritikuoti pirmąjį spektaklio epizodą, kai į sceną ateina Džo mama su tėvu. Mama – tokia susivėlusi pastumdėlė, kuri pataikūniškai šypso „tikrojo“ vyriškumo traumuotam tėvui kaubojui (jis kalba, mama beveik ne, tik po jo). Buvo labai nejauku žiūrėti į tokį šeimos modelį ir į jų nevaikišką šokį. Reikia manyt, kad Džo šeimos asimetrija turėjo būti kontrastas indėnų karaliaus ir karalienės porai, kur tėvas kalbėjo juokingai plonu balsu, o mama – karės. Tačiau tema neišplėtota, o Džo tėvai ir gali likti sektinu modeliu, kai, regis, mergaitės yra tam, kad jas erzintum, o jos erzinamos džiaugiasi rodomu dėmesiu.

Gerai, kad tas epizodas buvo trumputis, o įspūdingieji indėnai ir visa kita užėmė kur kas daugiau eterio. Jų bendravimas gerokai patrauklesnis mamoms, kurios žino, kad vaikai viską kartoja. Tai patvirtino ir klegesys prie rūbinės. Ir mergaitės, ir berniukai pyškino įsivaizduojamais šautuvais, indėniškai ūbavo įsisiautę po linksmo nuotykio.

Kasdienybės didvyriams

Artėjant spektaklio „Nuostabūs dalykai“ premjerai

Vasario 11, 12 d. režisieriaus Kirilo Glušajevo ir aktoriaus Martyno Nedzinsko spektaklį „Nuostabūs dalykai“ pagal Duncano Macmillano pjesę pristatys vienintelis profesionalus improvizacijos teatras Lietuvoje „Kitas kampas“. „Nuostabūs dalykai“ – tai žaidimas, improvizacija, tai linksmiausia pjesė apie liūdesį arba pati linksmiausia drama. Taip galėčiau apibūdinti šią pjesę“, – sako režisierius Kirilas Glušajevas.

Kuo ypatinga ši premjera teatrui „Kitas kampas“?

Spektaklyje „Nuostabūs dalykai“ kalbėsime rimtomis temomis, kurių šį kartą nepadiktuos žiūrovas. Temą pasiūlysime mes, žiūrovai galės ją plėtoti ir suvaidinti kartu su mumis. Pusę spektaklio užims improvizacija, o kita jo dalis – elegantiškas brito Duncano Macmillano pjesės „Nuostabūs dalykai“ tekstas. Taigi pirmą kartą teatre „Kitas kampas“ sujungsime improvizacinio ir dramos teatro principus. Spektaklis susideda iš labai asmeniškų patirčių, visi jame dalyvaujantys žmonės yra tiesiogiai susiję ir išgyvenę tai, apie ką bus kalbama, tad kviesime kalbėti tiesiogiai, per Martynui adaptuotą medžiagą.

Papasakokite apie pjesę, kurią dramaturgas apibūdina kaip bendraautorystę su nuostabiais monospektaklyje vaidinančiais aktoriais. Kaip šis tekstas atsirado Jūsų akiratyje?

Pjesę atradau prieš metus, kai ją man patarė perskaityti dramaturgė Birutė Kapustinskaitė. Su ja mes anuomet kūrėme spektaklį „Terapijos“. Su Birute bendradarbiavome ir kurdami spektaklį „Dvasiniai reikalai“ Vilniaus mažajame teatre. Pjesė „Nuostabūs dalykai“ yra posakio „komedija – pats rimčiausias žanras“ pavyzdys. Kaip sako Woody Allenas, komedijos galia – byloti apie tragiškiausius dalykus. „Nuostabūs dalykai“ tai paliudija. Dramaturgas pabrėžia bendraautorystę su aktoriais. Pjesė iki šiol tarsi nebaigta. Ir niekada nebus baigta, nes joje esantis improvizacinis pradas kiekvieną kartą leidžia aktoriui suvaidinti kai kurias scenas naujai. Aktorius naudojasi improvizacinio ir komedijos teatro principais. Bet pasakojama istorija – itin jautri ir prasminga.

Jūsų pastaraisiais metais režisuotuose spektakliuose labai ryškūs sąlyčio taškai tarp teksto ir šiuolaikinės visuomenės skaudulių. Ar Jums tai svarbiausia?

Šiuo metu dirbdamas su aktoriais kalbu tik apie tai, ką gerai žinau, esu patyręs, išgirdęs, pamatęs. Neieškau savyje sprendimų ir intonacijų, idėjų ir nušvitimų. Dabar prioritetą teikiu „ausims“. Kaip sako „Dvasinių reikalų“ herojė Viktorija, „kai gyvenau melu, kalbėjau nuolat; kai pradėjau gyventi tiesa, man sunku kalbėti“.

Spektaklio plakate panaudota aktoriaus Martyno Nedzinsko vaikystės nuotrauka. Kodėl pasirinkote šį aktorių?

Martynas – pripažintas jaunas aktorius. Labai svarbios jo asmeninės savybės – sukaupęs ir tragiškų, ir žaismingų patirčių, išmintingas, komikas su „rudeniu širdy“. Toks aktoriaus dvilypumas atspindi pačią pjesę ir leidžia sekti paskui dramaturgą, kuris prašo, kad viskas būtų maksimaliai susieta su konkrečiomis realijomis. Kuo mažiau dirbtinės teatro šviesos, tuo geriau. Toks demokratiškumas paprastai ir būdingas improvizacijos teatrui „Kitas kampas“. Martynas – puikus dramos aktorius ir geriausias improvizuotojas Lietuvoje. Siekdami sukurti kamerinį, „negudraujantį“, režisūros priemonėmis „neapsaugotą“ spektaklį, pasakosime istoriją, kurios nereikia vaidinti, ją kiekvienas suvaidins savo prisiminimų ir asociacijų teatre, nes tai lemia pati tema. Pasak rusų dramaturgo Michailo Durnenkovo, šiuo metu šalia didelės formos spektaklių yra prasminga kurti mažos, miniatiūrinės formos spektaklius, nes didžioji dalis revoliucijų ir perversmų vyksta pavienių žmonių galvose, kompiuteriuose, socialinėse, virtualiose plotmėse. Taip pat ir paskiros asmeninės, neišspręstos, iš pirmo žvilgsnio kamerinės dramos gali turėti katastrofiškų pasekmių visuomenės mastu. Tarkim, depresija, priklausomybės, savižudybės, skyrybos, agresija. Pritarčiau ir Antono Čechovo minčiai, kad šiuo metu didvyriai yra ne aikštėse, barikadose, o kasdienybėje. Pavyzdžiui, provincijoje dirbantys muziejininkai, medicinos seselės valstybinėse ligoninėse, mokytojai ir kiti šių dienų didvyriai.

Kirilas Glušajevas Nuotrauka iš teatro „Kitas kampas“ archyvo

Kalbino Ingrida Ragelskienė

Turėjau bėgti, nes dirbau krikščionims

Kalbamės su spektaklio „Dreamland“ dalyviu Zabi Ahmadi

Praėjusių metų pabaigoje Lietuvos nacionaliniame dramos teatre įvykusi „Dreamland“ premjera tapo ne mažiau įdomiu įvykiu nei prieš pusmetį sukurta „Žalia pievelė“. Spektaklio kūrėjai Mantas Jančiauskas, Rimantas Ribačiauskas ir Kristina Savickienė analizuoja, iš kur ir kodėl į Lietuvą atvyksta pabėgėliai ir imigrantai, kokiomis sąlygomis jie gyvena ir ar nori čia likti. Kaip jų akimis atrodo Lietuva? Kaip mūsų akimis atrodo visko kare netekę žmonės? Ar esame pasiruošę didesniems migracijos į šalį, o ne iš jos srautams? Ar įmanoma tam pasiruošti?

Šio spektaklio dalyvis afganistanietis Zabi Ahmadi gimė 1984 m. Parvano mieste, vėliau persikėlė į Kabulą, įvairių vėjų blaškomas prieš trejus metus atvyko į Lietuvą ir iki dabar apsistojęs Užsieniečių registracijos centre Pabradėje. Apie tai ir kalbamės su savo vaidmenį labiau ne suvaidinusiu, o sušokusiu atlikėju.

Daug kalbama apie Siriją, Iraną, bet akivaizdu, kad sunkiausias, ilgiausiai trunkantis ir, panašu, dar ilgai nepasibaigsiantis karas vyksta Afganistane. Kai studijavau tuometiniame Leningrade, mūsų kurse Teatro ir kino institute buvo keli „spec“ studentai iš Artimųjų Rytų ir Azijos, tarp jų ir du afganistaniečiai. Vienas iš jų grįžęs namo įsteigė teatrą, nors tai sunkiai įsivaizduojamas dalykas, nes vaidyba musulmonų religijoje laikoma nuodėme. Kitas netrukus buvo nužudytas. Šie 9-ojo dešimtmečio pabaigos prisiminimai vėl atgijo stebint Jus spektaklyje „Dreamland“. Gal galėtumėte trumpai papasakoti, kaip ir kodėl Jums teko bėgti iš savo šalies?

Kadaise savo tėvui pasakiau: „Dabar dirbsiu aš, tu pailsėk.“ Mano senelis buvo pažadėjęs leisti mane į mokyklą, bet dėl karo pats uždraudė ją lankyti. Dar būdamas dešimtmetis pradėjau dirbti parduotuvėj. Mama mirė, kai buvau penkiolikos, tėvas po kelerių metų vedė antrą kartą. Privalėjau gyventi savarankiškai. Prekyba sekėsi neblogai, galėjau net visiems šeimos nariams padėti. Būdamas aštuoniolikos Kabule atidariau parduotuvę. Vėliau – dar kelias parduotuves, pardavinėjau pačius įvairiausius daiktus, drabužius, avalynę. Netrukus pradėjau vežioti prekes į Bagramą, Parvano provinciją, kurioje įsikūrusi NATO bazė. Prekes jos kariams tiekiau šeštadieniais ir sekmadieniais. Važiuodavau nuo Kabulo iki Parvano apie valandą. Labai pavargdavau, nes prekes „tampiau“ pirmyn ir atgal. Pakeliui dar turėdavau atiduoti duoklę su automatais kelyje tykantiems reketininkams. Po pusmečio kariams pasakiau, kad daugiau taip negaliu. Buvo pritarta, kad atidaryčiau parduotuvę pačioje NATO bazėje. Parduotuvę įsteigė jie, o aš tik prekiavau, sukūriau parduotuvės dizainą, rūpinausi prekių įvairove... Netrukus atidariau dar vieną – kvepalų parduotuvę. NATO bazėje išdirbau šešerius metus, kol vieną dieną prie parduotuvės sustojo mašina ir iš jos išlipęs žmogus paklausė, kur galėtų surasti Zabi. Iš karto supratau, kodėl manęs ieško. Visą laiką žinojau, kad niekam neturiu išduoti savo tikro vardo. Visiems sakiau, kad esu Emranas. Zabi vardą žinojo tik mano šeima ir NATO kariai. Kai pradėjo manimi domėtis, supratau, kad turiu bėgti, nes antraip man galas. Anot musulmonų, jei padedi NATO kariams, vadinasi, esi krikščionis.

Lietuvoje pagalbos telefono numeris 112, Afganistane – 119. Iš pradžių grasinimais netikėjau, bet po kokių penkių kartų kreipiausi į policiją. Atvažiavę jie mane ramino sakydami, kad problemos nėra. Bet vieną dieną paskambino tėvas ir skubiai paprašė atvykti. Jis iš karto pasakė: „Rytoj neik ir parduotuvės neatidaryk. Susikrauk kuprinę, o ryte tave ir dar tris žmones išveš su tam tikra mašina. Turi palikti šalį.“

Pirmiausia kirtome Tadžikistano sieną, čia dar galėjau susikalbėti, nes kalba ta pati, o kai po kelių dienų traukėmės toliau, buvo sunku net suprasti, kur esame. Keliavome per kalnus mašinomis ir pėsti... Kol atvykau iki Lietuvos, dvidešimt penkis kartus buvo keičiamos mašinos. Mes žinojome, kur ir kokios spalvos mašina mūsų laukia. Kai pakeliui angliškai klausdavau, kokioje šalyje esame, atsakymo nesulaukdavau. Dvi dienas buvome ir Maskvoje. Uždarė į kambarį, davė šio to užvalgyti ir neleido niekur rodytis. Iš Maskvos su trimis nedidelėmis mašinomis pajudėjo net dvylika žmonių – po keturis kiekvienoje. Net ir tada nepasakė, kur mus veža. Su mumis buvo ir mažų vaikų. 2014 m., prieš pačius Naujuosius, su pustušte kuprine kirtau Lietuvos sieną. Buvo labai šalta žiema. Nors girdėjau sakant, kad keliausime toliau, daugiau nebegalėjau, pasakiau, kad liksiu čia. Paprastai persėdimai į kitas mašinas suplanuoti temstant, kad mažiau užkliūtume policijai. Tačiau tie, kurie perveža žmones ir kuriems yra sumokamos didžiulės sumos pinigų, liepė vykti toliau, kad galėtų gauti iš anksto numatytą visą užmokestį.

Lietuvoje esu trejus metus, bet šioje šalyje mano problema „neegzistuoja“. Visur, kur kreipiausi, gavau neigiamą atsakymą. Jokiai institucijai aš nerūpiu. Neturiu dokumentų, vadinasi, manęs nėra. Visą šį laiką negaliu net laikinai įsidarbinti. Iki dabar pinigus man siunčia tėvas. Kad liktų gyvas, jis pakeitė net adresą.

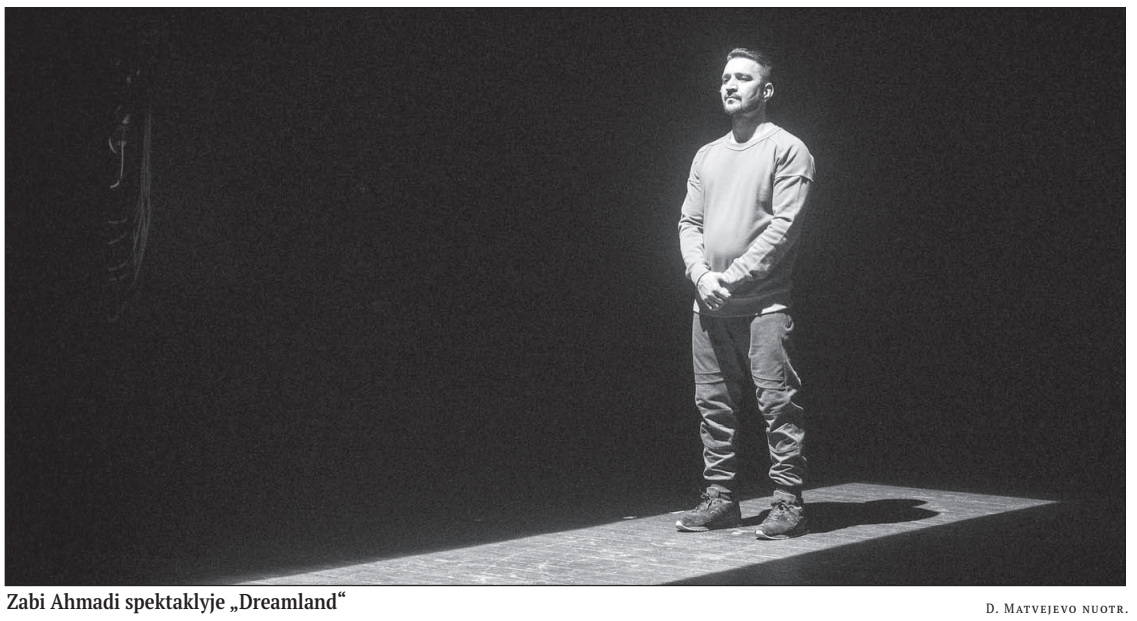

Zabi Ahmadi spektaklyje „Dreamland“

D. Matvejevo nuotr.

Ar vaikystėje Afganistane susidūrėte su teatru?

Mano gyvenime teatro nebuvo. Su juo susidūriau tik Lietuvoje. Taip, Afganistane teatras yra, bet aš visą gyvenimą tik dirbau. Jei būčiau lankęs mokyklą, žinoma, būčiau nuėjęs ir į teatrą. Bet ši svajonė liko neišsipildžiusi.

Ką laisvalaikiu veikia afganistaniečiai, kaip save išreiškia?

Pas mus išeiginė tik viena – penktadienis – didžioji maldos diena. Musulmonai penkis kartus per dieną meldžiasi, o penktadienis – išskirtinė diena, kai po maldų žmonės linksminasi: kepa šašlikus, šoka. Dėl to aš ir moku šokti, dėl to šoku ir „Dreamland“. Gyvenime visko išmokau savarankiškai – ir kalbų, ir šokių.

Jūs – praktikuojantis musulmonas. Kaip meldžiatės Lietuvoje? Juk svarbu ne tik daryti tai penkis kartus per dieną, bet ir pasisukti į Meką. Kaip Jūs susiorientuojate, kurioje pusėje ji yra, tarkim, Gedimino prospekte?

Tam yra telefonas su programa, tiksliai nurodančia, kurioje pusėje yra Meka, kad ir kur aš būčiau.

O šokate pagal tam tikras taisykles, tradiciją, ar tai Jūsų asmeninė išraiška?

Mane tik vieną kartą draugas per vestuves pamokė, visa kita – mano improvizacija. Žmonėms patinka, kaip šoku.

Jūs gražiai šokate, galėtumėte daugiau praktikuoti.

Mes šokti su nepažįstamomis moterimis negalime. Tik su mama arba seserimi.

Religija yra visagalė. Religijų skirtumai – didžiausia karų priežastis.

Taip. Nors, tarkim, Afganistanas – pasaulyje pati turtingiausia šalis. Čia – nafta, dujos, auksas, brangakmeniai... Čia visi kovoja dėl turto. Dėl Afganistano išteklių nerimsta Iranas, Pakistanas, Amerika... Jeigu nors porą metų mūsų šalyje nebūtų karo, visi sužinotų, kokia tai turtinga šalis.

Jums trisdešimt treji. Ar atsimenate Tarybų Sąjungos invaziją į Afganistaną?

Ypač daug pasakojo mano senelis. Apie tai kalbėdavomės pakeliui namo po darbo. O dirbome ištisą dieną... Dar būdamas dešimtmetis jam padėdavau. Jis taip pat turėjo parduotuvę, kurioje man reikėjo saugoti ir prekes, ir kasą. Tuo metu nebuvo jokių aparatų, jokių kompiuterių. Buvo sunku. Dėl to atsimenu įvairius pokalbius, kurie vykdavo pakeliui namo. Senelis mane labai mylėjo ir stengėsi apsaugoti nuo baisių dalykų. Ir į mokyklą neleido vien dėl to, kad mokyklas taip pat reketuodavo: per užpuolimus vaiko išpirka būdavo 10 000 dolerių. Senelis to negalėjo pakęsti.

Ar šalyje per paskutinius metus kas nors keitėsi?

Dar prieš penkiolika metų afganistaniečiams egzistavo tik darbas ir malda. Net muzikos klausytis buvo uždrausta. Dabar žmonės bent penktadieniais gali švęsti.

O kaip vaikinai ir merginos vienas kitą atranda?

Jei įsidėmi merginą, į jos namus eina tėvai ir tariasi. Su mergina viešoje vietoje gali pasirodyti tik po vestuvių. Todėl apie moters charakterį mes nieko nežinome. Galime turėti keturias žmonas. Svarbu, kad visoms tektų po lygiai. Tokios islamo taisyklės.

Kaip Lietuvoje Jūs apsieinate be savo šeimos?

Aš kiekvieną dieną jiems skambinu. Žmonos ir vaikų nemačiau ketverius metus. Labai sunku, nes žinau, kad sugrįžus mane iš karto užmuštų. Afganistane niekam nesvarbu, kokioj šaly gyvenu, jie mane į juoduosius sąrašus įtraukė tik dėl to, kad dirbau krikščionims.

Jūs žinojote šias „taisykles“, bet rizikavote, vis tiek dirbote „neleistinoje“ vietoje?

Netikėjau, kad taip baisiai pasielgs. Aš kalbu farsi kalba. Dabartinis šalies prezidentas Ashrafas Ghani kalba puštūnų kalba. Jis siekia, kad visi afganai būtų puštūnai. Aš neketinu keisti paso ir rašyti, kad esu puštūnas, nes mano kalba yra farsi. Ir ją aš branginu.

Kaip jaučiatės spektaklyje „Dreamland“?

Įdomu vėl matyti daug žmonių. Šiuo metu turiu nemažai draugų. Tai geras jausmas. Kai režisierius Mantas Jančiauskas paprašė, kad šokčiau spektaklyje, maniau, tai neįmanoma. Nenorėjau šokti prieš žiūrovus. Daug kartų atsisakiau, bet jis vis įkalbinėjo. Taip ir pradėjau. Spektaklyje šoku trumpai. Gyvenime moku daug ir įvairių šokių.

Kokia Jūsų didžiausia svajonė?

Netikiu, kad Afganistane kada nors baigsis karas ir galima bus ramiai gyventi. Mes jau seniai neturime prezidento, kuris tarnautų mūsų šaliai. Visi jie susaistyti su kitų šalių interesais. Dabar mes tarnaujame Pakistanui. Vienas dirbo amerikiečiams, kitas – rusams, dabar – pakistaniečiams. Karas pasibaigs tik tuomet, kai turėsime tikrą prezidentą, tikrą jo aplinką. Mano svajonė – ramybė Afganistane.

O ar turite mažesnių svajonių?

Kai prabundu, kasdien svajoju apie savo parduotuvę. Be to, esu neblogas virėjas. Galėčiau turėti puikų restoranėlį.

Kalbino Daiva Šabasevičienė

Naujo laiko metropolyje

Algirdas Šeškus, naujas laikas, Vilnius: TV Play, 2016–2017

Agnė Narušytė

Kažin ar daug kas pastebėjo, kad jau porą metų Algirdas Šeškus leidžia seriją sąsiuvinių „naujas laikas“. Tai nereiškia, kad senas laikas jau išnaudotas, kad jau visi sovietmečio negatyvai susikomponavo į knygas. Tiesiog eina ir naujas laikas, kurį taip pat verta apžiūrėti iš visų pusių. Tai leidžia padaryti tarp dviejų kartonėlių suspaustų devynių sąsiuvinių knyga – tarsi dabarties sumuštinis.

Tuos sąsiuvinius kiti gal vadintų „zinais“. Didžiuosiuose Londono knygynuose yra jiems skirta lentyna – tai labai patogus formatas fotografijai, ypač kai neturi milžiniško finansavimo ir turi ką pasakyti trumpai, vienu fotografiniu įkvėpimu. Ir kalbėti gali neįsipareigojęs komercijos dėsniams, gali eksperimentuoti, nes „zinas“ per daug nereikšmingas, kad sugestų tavo reputacija. Tiesa, mano vartytieji minėtame knygyne būna dažniausiai rimti ir gana klasikiniai, autoriams, matyt, tikintis kompensuoti rimtos knygos nebuvimą. Šeškaus „zinai“ storesni nei įprastas jų formatas – 48 puslapių, tad jis juos labiau linkęs vadinti „brošiūromis“ (pavadinimą davė spaustuvininkai: „jau galite atsiimti savo brošiūrą“). Juos peržiūrėjusi įsitikinau, kad avangardas nebūtinai priklauso jaunimui. Lietuvos fotografijos avangarde kaip prieš keturiasdešimt metų, taip ir dabar – Šeškus.

Kas vyksta tame „naujame laike“? Kiekvienas sąsiuvinis skirtas kokiai nors temai – tam, kas ėmė ir patraukė Šeškaus dėmesį. Per Vilnių perėjo „Baltic Pride“ paradas ir jo vaivorykštinės srovės užteko visiems 48-iems puslapiams brošiūroje „Šventė mieste“. Apie Vilnių pasakoja dar du sąsiuviniai – „Cafe de Paris“, kur rinkdavosi pabendrauti jauni menininkai, ir „Metropolis“. Kad apžiūrėtum aukščiausios valdžios institucijas ir viešąsias erdves, tenka visaip sukioti tą sąsiuvinį, nes juk „metropolyje“ žvilgsnis turi būti dinamiškas ir pasiklysti įspūdžių gausybėje, o vaikštinėtojas – uždusti nuo aukščių ir tolių, kurių nepopieriniame Vilniuje trūksta. Yra ir tikrasis Paryžius, kur fotografas praleido, regis, vieną ar dvi dienas nerasdamas plyšio tarp meno ir gyvenimo. Atėnai ir Kaselis, kur kabėjo Šeškaus darbai pernykštės XIV „Documentos“ metu, užfiksuoti sąsiuvinyje „Keturiolika“. Du sąsiuviniai – iš Indijos. Viename – „saldi tėkmė“, susikūrusi nukritus dviem raidėms nuo žodžio „gėlės“ ant lėlės prijuostės („Sweet flow“). Kitą versdama ir žiūrėdama, kaip lapas po lapo Gange numirėliams plaunamos kojos, kaip jiems degant

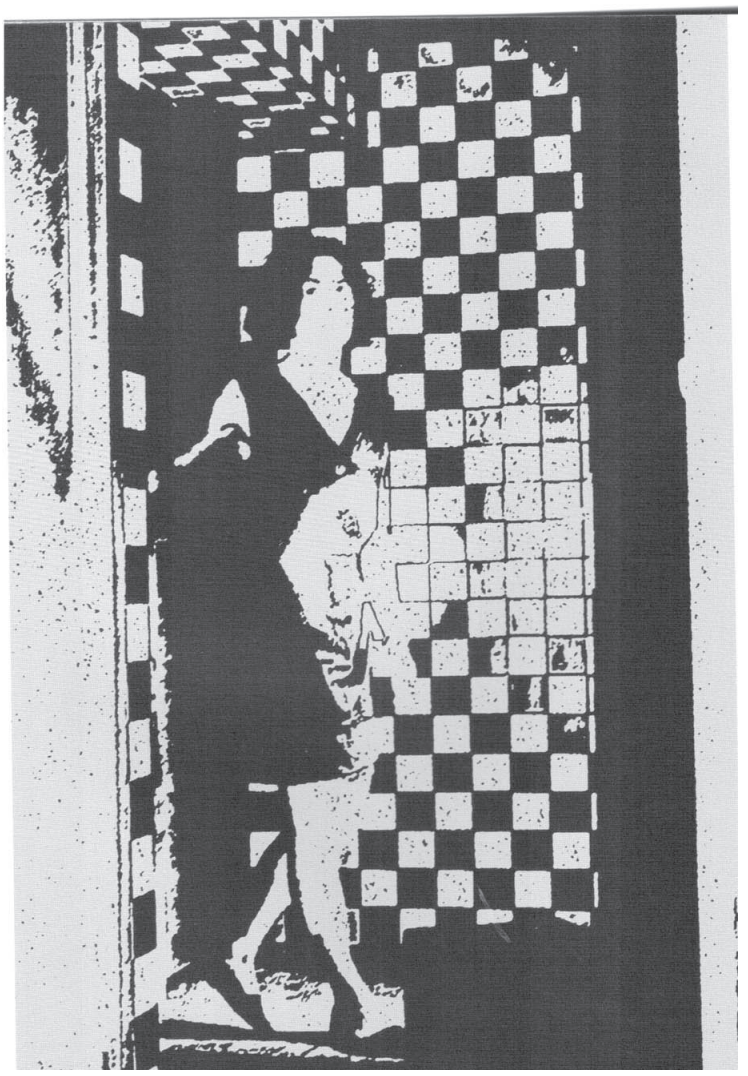

Iš sąsiuvinio „Cafe de Paris“

įkaista oras, kaip ramiai visa tai stebi šventosios karvės, iš tiesų panirau į „Lėtą Letos tėkmę“. O dar du sąsiuviniai skirti moterims. Vienas Šeškus vadina „pelėdomis“, nes jos primena paukštį, giedantį seniai jau nukirstame medyje, kurį sapnavo Šeškus. Moterys – lyg iš to sapno, lyg gyvenančios čia ir dabar, lyg prisiminimai iš praeities. O „Milda“ – tikra moteris iš tikros praeities.

Prie šios brošiūrėlės norėčiau stabtelėti. Čia vėl įsiterpė senos fotografijos, konkrečiai – 1982 metų. Tai – striptizo ir akto fotografijos seansas iš anų laikų. Alfonsas Budvytis ir Algirdas Šeškus sutinka fotografę Mildą Drazdauskaitę ir pasiūlo nusifotografuoti pas kažkurį dirbtuvėje. Jie gi buvo kaimynai. Dirbtuvė deramai apšiurusi: ornamentais puošti tapetai išplyšę gabalais, durys apipuvusios ir gal jau supelijusios, kėdės, regis, jau ruošiasi prisijungti prie malkų, o vienintelis stamantrus baldas – (ąžuolinis?) apskritas stalas, žinoma, apkrautas daiktais. Ant jo Milda ir atsistoja su savo aptrintomis velvetinėmis kelnėmis, kurių vertikalūs ruoželiai gražiai įsipaišo į lentų-tapetų aplinką – tai atskleidžia fotošopu iš nuotraukos išdistiliuotas kontūrinis piešinys. Taip ji ir stovi didžiąją dalį knygos, kol – pasislėpusi už balto atvarto užsklandos – nusirengia iki apatinių: juodos liemenėlės ir baltų kelnaičių. Budvytis intensyviai fotografuoja, Šeškus fotografuoja Budvytį. Galiausiai – dar viena užsklanda – ir keturiems paskutiniams kadrams Milda pasirodo visai nuoga. Kodėl ši sena istorija turėjo atsirasti „naujame laike“? Todėl, kad sename popieriuje padaryti spalvoti atspaudai jau baigia išnykti. Naujas laikas turi jas atsiminti – visą jų nedrąsių, violetuoti linkusių spalvų plastiką, visą nušiurusį ano laiko medžiagiškumą, menininkų bendravimą, jų nuodėmių atleidimą, kūno iš numirusių prisikėlimą ir amžinąjį gyvenimą.

Žiūrint iš šio laiko, ano laiko fotografiją primenančios spalvos garantuoja nostalgiją. Netgi nostalgiją to paties Šeškaus ano laiko fotografijoms, kurios dar „nežinojo“ apie fotošopo manipuliacijų galimybes ir buvo „tikros fotografijos“. Naujajame laike atpažįstamai fotografinių vaizdų nedaug, jie kaip keisti atpažinimo radiniai (prie kalėdinės eglutės randu ir save) kartais susikristalizuoja jau iš esmės fotografikoje, kuri yra padaryta kompiuteriu. Tiesa, kelios knygos, ypač tos iš Indijos ir iš „Documentos“, taip pat – „Šventė mieste“, yra grynesnis „foto“. Čia galima mėgautis įprastais fotomalonumais – leistis tyrinėti veidus, judesius, skverbtis į tų žmonių praeitis, nuspėti nuotaikas, ypač kai autorius komponuoja kelis to paties veiksmo ar neveikimo kadrus – rodo trukmę kaip kine. Šios brošiūros yra dokumentiškos, jos pasakoja, kas tikrai buvo – pavyzdžiui, kad Jonas Mekas tikrai pabuvojo „Documentoje“ su savo balta skrybėle ir žaliu maišu. Bet dažniausiai Šeškus neleidžia įsijausti į atpažinimus. Jis iš fotografinio vaizdo ištraukia grafinį elementą, tarsi piešinio trauktinę, kad atkreiptų dėmesį į raštą, į ornamentą, į formaliuosius vaizdo aspektus, kuriuos paprastai užtušuoja tikroviškumas, įtraukiantis žvilgsnį tiesiai į neva patį gyvenimą, tarsi čia nebūtų nei vaizdo, nei jo plastikos. Fotografinis elementas lieka stiprus net radikaliausiai perdirbus „tikrovės kopiją“ – vien keliais aklinai juodais potėpiais ar brūkšniais „užmesta“ žmogaus forma turi tik fotografijai būdingo atsitiktinumo ir individualumo. „Foto“ pagrindas „išlenda“ net pro rėkiančią „grafiją“, kuri juk irgi tėra išprotėjęs šviesos kondensatas ir kliuvinys.

Konkretaus laiko fotomedžiagos visada buvo kliuvinys fotografų-inžinierių kelyje į tikroviškumo iliuziją. Bet kuo labiau ji priartėja, kai skaitmeninė fotografija jau gali beveik tobulai dubliuoti tikrovę, tuo mielesni akiai tampa tie praeities medžiagų kliuviniai. O Šeškus, tiesą sakant, ir anksčiau domėjosi būtent kliuviniais. Tos jo fotografijos iš sovietmečio, kurios dabar atrodo tokios „natūralios“, iš tiesų demonstruoja jo išrastus būdus vengti tikrovės „atspindėjimo“, demaskuoti tokios užduoties prievartą ir išryškinti atspindžio dirbtinumą. Lyg to paties tikrovės fragmento pakartojimu, užtamsinimais, išsiliejimais Šeškus vis rodė, kad ir tikrovė, ir menas yra kažkur „tarp“, kad vaizdas yra lyg nereikalingas, lyg tarp kitko, egzistuoja „išorėje“ to, ką galima pamatyti, pajungus visas jusles ir dvasines galias. Dabar sakytume, kad tuometinės Šeškaus tikrovės iliuzijos ardymo priemonės buvo fotografinės, o dabartinės – ne. Tačiau tuometiniams vertintojams jos jau atrodė esančios už fotografijos ribų. Taip pat kaip Šeškaus „naujo laiko“ išraiškos priemonės atrodo dabar. Tiesiog fotografijos nukrypimų nuo „normos“ arsenalas gerokai prasiplėtė, kaip ir šūvių amplitudė. O žiūrovų ir fotografijos savimonė vėl turi ką vytis.

Ir vis dėlto – koks gi tas Šeškaus „naujas laikas“? Jis geografiškai apima visą pasaulį, nebėra susitraukęs vieno miesto gatvėse. Jis tirštai spalvotas, nebe pilkas. Jis užplūsta ryškiais pojūčiais kaip gėjų eisenos balionai nuspalvina pilką, prisnūdusį miestą. Naujas laikas įkaitina orą iki virpėjimo. O šiaip jame tebevyksta tas pats, kas visada: žmonės plepasi kavinėje, užsižiūri į veidą, kuris ištirpsta palikdamas tik atpažinimo nuojautą, būsimos atminties įspaudą, žodžius praryja tuštuma, jų prasmės nebereikalingos, gėlės žydi, žmogaus gestas virsta gėle, nuplaukia Letos upėmis. Išsiplėtus galimybėms, naujas laikas tapo fragmentiškas. Tai tereiškia, kad patirčių įvairovės nebeįmanoma sujungti į vientisą pasakojimą, jų nebesulieja į nostalgišką akvarelę ta pati pilka šviesa, nes pasaulis taškosi spalvomis ir mėto į šalis. Jam išreikšti itin tinka į vieną blokelį supresuotų brošiūrų forma, nes atsegęs dirželį gali rinktis kurią nori, žiūrėti bet kokia tvarka. Kita vertus, į laiko naujumo mitą Šeškus įlašina senumo ironijos, kad per daug nesipūstų tas dabartiškumo metropolis.

Iš sąsiuvinio „Milda“

Susikertančios perspektyvos

Atkelta iš 1 psl.

arba – tiesiog netikėtos kasdienybės transformacijos, kurias pajusti ir juolab perteikti tapyboje tegali tik itin užaštrintų pojūčių žmogus...

Žvalgantis toliau, matymo perspektyvos, arba – taupūs, santūrūs, „mažakalbiai“ Gineitytės paveikslai susikerta, susikryžiuoja į begalę trajektorijų, būsenų, pojūčių. Moteriškas trio – tapytoja, parodos kuratorė Raminta Jurėnaitė ir galerininkė Vilma Mačianskaitė – gerai apgalvojo parodos visumą, kiekvieno paveikslo padėtį erdvėje ir pačią jos sandarą. Salė palikta atvira, neišskaidyta pertvaromis, todėl paveikslai alsuoja, „kalba“ ir „kalbasi“ tarpusavyje. O laiko paženklinti suolai čia atlieka ne tik estetinę, bet ir praktinę funkciją – gali ant jų tiesiog prisėsti, pailsėti ir giliai giliai įkvėpti tų pasakiškų Gineitytės sutemų–nesutemų („szara godzina“, pasak autorės), kai dar matyti daiktų pavidalai be elektros apšvietimo, šviesos blyksnių efemeriškuose rūkuose, arba – pasijusti krentančios užuolaidos ir kukliai gelsvomis liepsnelėmis švytinčio kambarinio augalo žydėjimo liudininku... Dualistinę parodos pavadinimo idėją ir ekspozicijos scenografiją prasmingai pratęsia ir dvispalviai bukletai. Jų geltonoji ir violetinė pusės, įstrižas brūkšnys, atskiriantis tekstą ir anglišką vertimą – tai vis Gineitytės tapybos „citatos“. Šie tekstai liudija, kaip ji ne tik paveikslais, bet ir mintimis bei žodžiais taikliai poetiškai materializuoja savo būsenas, aplinkos ir pojūčių kaitą.

Beje, sankirta, galbūt – sankryža kaip leitmotyvas arba komponavimo ypatybė nuolat kartojasi ne tik ekspozicijos struktūroje, bet ir darbuose. Aplinkos daiktus, o ypač – peizažą, menininkė suspaudžia į kompaktiškus, aštriabriaunius trikampius. Ir visai nesvarbu, ar juose Lietuvos pamario reminiscencijos, ar neaprėpiami žvilgsniu Pietų Prancūzijos tyrai (galbūt „parsivežti“ iš plenero, kuriame Gineitytė dalyvavo prieš keletą metų). Nuščiuvusi gamta dėl įgimto menininkės jautrumo ir tapybinio subtilumo čia įgauna tą amžino, didingo dimensiją, kurios stokojantis peizažas, net ir stipriai apibendrintas, abstrahuotas, niekaip neveikia žiūrovo.

Ekspozicijos fragmentas

M. Krikštopaitytės nuotr.

Anksčiau Gineitytė buvo gamtos ir figūrų vaizduotoja. Vėliau (turiu omenyje pastarąją 2015 m. jos kūrybos parodą galerijoje „Kairė–dešinė“) „nugalėjo“ gamta. O dabar menininkės dėmesys nukrypo ir į bežadį daiktų pasaulį, šviesaus ir tamsaus paros meto kaitą, nuotaikas, kuriomis dvelkia snygis už lango ar paprasčiausias jo rėmas, liaunas augalas, palangės ar stalo horizontalė. Gineitytės santykis su daiktais ir gamtos vaizdais – ypatingas. Apibendrindama jų pavidalus, formas, tapytoja „nereikalauja“ iš jų atverti „tikrąją savo esmę“, „pamatinę struktūrą“ ar kažką kito, kas mums taip pažįstama iš dailės istorijos vadovėlių ir terminų, iš biografinių romanų apie dailininkus. Jei jie nemeluoja, tai, tarkim, Chaimas Soutine'as savo tragišką „modelį“ – švinkstančią jaučio skerdieną – vilgė šviežiu krauju, kad ši „atgytų“ ir parodytų savo baisų mirties grožį, o Paulis Sezanas karštligiškai reikalavo iš Šv. Viktorijos kalno, kad šis paaiškintų geometrinių formų logiką gamtoje. Gineitytė yra kantri stebėtoja, klausytoja, todėl daiktai ir peizažai jai atsiveria ir išsipasakoja. O kartu – ir mums.

Gineitytės tapyba vis labiau skaidrėja, grynėja, paprastėja. Atrodo, kad menininkei bereikia vis mažiau ir mažiau „vaizduoti“, kad pasakytų labai daug. Naujų jos paveikslų daiktai, peizažai, abstrakčios plokštumos, dienos ir nakties slinktys apima vis daugiau prasmių. Tai tikros metaforų dėžutės, Rubiko kubai, kuriuos sukiodamas, žvelgdamas tai iš vieno, tai iš kito žiūros taško, atrodo, beveik priartėji prie „tiesos“, kurios ieškojo moderniosios tapybos pirmtakai. Tačiau menininkė ryžtingai „nuveda“ prie savo autentiškų apmąstymų, kurie skirti ne tirti, analizuoti, o jausti, kvėpuoti ir girdėti. Akivaizdu, kad šiandien ji yra pasiekusi nepaprastą, gal net aukščiausią rafinuotos ir taupios meninės išraiškos paprastumo laipsnį.

Paroda veikia iki vasario 18 d.
VDA ekspozicijų salės „Titanikas“
(Maironio g. 3)
Dirba trečiadieniais–šeštadieniais 12–18 val.,
sekmadieniais 12–16 val.

Kronika

Rimvido Jankausko-Kampo retrospektyva Kaune

Po 24 metų pertraukos Kaune pristatoma paroda, skirta vienos ryškiausių Lietuvos meno pasaulio asmenybių, Lūžio kartos atstovo, grupės „Angis“ nario Rimvido Jankausko-Kampo 60-osioms gimimo metinėms paminėti. Paroda „Kampas: Rimvido Jankausko (1957–1993) kūrybos retrospektyva iš Lietuvos muziejų ir privačių kolekcijų“ veikia iki kovo 4 d. Nacionalinio M.K. Čiurlionio dailės muziejaus M. Žilinsko dailės galerijoje (Nepriklausomybės a. 12, Kaunas).

Kampo tapybos sprogimas sutapo su Nepriklausomybės pradžia. Vėlyvajame sovietmetyje subrendęs maištas prieš primygtinai bruktas oficiozines meno normas tapytojo kūriniuose prasiveržė spalvų pliūpsniais, didžiuliais formatais, radikalaus gyvenimo būdo pasirinkimu. Rimvidas Jankauskas-Kampas rašė: „Praėjo metai, kai išvarvėjau faršo pavidalu iš mėsmalės (VDI žargonu) ir rankioju save po trupinėlį iš Vilniaus knaipių ir tarpuvarčių. Taip reikėjo. Reikėjo kontrargumentų, kad išliktum nors ir pusfabrikačio kotleto pavidale. Ir nežinia kiek metų dar reikės rankioti.“ Kaip profesionalus dailininkas, Kampas reiškėsi labai trumpai, vos šešerius metus, tad brandžių, Kaune gyvenant tapytų paveikslų skaičius santykinai nėra didelis.

Greta brandžiausiųjų, kūrybos kulminaciją žyminčių kūrinių eksponuojami Dailės instituto periodo paveikslai, atskleidžiantys menininko augimą autoritarinėje sistemoje, bei ankstyvieji S. Žuko technikume sukurti darbai, apibūdinantys menininko kelio pradžią. Parodą papildo Lietuvos nacionalinio dramos teatro spektakliui „Vilkų medžioklė“ kurti kostiumų eskizai, plakatas, dailininko užrašai.

Pristatomi dailininko laiškai artimiesiems, dienoraščio pobūdžio užrašai paneigia nusistovėjusį mitą, kad Kampas tapydavo stichiškai. Sklaidydami juos, atrandame Rimvidą kaip sistemingai dirbantį, savo formalią spalvinę ir plastinę raišką griežtai analizuojantį ir itin kritiškai save vertinantį menininką. Apmąstymai apie save patį, studijas, paveikslų kūrimo analizė skatino atskleisti kūrybą paties menininko akimis.

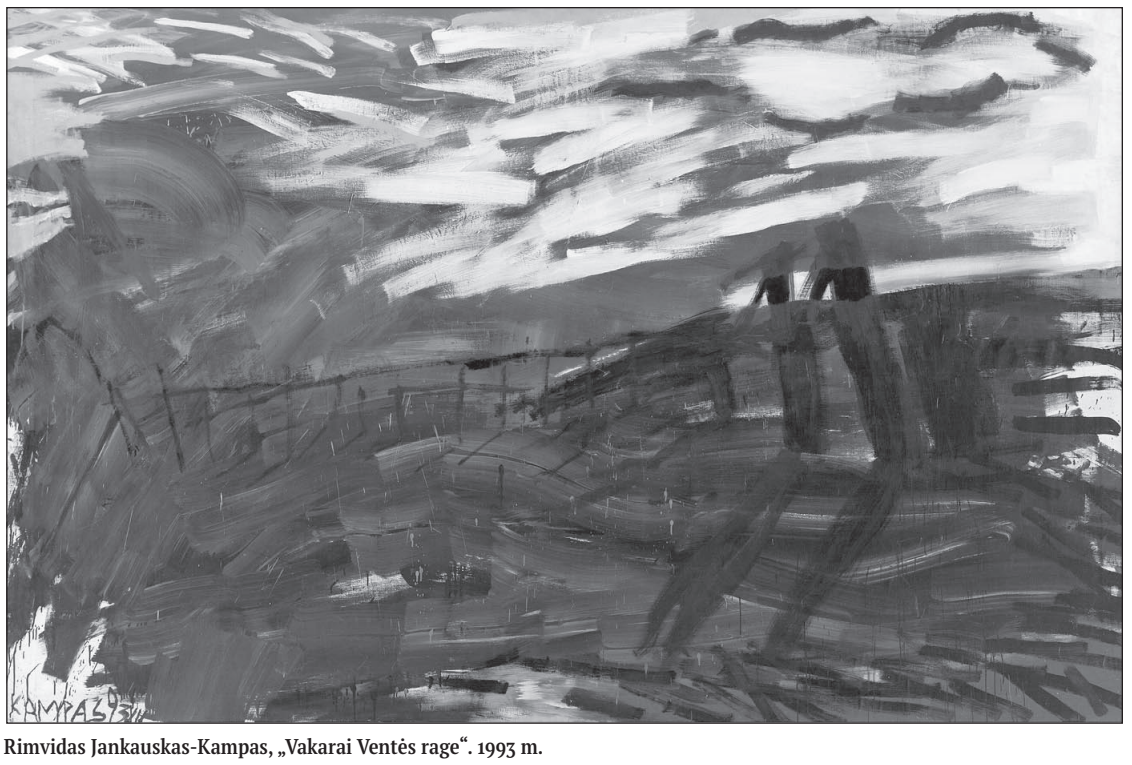

Rimvidas Jankauskas-Kampas, „Vakarai Ventės rage“. 1993 m.

Rimvidas Jankauskas-Kampas gimė 1957 m. gruodžio 7 d. Klaipėdoje, ten baigė vakarinę dailės mokyklą. Būdamas keturiolikos metų be tėvų žinios įstojo į Stepo Žuko taikomosios dailės technikumą. Tuo metu jau turėjo Bekampio pravardę. Priešdėlis „be“ vėliau natūraliai nunyko. Iš technikumo buvo išmestas, nes neatitiko sovietinės ideologijos standartų. 1980 m. grįžęs iš sovietinės armijos jį pabaigė. 1981–1987 m. studijas tęsė Valstybiniame dailės institute, prof. Vincento Gečo klasėje. Baigęs institutą, rinkosi laisvo menininko poziciją, gyveno ir kūrė Kaune, tęsė arsininkų tradicijas, savo Mokytojais įvardindamas senąjį Antinį, Alfonsą Vilpišauską ir... Giorgio de Chirico. 1993 m. spalio 7 d. mirė Klaipėdoje.

Parodoje eksponuojama per šimtas tapybos ir grafikos kūrinių iš 5 Lietuvos muziejų ir privačių kolekcijų. Kūrinius skolino 23 privatūs asmenys, galerijos ir institucijos. Parodos kuratorė – Genovaitė Vertelkaitė-Bartulienė.

Nacionalinio M.K. Čiurlionio dailės muziejaus inf.

Nesibaigiančių kambarių magija

Įspūdžiai iš Davido Lyncho kūrybos retrospektyvos Torunės šiuolaikinio meno centre

Povilas Ramanauskas

Nors nuo Kauno iki Torunės – tik kiek daugiau nei 500 kilometrų, lenkiškais keliais keleliais tenka važiuoti apie devynias su puse valandos, pilkumoje. Bet užkilus į antrąjį Torunės šiuolaikinio meno centro aukštą pasitiko keistas jaudulys, kad pagaliau pamatysim! Užrašas „David Lynch. Silence and Dynamism“ („Tyla ir dinamika“, parodos kuratorius Marekas Żydowiczius – tarptautinio filmų festivalio „Camerimage“ Bydgoščiuje netoli Torunės direktorius) ir šalia didelio formato Lyncho portretinė nuotrauka, be abejo, su smilkstančia tarp pirštų cigarete. Keistas pavadinimas, pagalvojau, kodėl tyla, gal tyla prieš audrą?

Kad patektum į retrospektyvą, kurioje eksponuojama apie 400 kūrinių, pirma turi pereiti per „Tvin Pykso“ Raudonąjį kambarį. Tai tokia visai vykusiai ir įtaigiai atkurta (pasikartojanti ir kitose parodos dalyse, kur susijungia parodinės erdvės) Raudonojo kambario fragmento scenografija, susidedanti iš prieblandos, raudonų užuolaidų ir juodais bei baltais zigzagais dryžuotų grindų. Ten privaloma nusifotografuoti, tad vien prie įėjimo į parodą tenka luktelti, nes norinčių nusifotografuoti eilė nemaža. Jaučiasi, kad ši paroda, kaip ir šiuolaikinio meno centras, yra gausiai lankoma, nuolat keičiasi žmonių srautai. Atidaryme dalyvavo ir pats Lynchas, buvo per 900 žmonių, tik visų dėl saugumo neįleido.

Perėjus Raudonąjį kambarį pasitinka Lyncho litografijos. Gana didelėje kvadratinėje salėje juodomis sienomis prikabinėta didelio ir mažesnio formato litografijų. Taip pat yra rodomas dokumentinis menininko ir režisieriaus 2012 m. videodarbas „Idem Paris“ (galima rasti ir *youtube*), kuriame vaizduojamas litografijų spaudimo procesas. Ta litografijų gausybė šiek tiek pribloškia savo krūviu. Daug įvairių pasakojimų, perteikiamų ir vizualiai, ir tekstu. Čia tekstas labai svarbus, jis ne tik kūrinio dalis, bet ir įveda žiūrovą į siužetą. Mane nustebino šių kūrinių detališkumas, daugiaplaniškumas, „svoris“. Po kiek laiko iš matytų vaizdų pradeda formuotis ir akyse rastis animacinio, eksperimentinio filmo kadrai, jie visi skirtingi, bet dažnai atsikartoja tie patys bevardžiai personažai, frazės. Degantys namai, keisto sapno fragmentai, portretai, ugnis, siluetai, besimušančios arba besimylinčios figūros, mašina, žmogus, fabrikas, namas, kūno fragmentai, pistoletas, ugnis, kūnai, ir vėl viskas kartojasi. (Keista, kad grįžus namo prieš langus degė apleistas, negyvenamas medinis namas, rašant šį tekstą jis ir vėl dega.)

Iš toli pasigirsta Lyncho balsas. Tai pagarsėja, tai prityla, banguoja ir pulsuoja jo „tamsaus bliuzo“ melodijos. Būdamas pirmoje ekspozicijos salėje girdi iš tolo sklindančią muziką, kuri tave pasiekia ir traukia arčiau, iš kitoje erdvėje esančio muzikos kambariuko – dar vienos raudonos vietos, šį kartą ložės su itin kokybišką garsą atkuriančiomis nedidelėmis kolonėlėmis. Čia, tamsoje, aplink tave šviečia raudonos užuolaidos, stovi patogi sofa, o priešais – televizorius. Jame keičiasi muzikos albumų viršeliai, albumų turinio nuotraukos, dainų pavadinimai ir visa kita informacija. Šis elementas labai svarbus ir taiklus, nes šio genialaus menininko vizualią kūrybą labai skoningai papildo parodos vaizdinių fone slenkantis jo paties muzikinis fonas. Tai padeda geriau suprasti jo vizualius menus, labiau įsijausti į „tą“ būseną.

Erdvėje netoliese ant juodos sienos puikuojasi sentimentus keliančios Lyncho, taip pat ir bendradarbiaujant su kitais muzikantais, išleistos vinilinės plokštelės („The Big Dream“, „Crazy Clown Time“, „Bad The John Boy“, „Polish Night Music“ su Mareku Zebrowski ir kt.), kurias iškart užsimanai turėti ir groti patefonu, klausytis vartydamas Lyncho kūrybos albumą.

Tolesnėse salėse aptikau tapybinį asambliažą „Small Boy In His Room“ („Mažas berniukas savo kambaryje“). Gan šiurpi lėlė su nuskristi pasiruošusia galvele, rankoje virvutė tą galvą prilaiko, kad ji nepakiltų kaip balionėlis. Raudonas, ryškus fonas. Tai raudonas lovos užtiesalas, didelė lova su baldakimu. O viršuje įtaisyta mėlyna lemputė. Dalyje tapybinių asambliažų jis naudoja ir fotografiją. Ją šiek tiek išdidina, fragmentuoja. Tai dažniausiai tapybos, kitokių kūrinių reprodukcijos. Pavyzdžiui, viename galima atpažinti Giotto kalvų vaizdus, jie tampa keistą erdvę kuriančiu pagrindu.

Tapybą galime skirstyti paprastai. Didelio formato tapybiniai asambliažai, monochrominiai tapybos darbai, tapyba ant keramikos (12 lėkščių su iliustruotu naratyvu). Šiuo atveju akvarelės stilistiškai artimesnės litografijoms. Kaip litografijose, taip ir tapyboje tekstas yra naudojamas vos ne visuose kūriniuose. Šalia monochrominių potėpių ant drobės paviršiaus priklijuotos iškarpytos raidės iš senų žurnalų, tarsi amerikietiškų filmų anoniminių maniakų laiškų, reikalaujant išpirkos, arba nerangiai užrašytos dažais, anglimi ar išlankstytos iš vielos. Visuose tapybos darbuose matome konkretaus pasakojimo fragmentą it stop kadrą arba sėlinantį kokį „lynčišką“ padarą. Visuose kūriniuose yra pasakojamos istorijos, jos keliauja iš vieno paveikslo į kitą arba peršoka į animacinį filmą, tada grįžta į paveikslą ir paskui dar atsikartoja Lyncho dainų tekstuose.

Nostalgiją kelia dailus kineskopinis televizorius ekspozicinės erdvės kampe, jis transliuoja senas Lyncho kurtas reklamas. Pavyzdžiui, agentas Kuperis iš „Tvin Pykso“ reklamuoja „Georgia“ kavą (1992 m.). Netoliese įrengta nedidelė kino salė. Be abejo, viskas ir vėl raudona. Nedidelėje erdvėje su tikromis kino teatro kėdėmis iš viso tik kelios eilės, patogiai įsitaisius galima žiūrėti autoriaus eksperimentinius filmus („Six Men Getting Sick“, 1967 m., „The Alphabet“, 1968 m., „The Amputee“, 1974 m., ir beveik visi kiti).

David Lynch, „Man Eating“. 2010 m.

Kai atrodė, kad ekspozicija eina į pabaigą ir jau nusiteikta sukti atgal, staiga bam! Didžioji ekspozicinė erdvė. Į šią erdvę taip pat patenkama per Raudonojo kambario fragmentą. Čia sienos baltos, lubos labai aukštai, visa erdvė skendi švelnioje prieblandoje. Turi praeiti pro besisukančią hologramą, kurioje matai milžiną „The Fireman“ iš „Tvin Pykso“. Besisukinėjantį į šoną ir žiūrintį į tave su ryškiai išreikštu smilkinio duobės šešėliu. Lyg gyva kaukolė, holograma kontrastuoja ir kalba su vėliau einančiu, aplink savo ašį besisukančiu „Chicken/Cheese Head No. 2“ objektu (molis, dažai, nedidelis, maždaug stalo teniso kamuoliuko dydžio, naudotas „Nine Inch Nails“ grupės muzikiniame klipe „Came Back Hounted“). Galvelė sukasi lėtai lyg koks liūdnas mėnuliukas.

Lyncho tapybiniams asambliažams būdingas jautrus brutalumas arba jautrumas brutalioms detalėms išpiešiant, ištapant linijas, formas, smulkmenas, nešvariai, bet kartu labai kruopščiai, mistifikuotai kuriant personažus, tapybos paveikslą, vaizduojantį, tarkim, artėjančio nusikaltimo siužetą, ketinimo ką nors padegti ar nužudymo sceną, ar tiesiog su degtukais žaidžiantį berniuką.

Daugelis, ko gero, pažįsta Lyncho kūrybą iš jo meninių filmų ar legendinio serialo „Tvin Pykso miestelis“, tačiau jo muzikinė kūryba irgi verta dėmesio. Ji tinkamai įveda į menininko vizualinę kūrybos nuotaiką. Lynchas privačiai mokėsi tapybos dar mokykloje, vėliau studijavo Pensilvanijos dailės akademijoje, ten vieną kartą tapydamas paveikslą išgirdo iš jo sklindant vėją, tada jam kilo mintis, kad paveikslas galėtų judėti. Jungdamas tapybą su skulptūra pradėjo filmuoti eksperimentinį videofilmą, tada ir prasidėjo jo kino kūrybos kelias.

Litografijose, akvarelėse, fotomontažuose, fotografijose, tapyboje, tapybiniuose asambliažuose, animaciniuose, eksperimentiniuose, meniniuose filmuose, pastelėse, piešiniuose ir muzikoje kartojasi tos pačios temos, tie patys personažai, herojai ir antiherojai, keistos, absurdiškos situacijos ir mistinės scenos. Norint suprasti šio autoriaus kino kūrybą verta susipažinti su jo tapyba, grafika ir atvirkščiai. Pamačius jo tapybą, piešinukus ant mažyčių amerikietiškų degtukų dėžučių, asambliažus su išlipdytais žmogučiais galima geriau suprasti visus jo filmus, pasidaro šiek tiek aiškesnė ta dramatiško „lynčiškojo“ pasaulio istorija.

Parodoje užtrukom vos ne visą dieną, Lynchas nepaleido, sukau vis ratais (kaip „Tvin Pykso“ Raudonajame kambaryje, pereinant vieną erdvę pasitinka kita, tokia pati, ir negali ištrūkti, negali rasti išėjimo) tyrinėdamas kūrinius, fotografuodamas, fiksuodamas mintyse regėtus keistus vaizdinius.

Šiuolaikinio meno centras Torunėje apskritai vertas dėmesio ne tik dėl puikių erdvių, bet ir dėl aukšto lygio parodų. Čia vyko Gregory'o Crewdson'o, Davido Cronenbergo, Alfredo Jaaro, Thomaso ir Helke Bayrle's. 2015 m. tapybą pristatė Jonas Gasiūnas, šiais metais pristatys – Eimutis Markūnas, o 2019 m. numatyta ir meno pasaulio žvaigždės Marinos Abramovič paroda.

Paroda veikia iki vasario 18 d.
Daugiau informacijos: *csw.torun.pl*

Autoriaus nuotraukos

David Lynch, „Raudonasis kambarys“, fragmentas

Bijome kalbėti apie meilę

Guillermo del Toro apie „Vandens formą“

Sausį ir vasarį kino teatruose pasirodo filmai, kurie taps „Oskarų“ favoritais. Vienas tokių – režisieriaus Guillermo del Toro „Vandens forma“, sulaukęs net trylikos nominacijų. Pateikiame interviu, išspausdinto meduza.io, fragmentus. Su režisieriumi kalbėjosi Antonas Dolinas.

Guillermo del Toro

Filmo veiksmas perkeltas į 1962-uosius...

Kaip pats suprantate, „Vandens forma“ tiek pat apie 7-ojo dešimtmečio pradžią, kaip ir apie dabartį. Šiandien, kai pas mus kalbama, esą Amerikai būtina sugrąžinti didybę, turimi omenyje maždaug tie patys 1962-ieji. Tada visi klejojo ateitimi, kosmoso užkariavimais ir atradimais, buvo atnaujinama socialinė ir namų erdvė, atrodė, kad ateitis pasiekiama ranka. Kennedy Baltuosiuose rūmuose... JAV istorijos aukso amžius. Po Kennedy nužudymo – Vietnamas ir ilgas nusivylimų kelias. Tai paskutinis laikotarpis, kai Amerika tikėjo svajone, nors ši svajonė taip ir netapo realybe. Tada visi norėjo nepastebėti rasizmo ar seksizmo, todėl tai gyva iki šiol.

Vadinasi, „Amerikos didybė“ yra mitas? Jos nebuvo?

Kaip čia pasakius. Buvo Didžioji depresija, paskui dalyvavimas Antrajame pasauliniame kare, ekonominis bumas... Gal tos didybės ir nebuvo, bet tikrai buvo amerikietiška svajonė, o 7-ojo dešimtmečio pradžia buvo tikėjimo ja viršūnė. Pasižiūrėkite į tų laikų pasaulines parodas: automatizuoti namai, reaktyvinės kuprinės, kiti neįtikėtini daiktai. Jų ir dabar nėra.

Kaip šiame kontekste reikėtų suvokti „Vandens formą“?

Tai šiuolaikinio pasaulio priešnuodis. Dabar mes bijome kalbėti apie meilę, kad tai nenuskambėtų kvailai. Pasaulis perpildytas neapykantos, žmonės susvetimėję. Noriu pasiūlyti ką nors tam priešinga. „Vandens forma“ – filmas apie netobulumą, apie atstumtųjų ir pažemintųjų grožį. Apie tuos, kurių nemato pasipūtę gyvenimo šeimininkai. Sukūriau pasaką apie pabaisas. Paprastai merginą apkabinanti pabaisa – bauginantis vaizdas. Bet ne man. Filme jų apsikabinimas nuostabus. Michaelo Shannono veikėjas – priešingai, nors 6-ajame dešimtmetyje jis būtų teigiamas.

Bet filmas, net jei tai pasaka suaugusiems, prasideda pasakai netikėtais atvirais kadrais.

Masturbavimosi scena pradžioje man buvo svarbi. Norėjau parodyti, kad Elaiza – ne disnėjiška princesė, o moteris, kuri rytais turi tris minutes pusryčiams, tris išsimaudyti vonioje ir pasimasturbuoti, ir dar tris, kad suspėtų nublizginti batus prieš bėgdama į darbą. Norėjau jos charakterį apibrėžti iškart pirmose scenose, apsieidamas be dialogo eilutės. Jos vaizduotė pradeda veikti, kai ji žiūri filmą kino teatre, įjungia televizorių, klausosi muzikos. Ji nori, kad pasaulis būtų toks pat nuostabus kaip mėgstamuose miuzikluose, bet tai sapnas – jos povandeninis pasaulis, atskirtas nuo kasdieniškos realybės.

Filmas labai keistas. Tai, matyt, buvo akivaizdu ir scenarijaus stadijoje. Ar sunkiai pavyko susitarti su prodiuseriais?

Jau pirmame susitikime leidau jiems suprasti, kad rengiuosi kurti ne paprastą, o politinę pasaką. Visus svarbius sumanymo elementus „Fox“ prodiuseriams papasakojau labai detaliai. Paaiškinau, kad kiekvienas personažas turi savo meilės istoriją. Bet ne visų istorijos laimingos. Zelda myli vyrą, kuris su ja beveik nesikalba. Dailininkas įsimylėjęs nežemiško grožio jaunuolį barmeną, kuris yra mėšlo gabalas. Ir taip toliau... Jie – pagrindinės pasakos ornamentas. Kai herojė save atpažįsta amfibijoje, įvyksta tai, kas jų istorijoje svarbiausia.

Man meilės aktas gali būti pasakytas žodžiais: „Aš matau tave.“ Jei tu matai mane, dovanoji man gyvenimą. Jei nematai, atimi teisę gyventi. Jei nenori pripažinti teisių kažkam į tave nepanašiam, – gėjui, žydui, meksikiečiui, juodaodžiui, – tu statai priešais jį sieną, padarai jį nematomą. Kaip galima paaiškinti žmogaus poelgį, kai jis muša kitą lazda? Labai paprastai: jis muša ne žmogų, o daiktą.

O kas daro žmogų žmogumi?

Daug kas. Iš pradžių vardas. Todėl rusų šnipas svarbiu filmo momentu prisipažįsta, kad jo tikrasis vardas Dmitrijus. Tai siužeto posūkio taškas. Trumpai tariant, buvau atviras su prodiuseriais iš pat pradžių. Jie sutiko.

Dabar rengiatės ekranizuoti „Pinokį“?

Rengiausi, nežinau, kas iš to išeis. Noriu sukurti „Pinokį“ tiksliai pagal Carlo Collodi knygą, bet perkelti siužetą į italų fašizmo pakilimo ir Mussolini atėjimo į valdžią kontekstą. Neieškau lengvų kelių ir niekad nesu iš anksto įsitikinęs, koks bus filmas. Negaliu pasakyti prodiuseriams: „Nufilmuosiu veiksmo filmą apie lenktyninių mašinų vagis.“ Ne, greičiau „siaubo filmą apie atgijusią marionetę“ arba „trilerį apie Šaltąjį karą ir valytoją, kuri įsimyli amfibiją“. Reakcija standartinė: „Tikrai? Sėkmės!“ Taip ir mokaisi laukti. „Vandens forma“ užėmė šešerius metus. „Pragaro vaikis“ – aštuonerius. „Velnio stuburas“ – dešimt...

Parengė K. R.

Panyrant vis giliau

Nauji filmai – „Vandens forma“

Živilė Pipinytė

„Vandens forma“

Guillermo del Toro **„Vandens forma“** („The Shape of Water“, JAV, 2017) yra iš tų filmų, kurie skleidžiasi palaipsniui, tarsi vartytum jau perskaitytos knygos, kurią sunku atidėti į šalį, puslapius, ilgiau sustodamas ties viena eilute, iš naujo perskaitydamas pastraipą, gal net balsu ištardamas svarbią frazę. Iš pradžių ir pati nustebau, nes „Vandens forma“ – iškart suprantama ir aiški: tai pasaka suaugusiems, nostalgiškas, bet kartu paprastas filmas apie meilę, apie tai, kad didžiausią grėsmę kelia ne simboliški kiti, monstrai iš mūsų sapnų, o tie, kurie nori, kad visi aplinkui būtų „normalūs“. Juolab kad del Toro garsėja savo meile pabaisoms, kuri itin akivaizdi kitoje jo fantastiškoje pasakoje „Pano labirintas“. Panašiai kaip ir ankstesnę „Purpurinę kalvą“, režisierius „Vandens formą“ prigrūda detalių, minčių, užuominų, dainų, spalvų ir atspalvių. Tačiau šįkart tai atrodo labai asmeniška, akivaizdu, kad del Toro jaučiasi filmo autoriumi pačia senamadiškiausia to žodžio prasme. Gal todėl „Vandens forma“ sulaukė Venecijos „Auksinio liūto“ ir „Auksinio gaublio“ už režisūrą. Autoriai, ypač Holivude, dabar yra retenybė.

„Vandens formos“ istoriją matome nebylės Elaizos (Sally Hawking) akimis. Ji negali kalbėti, nes vaikystėje jai pažeistos balso stygos. Elaiza buvo rasta vandenyje, užaugo prieglaudoje, o dabar dirba valytoja karinėje laboratorijoje. Nuo pat pirmųjų kadrų kartu su Elaiza filme atsiranda vandens tema. Sapne ją matome vandenyje, pabudusi ji masturbuojasi vonioje, valytojos darbas taip pat neapsieina be vandens. Nuorodas į Carlą Gustavą Jungą, sakiusį, kad su vandeniu susiję sapnai yra nuoroda į artėjančias esmines permainas, del Toro visą filmą subtiliai papildys kitomis archetipinėmis vandens reikšmėmis. Juk ir Elaizos pasaulis apšviestas ir nuspalvintas taip, kad primena akvariumą ar povandeninę grotą.

„Vandens formos“ veiksmas nukelia į 1962-uosius, požeminę laboratoriją Baltimorėje. Pulkininkas Ričardas Striklandas (Michael Shannon) į ją atgabena Amazonėje sugautą pabaisą (Doug Jones) – žmogų-amfibiją. Ją tirti skatina sovietų kosmoso pasiekimai – jie jau paleido į kosmosą ne tik šunį, bet ir žmogų. Amerikiečiai atsilieka. Būtybė turi savybių, kurios galėtų jai padėti išgyventi kosmose. Tačiau Striklandas to nesupranta, elgiasi su amfibija žiauriai ir pritaria generolo nurodymui ją nužudyti, o po to nuodugniai ištirti palaikus.

Ribotam ir siekiančiam įgyvendinti savo „amerikietišką svajonę“ Striklandui (žalias jo „Kadilakas“, saulės nutviekstas namas priemiestyje, lipšnūs vaikai ir lėlę Barbę primenanti žmona filme rodomi pasitelkus ryškiausias spalvas) pasipriešina Elaiza. Ji sukuria būtybės pagrobimo planą. Elaiza nežino, kad jos bendravimo su pabaisa akimirkas, kai vaišina jį kiaušiniais ar leidžia jam plokšteles su dainomis, stebi mokslininkas Robertas Hostetleris (Michael Stuhlbarg). Jis yra sovietų šnipas, turintis sunaikinti būtybę, kol ja nepasinaudojo amerikiečiai. Mokslininką skubina du šlykštūs sovietų šnipai, kurių vieno pavardė Michalkovas. Tačiau Robertas nusprendžia padėti Elaizai.

Del Toro pabrėžia, kad Elaizai padeda autsaideriai. Tai jos kaimynas – nevykėlis dailininkas gėjus (Richard Jenkins), juodaodė draugė – Striklando taip pat pažeminta valytoja Zelda (Octavia Spencer), ir naivusis rusų mokslininkas, kurio tikrasis vardas Dmitrijus. Del Toro tarsi baksteli pirštu: pasaulyje, kuris yra pasidalijęs, priešiškas, nepriima jokio nukrypimo nuo tariamos „normos“, tik tokie nematomi ir negirdimi žmonės gali išsaugoti užuojautą ir meilę.

Režisierius nepripažįsta oficialių institutų ar įstaigų – „Vandens formoje“ vienodai šlykštūs ir laboratorijoje dirbantys policininkai ar karininkai, ir dailininką atstūmusios korporacijos ar „šeimos restorano“ darbuotojai, ir automobilių pardavėjai bei jų gerbėjai. Tai Striklando, kuris skaito knygą apie pozityvų mąstymą ir džiaugiasi pavadintas „ateities žmogumi“, sfera. Neatsitiktinai į filmo pabaigą del Toro vis dažniau užsimena apie tai, kad Amazonėje Elaizos pamilta būtybė garbinta kaip dievas (net jei jis ir surijo vieną iš dailininko katinų).

Racionalumas ar pozityvumas del Toro neįkvepia. Jis mieliau prisimena archetipus, mitus, simbolius, paversdamas juos kasdienybės detalėmis, pavyzdžiui, kad ir kiaušinį. Šių dienų kine gerokai pabodusias postmodernistines citatas ir nuorodas režisieriui kažkaip pavyko paversti gyvais filmo atmosferos ir tobulos stilizacijos elementais. „Vandens formos“ ritmas paklūsta iš televizorių ekranų ir senų miuziklų sklindančių dainų ir šokių ritmams. Akivaizdu, kad jos ilgisi ne tik režisierius, bet ir kompozitorius Alexandre'as Desplat. Nostalgiškos nuorodos į senąjį kiną, kad ir gremėzdiški geležiniai „jaufai“ koridoriuje, vedančiame į Elaizos butą (ji gyvena virš seno kino teatro), taip pat komentuoja veiksmą. O Hawking tiksliai pasinaudoja nebyliojo kino aktorių plastika. Tai padeda neprikišamai, bet aiškiai parodyti, kaip meilė keičia Elaizą. O dar – kad meilė yra beformė kaip vanduo, kaip tekantis laikas, kaip sapnas, į kurį, regis, pabaigoje ir vėl sugrįš Elaiza.

Švytintys šešėliai

Apichatpongo Weerasethakulo videoinstaliacijų paroda ir kino retrospektyva

Pirmosiomis vasario dienomis „Meno avilys“ ir Šiuolaikinio meno centras (ŠMC) kviečia susipažinti su vienu originaliausių šiuolaikinio kino ir meno pasaulio balsų laikomo tailandiečių kino režisieriaus ir menininko Apichatpongo Weerasethakulo kūryba. Projektas „Švytintys šešėliai“ – du mėnesius truksianti videoinstaliacijų paroda Šiuolaikinio meno centre ir filmų retrospektyva ŠMC kino salėje bei „Skalvijos“ kino centre. Šis išsamus Weerasethakulo kūrybos pristatymas yra pirmasis ne tik Lietuvoje, bet ir visame Rytų Europos regione.

„Šimtmečio sindromai“

Projekto „Švytintys šešėliai“ kino retrospektyvoje bus parodyti visi režisieriaus ilgametražiai filmai ir keturios trumpametražių filmų programos. Retrospektyvą vasario 1 d. 19 val. kino centre „Skalvija“ atidarys pirmasis režisieriaus pilnametražis filmas „Paslaptingas objektas vidurdienį“ („Mysterious Object at Noon“, 2000), jo peržiūrą lydės pokalbis su režisieriumi. Vasario 2 d. 18 val. Šiuolaikinio meno centre bus atidaryta menininko videoinstaliacijų paroda, sukurta specialiai ŠMC Didžiajai salei. Prieš atidarymą, nuo 15 val., ŠMC kino salėje Weerasethakulas ves meistriškumo dirbtuves, kuriose pristatys savo kūrybos principus, svarbiausias temas, naudojamas technikas.

Raudonai šviečiančios akys, tigro kalba, miegantys kareiviai, karščiuojantys laukai – Apichatpongo Weerasethakulo visata kuria paslaptį, keliaujančią iš filmo į filmą, iš lūpų į lūpas. Šioje visatoje kviečiama užmerkti akis kino salėje ar parodos erdvėje, sapnuoti ir prisiminti, atsimerkti ir vėl tęsti kelionę. Magiška Weerasethakulo kūryba jau pelnė Kanų kino festivalio „Auksinę palmės šakelę“.

Gimtajame Tailande Weerasethakulas baigė architektūros studijas, po jų išvažiavo mokytis kino į Čikagą. Studijuodamas režisierius daugiausia dėmesio skyrė eksperimentiniam kinui, susipažino su Bruce'o Baille'io ir Andy Warholo darbais ir šie padarė jam didelę įtaką. Prisimindamas vaikystę Isano regione šiaurės rytų Tailande, Weerasethakulas pabrėžia nuobodulio būseną, kurią įveikti jam padėdavo įvairūs populiarių žanrų filmai ir komiksai. Weerasethakului svarbi jo gimtojo regiono praeitis ir praeities įvykių įtaka šiandienai – šis regionas ir jo žmonės yra daugelio jo kino filmų ir videoinstaliacijų vieta ir tema. Drauge bene visuose režisieriaus filmuose nuaidi ir Tailande jo vaikystėje mėgtos istorijos apie džiungles ir vaiduoklius bei įvairias mitines būtybes.

Pirmajame pilnametražiame filme „Paslaptingas objektas vidurdienį“ naikinama riba tarp dokumentinio ir vaidybinio kino, pasakojimą pradeda vieni, o tęsia vis kiti kelionėje po Tailandą sutikti žmonės. Šį principą matome ir kituose režisieriaus filmuose: atsikartoja pasakojamos istorijos, veikėjai, temos. Režisierius kiekvieną filmą pradeda peizaže, kuriame jau lūkuriuoja Jenjira Pongpas ar ramybės nerandantis karys.

Aktoriai Jenjira Pongpas ir Sakda Kaewbuadee, neprarasdami savo tapatybės, vaidina skirtinguose Weerasethakulo filmuose. Jie taip pat gyvena ne vieną gyvenimą. Filme „Tropikų karštinė“ (2004) Kengo ir Tongo aptarinėjamas dėdė, kuris gali prisiminti praeitus gyvenimus, vėliau tampa pagrindiniu filmo „Dėdė Būnmis, kuris prisimena savo praeitus gyvenimus“ (2010) veikėju. Šią istoriją režisierius 1983 m. perskaitė budistų vienuolio Phra Sripariyattiweti tekste apie žmogų, galėjusį smulkiai nupasakoti savo ankstesnius gyvenimus. Paralelinių pasaulių egzistavimas, praeitų gyvenimų prisiminimai bei dėmesys sąmonės ir kūno ryšiui Weerasethakulo filmuose įkūnija jam svarbią budizmo įtaką.

Tačiau lygiai taip pat Weerasethakului svarbi ir politikos tema. Dabartinė Tailando sociopolitinė situacija yra neatsiejama nuo šalies istorijos ir su ja susijusių naratyvų, kurių sąryšį jis tyrinėja savo kūriniuose. Jam rūpi marginalizuotų žmonių teisių, laisvės ir galios struktūrų temos. Jos atveriamos netiesiogiai, subtiliai – per būsenas, užuominas, pokalbius, vaizdinius. Triptike „Palaimingai tavo“ (2002), „Tropikų karštinė“ (2004) ir „Šimtmečio sindromai“ (2006) šios temos atsiskleidžia per labai asmenišką patirtį. Būdamas vaikas Weerasethakulas daug laiko praleisdavo ligoninės laukiamajame, laukdamas čia dirbančių tėvų. Filme „Šimtmečio sindromai“ ir pasakojama režisieriaus tėvų istorija.

Miegas Weerasethakului taip pat yra politinė metafora. Režisieriaus nuomone, Tailandas sapnuoja propagandos sapną – šalis atrodo tolerantiška, laisva, tačiau drauge joje tvyro griežta cenzūra, žmonės žudomi dėl to, kad yra „kitokie“. Filme „Didybės kapinės“ ši miego ir sapno metafora išvystoma plačiausiai. Paslaptinga miego liga sergantys kariai laikinoje ligoninėje gydomi neonine šviesa. Šviesų terapijos idėją režisierius rado mokslininkų neurologų publikuotuose tyrimuose: juose teigiama, jog šviesa stimuliuoja smegenų ląsteles, galinčias aktyvuoti atsiminimus.

Weerasethakulo filmai ir videoinstaliacijos susijungia į daugiasluoksnę visumą, kurioje veikėjai ir temos keliauja iš vieno kūrinio į kitą. Videoinstaliacijoje „Neregimybė“ (2016) tarsi pratęsiamos atminties, miego ir suvokimo gijos, užmegztos filme „Didybės kapinės“ (2015) ir videoinstaliacijoje-performanse „Karščiuojantis kambarys “ (nuo 2015). Menininkui tyrinėjant kolektyvinės sąmonės galimybes, „Neregimybėje“ tie patys aktoriai panardinami į įsivaizduojamą pasaulį dar giliau.

Įspūdinga videoinstaliacija „Fejerverkai (Archyvai)“ (2014) atsiveria kaip haliucinacinis atminties – dar vienos Weerasethakului itin svarbios temos – katalogas: regime iš tamsos išnyrančias gyvūnų skulptūras šiaurės rytų Tailando šventykloje. Anot menininko, nederlinga, sausa žemė ir politinės Bankoko jėgos lėmė vietinių žmonių polinkį svajonėmis ir sapnais bėgti nuo kasdienybės. Šiame regione priespauda išprovokavo sukilimus, o kaprizingos šventyklos skulptūros tapo viena iš maišto formų.

Pirmieji ginkluoti komunistų ir sukarintos valstybės pajėgų susirėmimai, XX a. 7-ajame dešimtmetyje vykę Nabua kaime, prisimenami ir videoinstaliacijoje „Nabua fantomai“ (2009) (ji yra didesnio Weerasethakulo projekto „Primityvus“ dalis). Čia menininkas susitelkia į jauniausią, šių įvykių tiesiogiai nepatyrusią kaimo gyventojų kartą. Videoinstaliacijoje regime paauglius, pievoje žaidžiančius su degančiu kamuoliu, paliekančiu ugnies pėdsakus žolėje. Akivaizdus menininko žavėjimasis šviesa išryškina ir kitą, destrukcijos aspektą.

Šviesa Weerasethakulo kūriniuose yra ne tik magiška kino priemonė, bet ir laike nugulusių artefaktų bei atsiminimų žadintoja. Švytintys šunys, liepsnojantis ekranas, neryškus žibintuvėlis ar sproginėjantys fejerverkai kuria fragmentiškos žmogaus sąmonės metaforą. Persipinančios realybės – sapnai ir prisiminimai, realizmas ir siurrealizmas, politika ir mitologija – yra ne priešybės, o veikiau to paties reiškinio variacijos, egzistuojančios skirtinguose laiko ir erdvės sluoksniuose. Weerasethakulo kūriniai atviri sudėtingai politinei ir filosofinei analizei. Jie kviečia neskubėti ir leistis į išankstinio žinojimo nevaržomą kelionę.

Parengė Mantė Valiūnaitė, Asta Vaičiulytė, Dovilė Grigaliūnaitė

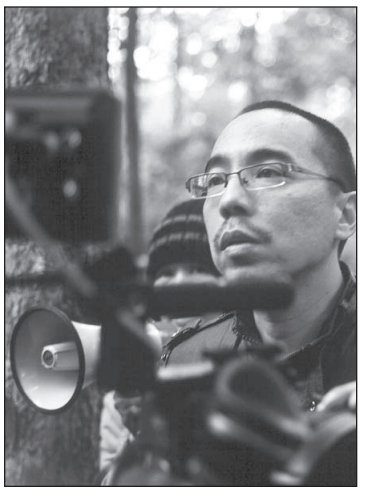

Apichatpong Weerasethakul

Projektą pristato Apichatpongas Weerasethakulas

„Kinas yra lyg miražas. Jis neapčiuopiamas ir nuolat kintantis kaip atmintis. Tą patį galima pasakyti ir apie vaiduoklius. Abu reiškiniai susiję su trumpalaike patirtimi ir vaizduote. Tačiau norint juos rekonstruoti reikia pasitelkti apčiuopiamus elementus. Aktorius, siužetą, kostiumus, filmavimo aikšteles ir kita. Būtent todėl taip mėgstu kiną – tai nuolatinis galynėjimasis tarp regimybės ir neregimybės.

Mano kūrinių vaizdiniai atkeliauja iš vaikystės. Šiaurės rytų Tailandas yra sausa, nederlinga vieta, kupina mitų. Užvaldytas vaiduoklių ir nuobodulio, dažnai užuovėją rasdavau kine arba pasinerdavau į mokslinės fantastikos žurnalus, budizmą ir tėvų medicinos vadovėlius. Užaugęs supratau, kad mano požiūrį į pasaulį iš dalies suformavo ir Tailando politinė indoktrinacija. Mes augome kartu su Šaltojo karo propagandos mašina. Ji ir šiandien aktyvi, tik veikia kitomis formomis.

„Švytintys šešėliai“ atskleidžia skirtingus šviesos prisiminimus. Vieni darbai tyrinėja mano gimtąjį regioną Isaną šiaurės rytų Tailande. Kiti yra sapnai. Kai kurie – tiesiog stebėjimas. Tačiau visi jie asmeniški.“

Retrospektyva

SKALVIJA

Vasario 1 d. 19 val. – „Paslaptingas objektas vidurdienį“ („Mysterious Object at Noon“). Po seanso susitikimas su režisieriumi
Vasario 6 d. 19 val. – trumpametražių filmų programos Nr. 1, Nr. 2
Vasario 27 d. 19 val. – trumpametražių filmų programos Nr. 3, Nr. 4
Kovo 13 d. 19 val. – „Mekongo viešbutis“ („Mekong Hotel“)

ŠMC kino salė

Vasario 8 d. 19 val. – „Palaimingai tavo“ („Blissfully Yours“)
Vasario 15 d. 19 val. – „Geležinės katytės nuotykis“ („The Adventure of Iron Pussy“)
Vasario 22 d. 19 val. – „Tropikų karštinė“ („Tropical Malady“)
Kovo 1 d. 19 val. – „Šimtmečio sindromai“ („Syndromes and a Century“)
Kovo 8 d. 19 val. – „Dėdė Būnmis, kuris prisimena savo praeitus gyvenimus“ („Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives“)
Kovo 15 d. 19 val. – „Didybės kapinės“ („Cemetery of Splendour“)

Šventę švęsti reikia

Nauji filmai – „Grąžinti nepriklausomybę“

Ilona Vitkauskaitė

Moralinis jaunimo balsas, komikas Olegas Šurajevas sako, kad **„Grąžinti nepriklausomybę“** – universali, viena geriausių komedijų Lietuvos istorijoje. Akivaizdu, kartais net komikams ar save tokiais laikantiems pritrūksta autoironijos. Filmo idėjos ir scenarijaus autorius, panašiai kaip ir prieš metus pasirodžiusios „Emilijos iš Laisvės alėjos“ kūrėjai, per daug nesikuklindamas sako sukūręs šventinį filmą valstybės šimtmečio proga. Regis, filmai tautinių ar valstybinių švenčių proga tuoj taps tradicija. Keisčiausia, kad tuo užsiima jauni, progresyviais save laikantys socialinių tinklų veikėjai ir kino kūrėjai.

Pseudodokumentiniu (*mockumentary*) stiliumi nufilmuotas „Grąžinti nepriklausomybę“ pasakoja istoriją apie keturių Nepriklausomybės akto signatarų, tarpukario politikų – Antano Smetonos (aktorius Algirdas Dainavičius), Petro Klimo (Martynas Nedzinskas), Aleksandro Stulginskio (Ramūnas Cicėnas) ir Jono Basanavičiaus (Gediminas Storpirštis) – stebuklingą prisikėlimą šiuolaikinėje Lietuvoje. Vyrai, tapę patriotinio nuosmukio, masinės emigracijos liudytojais ir sužinoję, kad jų pasirašytas Nepriklausomybės aktas yra Berlyno archyvuose, nusprendžia leistis į kelią, susigrąžinti dokumentą ir taip išgelbėti tautą, sutvirtinti jos patriotinius jausmus. Kelionė į Berlyną neapsieina be nuotykių, keliaujant sutinkama įvairių veikėjų: tai ir lietuviškų komedijų kūrėjų pamėgti įvairaus plauko „marozai“, ir nusikaltėliai, ir lenkė prostitutė (Giedrė Giedraitytė), ir dar būrys lietuviškai kalbančių lenkų. Galiausiai patys signatarai susivokia, kad svarbiausia – ne fizinis istorinio dokumento pavidalas, o nepriklausomybės idėja kiekvieno lietuvio širdyje.

Kaip jau minėjau, labiausiai nustebino, kad tokį vangų, trispalvių ir kitokio dekoratyvaus patriotinio sentimentalizmo kupiną filmą sukūrė jauni žmonės. Čia net galima išvysti iš Emilio Vėlyvio kino pasiskolintą provincijos vestuvių scenelę, tik kiek švelnesniu pavidalu. Ką jau kalbėti apie epizoduose pasirodančius Saulių Skvernelį, Remigijų Šimašių ir kitokias televizijos garsenybes. Kaip sakoma, idealai ir autoritetai kaip ant delno. Filmą paįvairina nebent režisieriaus Sauliaus Baradinsko pasiskolinti elementai iš Wimo Wenderso ir Weso Andersono kino. Po „Grąžinti nepriklausomybę“ taip pat įmanoma kiek lengviau atsidusti dėl to, kad filmo kūrėjams pavyko išvengti mizoginiškų, homofobiškų juokelių, be kurių lietuviškų komedijų kūrėjai niekaip neišsiverčia. Žinoma, puikiai lietuviškai kalbantys „lenkai“ (su vos juntamu akcentu) kelia klausimų, bet tai jau autentiškumo ir kūrėjų atidumo detalėms dalykas. O, kaip sakoma, kai kartelė nuleista taip žemai, kritikos strėles tenka (pri)laikyti. Net patys filmo kūrėjai didžiuojasi, kad filme nėra keiksmažodžių, bent šis tas nauja.

„Grąžinti nepriklausomybę“ personažams, kuriuos filme vaidina išties puikūs aktoriai, „atseikėtas“ vienas, geriausiu atveju du bruožai, savybės. Dėl to po penkiolikos minučių stebėti filmo vyksmą tampa tiesiog nuobodu, o ir pačios kuriamos situacijos neprovokuoja vienokių ar kitokių personažų pokyčių, gilesnio jų charakterio atsiskleidimo. Apskritai filme keičiasi tik Martyno Nedzinsko kuriamas Petro Klimo personažas – jis įgyja daugiau pasitikėjimo savimi. Žinoma, nesinorėtų nuvertinti ir šiokių tokių filmo pastangų sušiuolaikinti, ironizuoti istorines šalies asmenybes. Juk istoriją Lietuvoje mes traktuojame labai rimtai. Pavyzdžiui, Antanas Smetona vaizduojamas kaip dominuoti mėgstantis lošėjas savimyla.

Tačiau, atrodo, scenarijaus autoriai (o jų visi keturi, plius scenarijaus konsultantas Jonas Banys) pavargo net neįpusėję ir nusprendė eiti lengviausiu keliu – sukurti didaktišką filmą su šventišku konfeti.

Filmo ištarmė išties ne pati rafinuočiausia ir jau šimtus kartų „nuvalkiota“ tiek politikų kalbose, tiek žiniasklaidoje: visi emigruojantys – tėvynės išdavikai ir bailiai, kuriems būdinga vergo sąmonė, jie bijo atsakomybės kurti šalies ateitį ir tiesiog naudojasi svetima gerove. Šįkart nenorėčiau komentuoti, kiek tokie svaičiojimai nepagrįsti, supaprastinantys ir stokojantys elementaraus socialinio išprusimo. Kaip sakoma, ne vieta ir ne laikas. Nežinau, gal scenarijaus autoriai tiesiog per daug susitapatino su tarpukario patriotine retorika ir idealistine pasaulėžiūra? Visgi nevalingai prisiminus Mariaus Ivaškevičiaus „Madagaskarą“ tampa aišku, kad atsisakius redukuojančio žvilgsnio „iš viršaus“ ar ambicijų „švęsti šventę“ galima sukurti ne tik vienos tezės šventinį filmą, bet ir šį tą gerokai vertingesnio.

Gedimino Storpirščio kuriamo „tautos tėvo“ personažo rėžiamos kalbos apie viltį ir tikėjimą primena mokyklos suolą ir lietuvių kalbos ar dorinio ugdymo pamokas, bet, regis, šiai mokyklinio suolo auditorijai filmas geriausiai ir tinka. Iš esmės Šurajevas ir *Co* kuria edukacinį reginį vaikams ir paaugliams. Ir, žinoma, viskas čia gerai, nes tokia auditorija egzistuoja ir į jos lūkesčius taip pat turėtų būti atsižvelgiama. Tiesiog filmo amžiaus cenzas (N-13) šiuo atveju atrodo paradoksaliai ir gali sutrukdyti jam surasti savo tikrąją auditoriją.

Tarp mitų

Krėsle prie televizoriaus

Vesternai sukūrė vieną svarbiausių mitų apie JAV pradžią. Laukinių Vakarų užkariavimo vaizdai klasikiniuose vesternuose įtikinamai iliustruoja mitą apie šalies gimimą: teigiami kaubojai ir šerifai žingsnis po žingsnio kuria naują šalį, pagrįstą amžinomis vertybėmis ir civilizacijos pažanga. Atkakliai su indėnais už naują tėvynę kovoję pionieriai gerai žino, kur praeina gėrio ir blogio riba. Tai gerą pusšimtį metų maitino steigiamojo mito kūrėjų vaizduotę. Broliai Joelis ir Ethanas Coenai panašiais mitais abejoja ir siūlo ironišką požiūrį į savo šalies atsiradimą. Kai LRT klipe po Vilnių su lietuviška trispalve patetiškai blaškosi pramogų verslo žvaigždės Marijonas Mikutavičius ir Andrius Mamontovas, o pasirengimas Lietuvos šimtmečiui kartais panašus į sovietinių propagandinių ritualų parodiją, šįvakar bus visai neprošal prisiminti 2010 m. Coenų vesterną **„Tikras išbandymas“** (**TV1, 26 d. 23 val.**). Jis apie tai, kas dažnai lieka didžiosios istorijos paraštėse.

Pirmasis filmo epizodas savaip simboliškas. Traukinys sustoja ten, kur baigiasi bėgiai. Didysis geležinkelis dar tiesiamas, čia yra naujojo pasaulio, kuris dar neatvėso po pilietinio karo, riba. Iš traukinio tą vėlyvo 1873-ųjų rudens dieną išlipa ryžtinga keturiolikmetė Metė Ros (Hailee Steinfield). Ji atvyko pasiimti savo tėvo palaikų. Tėvą dėl kelių aukso plokštelių nužudė perėjūnas Čeinis. Mergaitė nori, kad žudikas būtų sugautas ir nuteistas pakarti miestelio aikštėje, kur vos atvykusi ji stebi trijų nusikaltėlių egzekuciją. Čeinis pabėgo į indėnų teritoriją ir niekas nedega noru jį sugauti. Metė nusprendžia pasamdyti patį nuožmiausią nusikaltėlių persekiotoją Rusterį Koburną (Jeff Bridges). Tai – prasigėręs vienaakis. Jo „sąskaitoje“ – per dvidešimt nušautų nusikaltėlių. Netrukus prie jų prisijungs Teksaso reindžeris Labefas (Matt Damon).

Pasaulis, kuriame gyvena filmo herojai, labiau primena biblinį, nes čia dar tik pradeda formuotis teisingumo, teisės, keršto ir atpirkimo sąvokos. Teisus tas, kuris sugebės iššauti pirmas. Tik keršto angelas Metė tiki, kad nusikaltėlis turi būti teisiamas ir nubaustas. Todėl ji ištvers didžiausius išbandymus. Bet susidūrusi akis į akį su taip ilgai persekiotu Čeiniu staiga sutriks ir ilgai nedrįs iššauti.

Nors itin ironiškas „Tikras išbandymas“ (miestelyje pats masiškiausias „menas“ yra teismas ir mirties bausmės vykdymas, kurį stebi gyvai reaguojantys „sirgaliai“) neišsklaido abejonių dėl žmogaus prigimtyje slypinčio blogio, filmas priverčia patikėti kiekvieno personažo pastangų jį nugalėti prasmingumu.

Mitus apie gangsterius išnaudojanti Fisherio Stevenso kriminalinė komedija **„Tvirti vyrukai“** (**LRT, 27 d. 23.20**) teigia, kad niekad nevėlu nuveikti ką nors svarbaus. Valas (Al Pacino) išeina į laisvę po dvidešimt aštuonerių metų, praleistų kalėjime. Jo laukia geriausias draugas Dokas (Christopher Walken). Jis gavo užduotį nužudyti Valą. Situacija ne iš paprastųjų, todėl norėdami ją gerai apsvarstyti abu gangsteriai kartu su prisijungusiu jaunystės draugu Hiršu (Alan Arkin) nusprendžia pasidžiaugti

„Tikras išbandymas“

gyvenimo malonumais ir atsiduria viešnamyje.

Senatvės tema kine madinga jau ne pirmus metus. Laimė, aktoriai nenori atrodyti jaunesni nei yra iš tikrųjų (visiems jau per septyniasdešimt), todėl taip žaviai nuskamba jų dialogas: „Tai lyg senais laikais?“ – „Ne, geriau!“ – „Kodėl?“ – „Todėl, kad dabar galime tai įvertinti iš tikrųjų.“

Davido Swifto **„Gerasis kaimynas Semas“** (**TV1, 28 d. 18.30**) – būtent iš tų senų laikų. 1963-aisiais pasirodžiusi komedija pasakoja apie padorų šeimos žmogų Semą (Jack Lemmon). Jis myli žmoną ir dvi dukreles, bet žmonos įkalbėtas turi apsimesti kaimynės (Romy Schneider) vyru – ši nori gauti senelio palikimą, o jis skirtas tik ištekėjusiai moteriai. Antraip milžiniška suma atiteks godiems giminaičiams.

„Gerasis kaimynas Semas“ – iš tų naftalinu dvelkiančių filmų, kurie vis dar gali sužadinti ir nostalgiją. Schneider biografijoje perskaičiau, kad šis filmas turėjo paversti aktorę antrąja Doris Day, kuri tada buvo tarp populiariausių Holivudo aktorių. Tačiau Schneider prastai jautėsi vaidindama komedijose ir jau žinojo, ką reiškia dirbti su Luchinu Visconti ar Orsonu Wellesu, todėl atsisakė karjeros Holivude. Vis dėlto kartais pagalvoju, kad gyvenimas tarp mitų ir su mitais gal būtų buvęs daug laimingesnis, nei tas, kuris jos laukė grįžus į Europą.

Jūsų –
Jonas Ūbis

Kronika

Nacionalinio kino populiarumas auga

„Šventasis“

Šalies kino teatruose praeitais metais lankėsi daugiau žiūrovų, išaugo ir bendrosios pajamos. Tačiau svarbiausia žinia analizuojant 2017 m. statistinius duomenis – nacionalinis kinas sulaukia vis didesnio Lietuvos žiūrovų dėmesio.

2017 m. Lietuvos kino teatrų lankomumas išaugo beveik 10 proc. – per metus parduota per 4 mln. bilietų. Atitinkamai išaugo už parduotus bilietus surinktų pajamų dydis – nuo 17,7 iki 20,4 mln. eurų. Vidutinė kino teatrų bilietų kaina per metus didėjo nežymiai – nuo 4,83 iki 5,02 euro.

Per praėjusius metus kino teatruose rodyta 15 lietuviškų filmų, tarp jų – 11 premjerų. Filmus pažiūrėjo daugiau kaip 860 tūkstančių Lietuvos gyventojų. Visi nauji filmai pagaminti su valstybės parama: 6 finansavo Lietuvos kino centras, 10 filmų pasinaudojo filmų gamybai taikoma mokestine lengvata, sudarančia galimybę pritraukti iki 20 proc. filmo gamybos biudžeto iš privačių investuotojų.

Lietuviškų filmų pajamos už bilietus – 4,5 mln. eurų. Palyginimui – 2016 m. kino teatruose rodyta 17 filmų, jie surinko 3,5 mln. eurų.

Kita ryški tendencija – nacionalinio kino surinktų pajamų dalis tarp visų kino teatruose rodytų filmų 2017-aisiais atsiriekė dar didesnę rinkos dalį – 22,2 proc. 2016 m. ši pajamų dalis siekė 19,5 proc. Tokia nacionalinio kino užimamos rinkos dalimi Europoje įprastai gali pasigirti didelės, stiprią kino industriją turinčios valstybės. 2016 m. duomenimis Vokietijoje ši pajamų dalis sudarė 22,7 proc., D. Britanijoje – 34,9 proc., Prancūzijoje – 35,8 proc., o Latvijoje – 7,38 proc., Estijoje – 10,54 proc.

„Rezultatai džiugina keliais aspektais. Jau keleri metai nacionaliniams filmams pavyksta išlaikyti gana solidžią žiūrovų auditoriją. Tai akivaizdus įrodymas, kad pamažu kuriasi kino ekosistema. Savo žiūrovą atranda originalūs, kūrybiškai įdomūs bei šalies kultūrai reikšmingi filmai. Pramoginis, žanrinis kinas taip pat pamažu siekia geresnės kokybės“, – teigia Lietuvos kino centro direktorius Rolandas Kvietkauskas.

Didžiausio Lietuvoje kino teatrų tinklo „Forum Cinemas“ pateiktais duomenimis, 2017 m. jo žiūrovų srautas paaugo 7,7 proc. „Forum Cinemas“ projektų vadovo Gintaro Plytniko teigimu, 20 proc. žiūrovų „Forum Cinemas“ rinkosi būtent nacionalinę produkciją, kurią populiarumu aplenkė tik dubliuota animacija (26 proc.). „Kryptis aiški – lietuviškai kalbančio kino poreikis, – sako G. Plytnikas. – Lietuvos žiūrovas nelinkęs ieškoti įvairovės: disproporcija tarp siūlomos įvairovės ir populiariausiųjų filmų – pritrenkiamai didelė. Nors filmų skaičius ekranuose auga, rinkos augimą skatina nacionalinis kinas ir dubliuoti filmai.“

Lietuviški filmai toliau skinasi kelią populiariausių metų filmų reitingų lentelėje – net penkias vietas dešimtuke ir dvi pirmąsias pozicijas užėmė lietuvių kūrėjų režisuoti darbai. Labiausiai šalies žiūrovų pamėgtas 2017 m. lietuviškas filmas – Tado Vidmanto režisuota komedija „Trys milijonai eurų“. Kino teatruose pradėtas rodyti spalio mėn. pabaigoje, jis per du mėnesius į kino sales pritraukė daugiau kaip 235 tūkstančius žiūrovų, bilietų parduota už 1,3 mln. eurų. Filmas ne tik aplenkė favoritu laikytą Emilio Vėlyvio kriminalinę komediją „Zero 3“, bet ir pagal surinktas pajamas tapo antruoju po „Redirected / Už Lietuvą!“ (rež. E. Vėlyvis) – sėkmingiausio visų laikų šalies kino teatruose rodyto filmo.

Lietuviškos komedijos vyrauja tarp populiariausių filmų, todėl staigmeną pateikė kino teatruose rodytų pelningiausių filmų dešimtuke atsidūrusi Donato Ulvydo drama „Emilija iš Laisvės alėjos“. Filmą pamatė 124 162 žiūrovai, o pajamos už bilietus gerokai viršijo pusę milijono eurų (578 619 Eur).

Lietuvos kino centras vykdo paramos programą lietuviško kino sklaidai Lietuvoje, skatina kokybiškesnių ir įvairesnių rinkodaros priemonių naudojimą pristatant nacionalinius filmus šalies auditorijai. 2017 m. nacionalinio kino konkurencingumui stiprinti skirta 24 100 eurų.

Šia parama pasinaudojo 6 filmai, tarp kurių „Emilija iš Laisvės alėjos“ (rež. D. Ulvydas), „Stebuklas“ (rež. E. Vertelytė), „Šventasis“ (rež. A. Blaževičius). 2018 m. nacionalinio kino platinimo paramos programai skirtą finansavimą numatyta didinti dvigubai, kad tokia galimybe galėtų pasinaudoti visų kultūriškai vertingų filmų premjeras rengiantys platintojai.

LKC inf.

Kronika

Per metus Baltijos šalys kartu prisistatys 12-oje Europos kino festivalių

Triesto kino festivalyje trijų Baltijos šalių nacionalinių kino institucijų vadovai atnaujino Trišalę bendradarbiavimo sutartį, kurioje numatoma per 2018 m. įgyvendinti 12 bendrų tarptautinių kino sklaidos projektų, skirtų visų trijų valstybių šimtmečiams paminėti.

Įgyvendindamos Kanuose 2015 m. pasirašytą Trišalę bendradarbiavimo sutartį, kuria numatyta imtis daugiau bendrų iniciatyvų skatinant Baltijos šalių kino industriją ir filmų sklaidą, pasirašydamos sutarties priedą Lietuvos, Latvijos ir Estijos nacionalinės kino institucijos susitarė dėl bendrų kino sklaidos projektų žinomuose Europos vaidybinių, dokumentinių ir animacinių filmų festivaliuose, tarp kurių Glazgo, Maskvos, Štutgarto, Kopenhagos, Karlovi Varų, San Sebastiano, Reikjaviko, Liubeko, Tbilisio tarptautiniai kino festivaliai. Tai bus bendros filmų programos, retrospektyvos, kino industrijos renginiai, skirti Baltijos šalių kino gamybos potencialui pristatyti.

„Dar prieš trejus metus įžvelgėme didesnes vieno regiono pristatymo galimybes. Lietuvai, Latvijai ir Estijai prisistatant kartu, lengviau atsiveria durys į garsių festivalių ir tarptautinių kino industrijos renginių programas. Šiais metais minimi visų trijų valstybių šimtmečiai suteikė dar vieną impulsą atkreipti dėmesį į mus, o mums – suplanuoti intensyvius Baltijos kino sklaidos metus“, – sako Lietuvos kino centro direktorius Rolandas Kvietkauskas.

Šiuo sutarties priedu taip pat patvirtintas Lietuvos, Latvijos ir Estijos nacionalinių kino institucijų įsteigtas Baltijos šalių prizas, kurio vertė – trys tūkstančiai eurų ir kuris kasmet 2018–2020 m. bus teikiamas geriausiam Triesto bendros kino gamybos forumo „When East Meets West“ projektui iš Baltijos regiono. Šiemet prizas įteiktas tarptautinei auditorijai sėkmingai pristatytam lietuvės Virginijos Vareikytės ir italo Maximilieno Dejoie dvišaliam sumanymui „Būsiu su tavim“.

Trišalė bendradarbiavimo sutartis buvo pasirašyta 2015 m. gegužę per Kanų kino festivalį. Sutarties tikslas – skatinti bendrą lietuviškų, latviškų ir estiškų filmų gamybą, populiarinti nacionalinius filmus kaimyninėse šalyse, plačiau pristatyti Baltijos šalių kino sektorių Europoje ir už jos ribų, aktyviau bendradarbiauti Europos audiovizualinės politikos srityje.

2017 m. Lietuvos kino centras parėmė septynių Lietuvos ir kaimyninių šalių kino projektų bendrą gamybą. Penkiems Lietuvos ir Latvijos kartu kuriamiems filmams iš viso skirta 719 260 eurų, vienam Lietuvos ir Estijos filmui – 45 000 eurų, visų trijų šalių bendros gamybos filmui – 60 000 eurų.

LKC inf.

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Anos lobis : romanas / Gina Viliūnė. – Vilnius : Alma littera, 2018. – 244, [2] p.. – Tiražas 4000 egz.. – ISBN 978-609-01-3090-2 (įr.)

Džiaugsmai, sielvartas, viltys : skirta Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 100-mečiui ir asmeniniam 90-mečiui / Kostas Kaukas. – Klaipėda : Klaipėdos universiteto leidykla, 2018. – 335, [1] p.. – ISBN 978-9955-18-965-7

Ema : romanas / Jane Austen ; iš anglų kalbos vertė Irena Jomantienė, Milda Dyke ; [iliustravo Hugh Thomson]. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2017]. – 591, [1] p. : iliustr.. – (Geriausia iš geriausių literatūros klasika). – ISBN 978-609-04-0323-5 (įr.)

Juozo Keliuočio drama : biografinė apybraiža / Juozas Brazauskas. – Vilnius : Margi raštai, 2017. – 96 p., [4] iliustr. lap.. – Tiražas 150 egz.. – ISBN 978-9986-09-479-1 (įr.)

Kurtizanių spindesys ir skurdas : romanas / Honoré de Balzac ; iš prancūzų kalbos vertė Elena Švelnienė. – 4-asis leid.. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2017]. – 638, [2] p. : iliustr.. – (Geriausia iš geriausių literatūros klasika). – ISBN 978-609-04-0296-2 (įr.)

Liepsnojančios smegenys : mano beprotybės mėnuo / Susannah Cahalan ; iš anglų kalbos vertė Austėja Banytė. – [Vilnius] : Kitos knygos, [2017]. – 326 p. : iliustr., faks.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-427-309-4 (įr.)

Liucernos liūtai : [romanas] / Brad Thor ; iš anglų kalbos vertė Donatas Masilionis. – Kaunas : Mileda, 2018. – 453, [3] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-9955-787-37-2 (įr.)

Mano minčių ir jausmų pynės : [eilėraščiai] / Irena Beržienė. – Kaišiadorys : Printėja, 2017. – 173, [1] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 80 egz.. – ISBN 978-609-445-393-9

Mano sodo tulpė : [kūrybos rinkinys] / Nijolė Arštikaitienė, Rima Belevičienė, Liolita Braukienė ... [et al.] ; iliustracijų autorė Rūta Grybienė ; [sudarytoja Vida Kozinecienė]. – Kaišiadorys : Printėja, 2017. – 65, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 120 egz.. – ISBN 978-609-445-410-3

Meilės ir vilties violetas : [eilėraščiai] / Ona Gražina Maleravičienė. – Kaišiadorys : Printėja, [2017]. – 99, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 25 egz.. – ISBN 978-609-445-407-3

Mieloji mano, rudenio žemele... : Lietuvos nepriklausomųjų rašytojų kūrybos almanachas : skiriama Lietuvos atkūrimo šimtmečiui / [sudarytoja Dalia Milukaitė-Buragienė]. – [Kaunas] : Lietuvos nepriklausomųjų rašytojų sąjunga, [2017]. – 291, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 200 egz.. – ISBN 978-9986-940-90-6

Moterų laimė : romanas / Émile Zola ; iš prancūzų kalbos vertė Dominykas Urbas. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2017]. – 538, [2] p.. – (Auksinio Obuolio serija) (Geriausia iš geriausių literatūros klasika). – ISBN 978-609-04-0295-5 (įr.)

Nekaltinkim likimo : romanas / Vytautas Atkočiūnas. – Vilnius : Litera, 2017. – 253, [1] p.. – Tiražas 25 egz.. – ISBN 978-609-8144-76-5

Nuobiros : [trumpi pasakojimai apie žymius žmones] / sudarė Vytautas Šulskis. – Kaišiadorys : Printėja, 2017. – 158, [1] p.. – Tiražas 50 egz.. – ISBN 978-609-445-395-3

Nuogieji ir mirusieji : romanas / Norman Mailer ; iš anglų k. vertė Povilas Gasiulis. – [Vilnius] : Kitos knygos, [2017]. – 643, [2] p. : iliustr.. – Tiražas 1200 egz.. – ISBN 978-609-427-311-7 (įr.)

Po gimtinės dangumi : eilėraščiai / Jonas Tarasevičius ; [panaudotos Lidijos Umbrasienės nuotraukos]. – Kaišiadorys : Printėja, 2017. – 67, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 150 egz.. – ISBN 978-609-445-398-4

Poezijos spalvos : [Facebook'o grupės „Poezija – gražios eilės, mintys, žodžiai“ poezijos almanachas]. – Vilnius : Rotas, 2015- . – (Įr.)

[Nr.] 2 : tarptautinis poezijos almanachas / [sudarė ir redagavo Vilija Dobrovolskienė]. – Kaišiadorys : Printėja, 2017. – 503, [1] p. : portr.. – Tiražas 445 egz.. – ISBN 978-609-445-405-9

Rebeka : romanas / Daphne du Maurier ; iš anglų kalbos vertė Romualda Zagorskienė. – Vilnius : Alma littera, 2018. – 452, [3] p.. – („Pegaso“ kolekcija, ISSN 2351-5236 ; 17). – Tiražas 4000 egz.. – ISBN 978-609-01-3075-9 (įr.)

Reikia būti žydinčiu medžiu : poezija / Kėdainių literatų ir menininkų sambūris ,,Vaivorykštės tiltai“. – Kaišiadorys : Printėja, 2017. – 203, [1] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 90 egz.. – ISBN 978-609-445-403-5

Restoranas visatos pabaigoje : [romanas] / Douglas Adams ; iš anglų kalbos vertė Saulius Repečka. – [Vilnius] : Kitos knygos, [2017]. – 214, [1] p.. – Tiražas 1700 egz.. – ISBN 978-609-427-303-2 (įr.)

Savam krante : eilėraščiai / Gema Povilaikaitė-Pangonienė ; [iliustracijos Karinos Pangonytės]. – Kaišiadorys : Printėja, 2017. – 151, [1] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 60 egz.. – ISBN 978-609-445-409-7

Slaptasis dienoraštis : [minčių rinktinė] / Lev Tolstoj ; iš rusų kalbos vertė Raimonda Kavaliauskienė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2017]. – 379, [1] p.. – ISBN 978-609-04-0424-9 (įr.)

Sugrįžimas : romanas / Kathryn Taylor ; iš vokiečių kalbos vertė Gražina Šumskytė. – Vilnius : Alma littera, 2018. – 252, [2] p.. – Tiražas 1400 egz.. – ISBN 978-609-01-3071-1 (įr.)

Tikras vyras : romanas / Jonas Tarasevičius ; [dailininkas Andrius Tarasevičius]. – Kaišiadorys : Printėja, 2017. – 85, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 100 egz.. – ISBN 978-609-445-392-2

Vingis : literatūrinis almanachas : poezija, proza, menas / Tarptautinė literatų, rašytojų ir menininkų gildija „Vingis“. – Kaišiadorys : Printėja, 2017

Nr. 7 / sudarytoja Onutė Kulbokienė. – 2017. – 239, [1] p. : iliustr., nat., portr.. – Tiražas 130 egz.. – ISBN 978-609-445-397-7

Parengė Aldona Barodicaitė. Redagavo Gražina Kubilienė.
Lietuvos nac. M. Mažvydo b-ka. Bibliografijos ir knygotyros centras

Parodos

Vilnius

Nacionalinė dailės galerija
Konstitucijos pr. 22
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija
Paroda „Deimantas Narkevičius. Dėmės ir įbrėžimai“
Paroda „Oskaras Hansenas. Atvira forma“

Vilniaus paveikslų galerija
Didžioji g. 4
Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai
Lietuvos dailė XVI–XIX a.
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai
XIX–XX a. čekų dailės paroda „Banko „Česká Spořitelna“ kolekcijos šedevrai“
Paroda „Po Italijos saule. XVIII a.–XX a. I pusės Lietuvos dailininkų kūryba“

Radvilų rūmai
Vilniaus g. 24
Europos dailė XVI–XIX a.
„Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos“
Paroda „Bronisław Piłsudski (1866–1918) – etnografas ir muziejininkas“

Taikomosios dailės ir dizaino muziejus
Arsenalo g. 3A
Paroda „Vaikų pasaulis. XVIII–XX a.“

Vytauto Kasiulio dailės muziejus
A. Goštauto g. 1
Retrospektyvinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija
Paroda „Vytautas Kasiulis (1918–1995). Viena–Breisgau Freiburgas–Paryžius“
Paroda „Kazio Bradūno meno pasaulis“

Lietuvos nacionalinis muziejus
Arsenalo g. 1
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.
Lietuvių liaudies menas; Kryždirbystė
Vytauto Augustino (1912–1999) paroda „Fotografavau Lietuvą“
Arsenalo g. 3
Lietuvos archeologija

Vilniaus gynybinės sienos bastėja
Bokšto g. 20
Vilniaus gynybinės sienos istorijos ir ginkluotės ekspozicija

Signatarų namai
Pilies g. 26
Ekspozicija ,,Kelyje į nepriklausomą Lietuvos valstybę: 1863–1918 metai“

Kazio Varnelio namai-muziejus
Didžioji g. 26
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija

Valdovų rūmai
Katedros a. 4
iki 28 d. – paroda „Eksponatai. 2016–2017 m. dovanotos ir įsigytos vertybės“

Bažnytinio paveldo muziejus
Šv. Mykolo g. 9
Paroda „Užtarėjai ir globėjai. Restauruoti paveikslai iš Vilniaus arkivyskupijos bažnyčių“
Paroda „Siuvinėtas dangus. Vilniaus arkivyskupijos bažnyčių XV–XX a. siuvinėti liturginiai drabužiai“

VDA parodų salės „Titanikas“
Maironio g. 3
Eglės Gineitytės tapybos paroda „Naktis prasideda vidurdienį“

VDA galerija „Akademija“
Pilies g. 44
Dizaino katedros studentų projektų paroda „¿DizaiN№ procesai?“

VDA tekstilės galerija „Artifex“
Gaono g. 1
Tomo Daukšos paroda „DBBJ“

VDA galerija „ARgenTum“
Latako g. 2
iki II. 2 d. – Gedimino Mykolo Pačkausko paroda „Krabulai“

VDA parodinė erdvė „Krematoriumas / meno krosnys“
Maironio g. 6, II vidinis kiemas
Auriaus Radzevičiaus paroda „Dykynė už cirko 0.1“

A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“
Dominikonų g. 15
Dailininkų Tamošaičių kūryba
XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai

Šiuolaikinio meno centras
Vokiečių g. 2
nuo II. 1 d. – Apichatpongo Weerasethakulo videoinstaliacijų paroda „Švytintys šešėliai“

Pamėnkalnio galerija
Pamėnkalnio g. 1
iki II. 2 d. – Gabrielės Šermukšnytės kūrybos paroda „Grietinėlė su pipirais“

Galerija „Vartai“
Vilniaus g. 39
iki II. 3 d. – Jurgos Barilaitės projektas „Bamba Big Band (BBB)“

Šv. Jono gatvės galerija
Šv. Jono g. 11
Skulptūros paroda „Reanimacija“ (Martyno Gaubo, Daliaus Drėgvos, Aurelijos Šimkutės, Gedimino Endriekaus, Donato Norušio, Kęstučio Dovydaičio kūriniai)

Galerija „Meno niša“
J. Basanavičiaus g. 1/13
Monikos Plentauskaitės paroda „Butaforijų parkas“

Dailininkų sąjungos galerija
Vokiečių g. 2
Liutauro Griežės kūrybos paroda „Obeliskas“

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus
Pilies g. 40
Petro Martinėno piešinių paroda

AV17 galerija
Totorių g. 5
Ryčio Urbansko personalinė paroda „Re-kolekcijos“

Senamiesčio menininkų galerija / dirbtuvė
Totorių g. 22-4
nuo 26 d. – Junijos Galejevos tapybos paroda „Praeities autorystė“

Jono Meko vizualiųjų menų centras
Malūnų g. 8
Gintaro Znamierowskio paroda „Dailės kritika ir dailėtyra: teorijos, metodai, praktikos/ asmenys, reiškiniai, objektai“

Savicko paveikslų galerija
J. Basanavičiaus g. 11
Vytauto Buto paroda „Būtas butas“

Galerija „Kunstkamera“
Ligoninės g. 4
Prano Gailiaus paroda „Sielrankšluosčiai“

Teatro, muzikos ir kino muziejus
Vilniaus g. 41
Paroda „Scenos aristokratai ir maištininkai. Lietuvos teatro dailė 1920–1940 m.“

Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija
Vilniaus g. 39 / 6
iki II. 3 d. – paroda-manifestas „Mano pasaulis“

Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras
Naugarduko g. 10/2
Nuolatinė ekspozicija „Išsigelbėjęs Lietuvos žydų vaikas pasakoja apie Šoa“
Paroda „Raoulis Wallenbergas: aš neturiu kito pasirinkimo“

Namų galerija „Trivium“
Vilkpėdės g. 7–105
Dariaus Basčio personalinė paroda

„Galera“
Užupio g. 2 A
iki 31 d. – grafikės Anastasijos Beriozos ir tapytojo Maksimo Dranycino jungtinė darbų paroda „Modelis dėlionei“

Grafo galerija
Trakų g. 14
Andy Warholo bei Sunday B Morning dešimties šilkografijos dalių ciklas „Marilyn Monroe“

Rašytojų klubas
K. Sirvydo g. 6
Giedrės Bulotaitės-Jurkūnienės akvarelės paroda „Žemaičių žemė“

Čiurlionio namai
Savičiaus g. 11
iki 31 d. – Rūtos Katiliūtės kūrybos paroda „Mažoji tapyba“

Rupert galerija
Vaidilutės g. 79
Luca Vanello paroda „Permirkę kartotėje, netrukus pasitrauks“

Galerija TSEKH
Vytenio g. 6
Vladimiro Mackevičiaus paroda „Laisvas žmogus“

„The Room“ galerija
Polocko g. 17
Eglės Butkutės kūrybos paroda „0“

Galerija „Vilnensis“
Dominikonų g. 7/20
Algimanto Černiausko paroda „Blackout paintings“

„Editorial“ projektų erdvė
Latako g. 3
Lauros Kaminskaitės personalinė paroda „Šiandien“

Kaunas

Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
V. Putvinskio g. 55
Paroda-instaliacija-akcija „Labdariai.lt. Tarpukario dailės ir kultūros istorijos bei mecenatystės skerspjūviai“
Paroda „Sugrįžęs į šviesą. Trapaus kūrinio istorija“

M. Žilinsko dailės galerija
Nepriklausomybės a. 12
Simbolistinės Europos dailės ekspozicija
Paroda „Kampas: Rimvido Jankausko (1957–1993) kūrybos retrospektyva iš Lietuvos muziejų ir privačių kolekcijų“

Kauno paveikslų galerija
K. Donelaičio g. 16
XX a. 7–8-ojo dešimtmečių lietuvių dailininkų kūrybos ekspozicija
Algimanto Miškinio Lietuvos dailės kolekcijos ekspozicija
Paroda „Geriausias metų kūrinys“
Pauliaus Lantucho kūrybos paroda

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus
V. Putvinskio g. 64
Kristinos Norvilaitės grafikos darbų paroda „Aš klausausi muzikos“

Adelės ir Pauliaus Galaunių namai
Vydūno al. 2
Zitos Levickienės autorinių atvirukų paroda „Gėlėti burtai“
Paroda „Kasdienybės geometrija. *Art Deco* Kauno interjeruose“

Galerija „Meno parkas“
Rotušės a. 27
Tapybos paroda „Kontr-argumentas“

„Post“ galerija
Laisvės al. 51a
nuo 26 d. – Žilvino Landzbergo personalinė paroda ,,Paslėpta saulė“

Lietuvos švietimo istorijos muziejus
Vytauto pr. 52
nuo II. 3 d. – paroda „Baltas kambarys. Sienos be tapetų“

Klaipėda

Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija
Liepų g. 33
Paroda „Pranas Domšaitis (1880–1965). Nematyti kūriniai“
iki 28 d. – Sofijos Kanaverskytės tekstilės paroda „Lietuvos didieji“

KKKC parodų rūmai
Didžioji Vandens g. 2
Romualdo Inčirausko kūrybos paroda „Skulptūra. Tapyba. Tarytum juvelyrika“
Kauno galerijos „Meno parkas“ paroda „Ne muziejus...“
Ericho Salomono ir Barbaros Klemm fotoparoda „Šuolis laike“

Baroti galerija
Aukštoji g. 3/3a
nuo 26 d. – Raimundo Urbono (1963–1999) fotografijų paroda

Šiauliai

„Laiptų galerija“
Žemaitės g. 83
J. Janonio gimnazijos gimnazistės Linos Dabravolskytės eilėraščių/fotografijų paroda „Amžini kūrybos žodžiai“
Salomėjos Jastrumskytės tapybos darbų paroda „Vynuogynas“

Šiaulių universiteto dailės galerija
Vilniaus g. 141
iki 30 d. – Lietuvos architektų sąjungos paroda „Medis Lietuvos architektūroje“
Renatos Murauskaitės grafikos paroda „Dalyvis“

Panevėžys

Dailės galerija
Respublikos g. 3
Panevėžio fotografų metinė paroda „Pokalbis su laiku“
Žvėrūnos paroda „Simuliuojama tikrovė“
Keramikos paviljone – paroda „Lietuvių šiuolaikinės keramikos proveržis“
Dainos Vanagaitės-Belžakienės skulptūrinių objektų paroda „Po spaudimu“

„7md“ rekomenduoja

Dailė

Jei norite pamatyti, kaip atrodo gyva tapyba, gebanti atverti fizines ir už realybės esančias erdves, nueikite į Eglės Gineitytės parodą „Naktis prasideda vidurdienį“ Vilniaus dailės akademijos „Titaniko“ parodų salėse (Maironio g. 6). Paroda veikia iki vasario 18 d.

Pasakojimu intriguoja ir Tomo Daukšos paroda „DBBJ“ kitoje akademijos galerijoje „Artifex“ (Gaono g. 1). Paroda veikia iki vasario 3 d.

Muzika

Vasario 3 d. 19 val. Filharmonijos Didžiojoje salėje muzikuoja prancūzų smuikininkas Philippe'as Graffinas ir dirigentas Robertas Šervenikas. Smuiko virtuozo ir lietuvių batutos maestro kūrybinis bendradarbiavimas tęsiasi jau daugiau kaip dešimtmetį. P. Graffinas yra koncertavęs su Y. Menuhinu, M. Rostropovičiumi, M. Argerich ir kitomis įžymybėmis. Šiam smuikininkui kūrinių yra parašę R. Ščedrinas, V. Lobanovas, o Vytautas Barkauskas jam dedikavo savo Koncertą smuikui „Jeux“. Koncerte P. Graffinas ir R. Šervenikas su Lietuvos nacionaliniu simfoniniu orkestru pristato monumentalias prancūzų romantikų – Camille'o Saint-Saënso ir Césaro Francko – simfonines partitūras.

Teatras

Lietuvos nacionalinis dramos teatras pradeda pirmąjį šių metų dramaturgijos festivalio „Versmė“ etapą ir skelbia dramaturgijos idėjų konkursą. Jaunieji autoriai (pageidautina iki 35 m. amžiaus) ir scenos meno kūrėjai šiemet kviečiami burtis į kūrybines grupes ir pažinti dokumentinio teatro kūrimo specifiką. Norinčius dalyvauti konkurse teatras kviečia savo dokumentinio spektaklio idėjos pristatymą siųsti **iki kovo 15 d.** el. paštu *versme@teatras.lt.*

Spektakliai

Vilnius

Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras
26 d. 18.30 – G. Puccini „BOHEMA“.
Dir. – J. Geniušas
27 d. 18.30 – „PIAF“ (pagal É. Piaf, G. Fauré, M. Ravelio ir kt. muziką). Choreogr. – M. Bigonzetti (Italija)
28 d. 12 val. – S. Prokofjevo „PELENĖ“.
Dir. – A. Šulčys (Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baleto skyrius)
31, II. 1 d. 18.30 – G. Rossini „SEVILIJOS KIRPĖJAS“. Dir. – J. Geniušas
2 d. 18.30 – A. Adamo „ŽIZEL“.
Dir. – R. Šervenikas
3 d. 18.30 – F. Leharo „LINKSMOJI NAŠLĖ“.
Dir. – J. Geniušas
4 d. 12 val. – K. Chačaturiano „ČIPOLINAS“.
Dir. – A. Šulčys

Nacionalinis dramos teatras
Didžioji salė
26 d. 18.30 – A. Puškino „BORISAS GODUNOVAS“. Rež. – E. Nekrošius
27 d. 18.30 – M. Bulgakovo „MEISTRAS IR MARGARITA“. Rež. – O. Koršunovas
28 d. 16 val. – „KAULINIS SENIS ANT GELEŽINIO KALNO“ (pagal J. Basanavičiaus užrašytą lietuvių liaudies pasakojimą ir B. Žilytės iliustracijas). Rež. – J. Tertelis
30 d. 18.30 – Molière'o „TARTIUFAS“.
Rež. – O. Koršunovas
II. 1 d. 18.30 – Th. Bernhardo „DIDVYRIŲ AIKŠTĖ“. Rež., scenogr. ir šviesų dail. – K. Lupa
3 d. 18.30 – Just. Marcinkevičiaus „KATEDRA“.
Rež. – O. Koršunovas
4 d. 18.30 – K. Binkio „ATŽALYNAS“.
Rež. – J. Vaitkus

Mažoji salė
27 d. 16 val. – O. Wilde'o „LAIMINGASIS PRINCAS“. Rež. – P. Makauskas
28 d. 19val. – I. Bergmano „INTYMŪS POKALBIAI“. Rež. – V. Rumšas
31 d. 19 val. – A. Rutkēviča „GYVŪNAS (KU KŪ)“. Rež. – R. Atkočiūnas
II. 1 d. 19 val. – „PAKALNUČIŲ METAI“.
Rež. – V. Kuklytė („Knygos teatro“ spektaklis)
2 d. 19 val. – „DREAMLAND“.
Rež. – M. Jančiauskas

4 d. 12, 15 val. – J. Pommerat „RAUDONKEPURĖ“. Rež. – P. Tamolė

Fojė

II. 4 d. 13 val. – Scenografijos dirbtuvės 5–10 m. vaikams

Valstybinis jaunimo teatras

26 d. 18 val. – teatro ir kino projektas „TERITORIJA“ (pagal M.K. Oginskio priesakus sūnui). Insc. aut. ir rež. – A. Pukelytė

27 d. 19 val. – PREMJERA! „BROLIAI LIŪTAŠIRDŽIAI“ (pagal A. Lindgren knygą). Rež. – K. Dehlholm. Vaidina I. Ciplijauskas, M. Dirginčius, N. Gadliauskas, S. Ivanovas, K. Kasperavičius, A. Kazanavičius, V. Kuodytė, S. Sipaitis, G. Storpirštis

28 d. 12, 12.30, 13, 13.30, 15, 15.30, 16, 16.30 *teatro fojė*; II. 4 d. 15, 15.30, 16, 16.30– T. Kavtaradzės „APIE BAIMES“. Rež. – O. Lapina

30 d. 18 val. – M. Anderssono „BĖGIKAS“. Rež. – O. Lapina

31 d. 18 val. – „JOBO KNYGA“. Rež. – E. Nekrošius („Meno fortas“)

II. 1 d. 11 val. – A. Pukelytės spektaklis-ekskursija „EKSPEDICIJA Į TEATRO VIDŲ“. Rež. – A. Pukelytė

2 d. 18 val. – „LEDI MAKBET“ (pagal W. Shakespeare'o pjesę „Makbetas“). Rež. – A. Latėnas

3 d. 12 val. – „KAKĖ MAKĖ“ (pagal L. Žutautės knygas vaikams). Insc. aut. ir rež. – V. Kuklytė (Salė 99)

3 d. 18 val. – „CINKAS (ZN)“ (pagal S. Aleksijevič knygas). Rež. – E. Nekrošius

4 d. 12 val. – „KAKĖ MAKĖ IR PAVOGTAS LAIKAS“ (pagal L. Žutautės knygą). Insc. aut. ir rež. – V. Kuklytė (Salė 99)

Vilniaus mažasis teatras

26 d. 18.30 – „FANTAZIJUS“ (pagal A. de Musset pjesę). Rež. – G. Tuminaitė

27 d. 14, 16 val. – „KELIONĖ BE BAGAŽO“. Rež. – B. Latėnas

27 d. 18.30 – I. Margalit „TRIO (J. Bramso, R. Šumano ir K. Šuman meilės istorija)“. Rež. – P. Galambosas (Vengrija)

28 d. 12 val. – „MANO BATAI BUVO DU“. Idėjos aut. ir rež. – G. Latvėnaitė

30 d. 19 val. – PREMJERA! I. Bergmano „DVASINIAI REIKALAI“. Rež. – K. Glušajevas, komp. – T. Stirna, kost. dail. – M. Zalensaitė. Vaidina – G. Latvėnaitė

31 d. 18.30 – F. Schillerio „MARIJA STIUART“. Rež., scenogr. aut. – A. Areima

II. 1 d. 18.30 – N. Erdmano „SAVIŽUDIS“. Insc. aut. – T. Stirna, rež. – G. Tuminaitė

2 d. 18.30 – Th. Bernhardo „MINETIS“. Rež. – R. Tuminas

4 d. 12 val. – „BRANGUSIS ATRAKCIONŲ PARKO DĖDE!“. Rež. – O. Lapina

Oskaro Koršunovo teatras

29 d. 19 val. *OKT studijoje* – B. Brechto „VESTUVĖS“. Rež. – O. Koršunovas

31 d. 18 val. *Kaune, Girstučio kultūros ir sporto centre*, – W. Shakespeare'o „HAMLETAS“. Rež. – O. Koršunovas

II. 1 d. 19 val. *OKT studijoje* – I. Vyrypaevo „ŠOKIS DELHI“. Rež. – O. Koršunovas

Rusų dramos teatras

26, 27 d. 18.30 – G.B. Shaw „PIGMALIONAS“. Rež. – L. Urbona

28 d. 12 val. – S. Maršako „KATĖS NAMAI“. Rež. – A. Uteganovas (Rusija)

28 d. 18.30 – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĖ“. Rež. – M. Poliščiukas (Prancūzija)

II. 2 d. 18.30 – PREMJERA! „VIENIŠAS ŽMOGAUS BALSAS“ (pagal S. Aleksijevič knygą „Černobylio malda“). A. Metalnikovos monospektaklis. Rež. – V. Dorondovas

3 d. 18.30 – A. Puškino „EUGENIJUS ONEGINAS“. Rež. – J. Vaitkus

4 d. 12 val. – A. Puškino „PASAKA APIE CARĄ SALTANĄ“. Rež. – P. Vasiljevas

4 d. 18.30 – „DOSTOJEVSKIO ANGELAI“. Scen. aut. ir rež. – B. Mar

Vilniaus teatras „Lėlė“

Didžioji salė

27, II. 4 d. 12 val. – S. Siudikos „PRINCESĖ IR KIAULIAGANYS“ (pagal H.Ch. Anderseną). Rež. – A. Mikutis

28 d. 12 val. – „BATUOTAS KATINAS“ (Ch. Perrault pasakos motyvais). Rež. – A. Mikutis

31 d. 18.30 – „SMĖLIO ŽMOGUS“ (pagal E.T.A. Hoffmaną). Scen. aut., rež., lėlių dail. – G. Radvilavičiūtė

3 d. 12 val. – Just. Marcinkevičiaus „GRYBŲ KARAS“. Rež. – A. Mikutis

Mažoji salė

27 d. 14 val. – Š. Datenio „EVOLIUCIJA“. Rež. – Š. Datenis

28 d. 14 val. – „KIŠKIŲ SUKILIMAS“ (pagal K. Binkio poemą). Scenarijaus aut., rež. ir dail. – R. Driežis

3 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „COLIUKĖ“ (H.Ch. Anderseno pasakos motyvais). Rež. ir dail. – R. Driežis

4 d. 14 val. – R. Mikučio „LIUNĖS NUOTYKIAI“. Rež. – A. Grybauskaitė

„Menų spaustuvė“

26 d. 18.30 *Studijoje II* – „(NE)VYKĖLIS“ (pagal E. Limonovo „Nevykėlio dienoraštį“). Rež. – A. Areima (Artūro Areimos teatras)

27 d. 12 val. *Kišeninėje salėje* – „APIE MEILĘ, KARĄ IR KIŠKIO KOPŪSTUS“. Rež. – A. Giniotis (teatras „Atviras ratas“)

27 d. 14 val. – „ŠILTNAMIS ATSIVERIA“ (pažintiniai pasivaikščiojimai po „Menų spaustuvę“)

27 d. 19 val. – „SAMURAJAUS KNYGA“ („Bad Rabbits“)

27 d. 19 val. – „NATAŠA, PJERAS IR DIDŽIOJI 1812-ŲJŲ KOMETA“ (Vilniaus kolegijos muzikinio teatro aktorių diplominis spektaklis)

28 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „AGONIJA“. Choreogr. – V. Jankauskas (V. Jankausko šokio teatras)

30 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – PREMJERA! „ROZETOS AKMUO“. Choreogr. ir atlikėja Ž. Virkutytė

31 d. 10, 11 val. *Juodojoje salėje* – „BALTOJI LOPŠINĖ“ (šokio teatras „Padi Dapi Fish“)

II. 2 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – D. Statkevičienės „8 MINUTĖS“. Rež. – S. Pikturnaitė

2 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „VIRIMO TEMPERATŪRA 5425“. Rež. – A. Areima (AAT|Artūro Areimos teatras)

4 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „HONEY, I'M HOME!“ Idėjos aut. ir rež. – A. Burkšaitis

Kaunas

Nacionalinis Kauno dramos teatras

26 d. 19 val. *Mažoje scenoje* – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. SKALPELIO PJŪVIS“. Rež. – V. Malinauskas

27 d. 10, 11, 12, 13, 16, 17 val. *Mažojoje scenoje* – „DEBESŲ GAUDYKLĖ“. Rež. ir choreogr. – L. Geraščenko (VšĮ „Judesio erdvė“)

28 d. 12 val. *Mažojoje scenoje* – „LABAS, LAPE!“ (pagal E. Daciūtės pasaką „Laimė yra lapė“). Rež. – E. Kižaitė

30, 31 d. 19 val. *Ilgojoje salėje* – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas

II. 3, 4 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – PREMJERA! „AŠ – MOLJERAS“. Rež., dramaturgė ir aktorė – I. Paliulytė

4 d. 12 val. *Mažojoje scenoje* – A. Sunklodaitės „KIŠKIS PABĖGĖLIS“ (pagal L. Jakimavičiaus knygelę „Lapė ir kaliošai“). Rež. – A. Sunklodaitė

Kauno valstybinis muzikinis teatras

27 d. 18 val. – L. Adomaičio „DULKIŲ SPINDESYS“. Choreogr. ir libreto aut. – D. Bervingis ir G. Visockis

28 d. 18 val. – G. Donizetti „LIUČIJA DI LAMERMUR“. Muzikos vad. ir dir. – J. Geniušas

II. 1 d. 18 val. – J. Strausso „KITA PELENĖS ISTORIJA“. Choreogr. ir insc. aut. – G. Santucci (Italija). Dir. – V. Visockis, scenogr. – A. Šimonis, kost. ir grimo dail. – V. Insodienė

2, 3 d. 18 val. – G. Bizet „KARMEN“. Dir. – J. Geniušas

4 d. 12 val. – E. Chagagortiano „AUSINĖ KEPURĖ“. Dir. – V. Visockis

4 d. 18 val. – J. Strausso „ŠIKŠNOSPARNIS“. Dir. – J. Geniušas

Kauno kamerinis teatras

26 d. 18 val. – J. Kelero „58 SAPNAI“. Rež. – R. Bartulis

27 d. 12, 15 val., 28 d. 15, 18 val. – „ATVIRA ODA“. Rež. – K. Žernytė („Pojūčių teatras“)

27 d. 18 val. – J. Cariani „NESAMAS MIESTAS“. Rež. – A. Lebeliūnas

28 d. 12 val. – A. Dilytės „NEGALIMA!“ Rež. – A. Dilytė

II. 2 d. 18 val. – „SAMURAJAUS KNYGA. Rež. – A. Jankevičius (sindikatas „Bad Rabbits“)

3, 4 d. 16 val. – M. Jones „AKMENYS JO KIŠENĖSE“. Rež. – B.G. Padegimas

4 d. 12 val. – D. Bisseto „MEGZTINIS“. Rež. – G. Aleksa

Kauno lėlių teatras

27 d. 12 val. – „ŽVAIGŽDĖS VAIKAS“. Rež. – A. Stankevičius

28 d. 12 val. – „TIGRIUKAS PETRIKAS“. Rež. – A. Stankevičius

II. 3 d. 12 val. – „ATOSTOGOS PAS DĖDĘ TITĄ“. Rež. – J. Januškevičiūtė

4 d. 12 val. – „MEŠKIUKO GIMTADIENIS“. Rež. – R. Bartninkaitė

Klaipėda

Klaipėdos valstybinis dramos teatras

26 d. 18.30 *Mažojoje salėje* – J. Pulinovič „ELZĖS ŽEMĖ“. Rež. – P. Gaidys

28 d. 12 val. *Mažojoje salėje* – S. Maršako „KATĖS NAMAI“. Rež. – D. Rabašauskas

II. 3 d. 18.30, 4 d. 17 val. *Didžiojoje salėje* – PREMJERA! S. Šaltenio „KALĖS VAIKAI“. Rež. – E. Nekrošius, scenogr., šviesų dail. – M. Nekrošius, kost. dail. – N. Gultiajeva, komp. – A. Jasenka. Vaidina M. Urbonas, D. Meškauskas, K. Kontenytė, E. Brazys, R. Šaltenytė ir kt.

Klaipėdos muzikinis teatras

II. 2 d. 19 val. *Žvejų rūmuose* – G. Bizet „KARMEN“ (pagal G. Bizet-R. Ščedrino „Karmen siuitą“)

4 d. 13 val. *Žvejų rūmuose* – A. Kučinsko „BULVINĖ PASAKA“

Šiauliai

Šiaulių dramos teatras

28 d. 12 val. *Kultūros centre* – PREMJERA! „TEGYVUOJA LAMBERTAS!“ Rež. – A. Gluskinas

II. 2 d. 18.30 *Mažojoje salėje* – V. Veršulio „UŽ DURŲ“. Rež. – I. Jarkova

3 d. 18 val. *Mažojoje salėje* – H. Ibseno „NORA“. Rež. – S. Račkys

4 d. 12 val. *Mažojoje salėje* – „BLUSYNO PASAKOJIMAI“ (pagal G. Morkūno knygą). Rež. – A. Gluskinas

4 d. 18 val. *Mažojoje salėje* – PREMJERA! „TIESĄ ŽINOTI GERIAU TYLĖTI“ (literatūrinės-muzikinės improvizacijos S. Jonausko ir V. Giedros kūrybos motyvais). Dalyvauja N. Bėčiūtė (aktorė), K. Rušinskas (klarnetas, saksofonas, klavišiniai)

Panevėžys

Juozo Miltinio dramos teatras

26 d. 18 val. – A. Čechovo „ROTŠILDO SMUIKAS“. Rež. – M. Cemnickas

27 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS IŠ AISTROS KAMUOJAMŲ MEILUŽIŲ“. Rež. – G. Gabrėnas

28 d. 18 val. – W. Russello „MOTERIMS IR JŲ VYRAMS“. Rež. – L. Kondrotaitė

II. 2 d. 18 val. – M. Camoletti „PRANCŪZIŠKOS SKYRYBOS“. Rež. – D. Kazlauskas

3 d. 12 val. – M. Astrachan, A. Žukovskajos „PIFO NUOTYKIAI“. Rež. – V. Blėdis

3 d. 18 val. *Mažojoje salėje* – Y. Rezos „MENAS“. Rež. – M. Bareikytė

4 d. 16 val. – A. Hacketto, F. Goodrich „VISADA TAVO. ANA FRANK“. Rež. – V. Jevsejevas

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

26 d. 18 val. *Kauno valstybinėje filharmonijoje*, 27 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – orkestro muzikos koncertas „Baltijos laisvė“ Baltijos valstybių atkūrimo 100-mečiui. Lietuvos kamerinis orkestras, Estijos nacionalinis vyrų choras. Solistai K.B. Chanas (kontratenoras), V. Soosalu (tenoras), O. Indermitte (baritonas). Dir. – M. Üleoja. Programoje P. Vasko, J. Janulytės, E.-S. Tüüro kūriniai

28 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – teatralizuotas koncertas visai šeimai „Begalinis judėjimas“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Dir. – M. Barkauskas. Aktorius ir režisierius R. Saladžius. Programoje A. Ponchielli, C. Nielseno, J. Strausso, C. Saint-Saënso, M. de Fallos, A. Chačaturiano, A. Coplando, L. Andersono kūriniai

30 d. 17.30 *Anykščių koplyčioje* – kamerinės muzikos koncertas „Bičiulių vakaras“. Čiurlionio kvartetas. Programoje W.A. Mozarto, L. Boccherini, L. van Beethoveno, F. Schuberto, Z. Noskowskio, J. Strausso, Z. Bružaitės, A. Klovos kūriniai

II. 3 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – orkestro muzikos koncertas „Iš prancūzų muzikos lobyno“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistas Ph. Graffinas (smuikas). Dir. – R. Šervenikas. Programoje C. Saint-Saënso, C. Francko kūriniai

4 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – teatralizuotas koncertas visai šeimai „Muzikinis blyksnis“. Lietuvos kamerinis orkestras, Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ chorai. Dir. – M. Barkauskas. Aktoriai A. Lasytė, D. Vaitiekūnas. Režisierė E. Storpirštienė. Programoje Z. Bružaitės kūriniai

4 d. 16 val. *Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje* – kamerinės muzikos koncertas „Lietuvos, Latvijos ir Estijos kompozitorių muzika“. Baltijos valstybių atkūrimo 100-mečiui. Ansamblis „Musica humana“ (meno vad. ir dir. A. Vizgirda). Solistai S. Liamo (sopranas), S. Skjervoldas (baritonas), U. Čaplikaitė, A. Vizgirda (fleitos), R. Beinaris (obojus), E. Petkus (violončelė). Programoje Ž. Liauksmino, J. Branto, M. Krečmerio, O. Balakausko, V. Striaupaitės-Beinarienės, G. Kuprevičiaus, J. Tamulionio, E. Straumes, P. Vähi kūriniai

Vilnius

Kongresų rūmai

II. 2 d. 19 val. – Orkestro gimtadienio koncertas. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, solistai A. Paley (fortepijonas), B. Perrault (Marteno bangos). Dir. – G. Rinkevičius. Programoje O. Messiaeno simfonija „Turangalila“

Šv. Kotrynos bažnyčia

II. 1 d. 19 val. – koncertas „Muzikos mozaika“. Dalyvauja Šv. Kristoforo kamerinis orkestras (dir. ir meno vad. M. Barkauskas). Solistai B. Bagdonienė (altas), V. Bogušaitė (smuikas), M. Dikšaitienė (smuikas), D. Jakštas (violončelė), R. Kiškytė (smuikas), L. Staponkutė (smuikas), R. Stunžėnas (kontrabosas), G. Žarėnaitė (smuikas). Programoje A. Vivaldi, C. Debussy, J. Haydno ir kt. kūriniai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas

S. Vainiūno namuose

30 d. 17.30 – Vilniaus muzikinis atžalynas. „Muzikos garsų pasaulyje“. Koncertuoja Vilniaus B. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos mokytojos R. Malikėnienės mokiniai

31 d. 17.30 – Trečiadienio vakaras-koncertas. Ž.V. Vasiliauskienės tapybos darbų parodos „Senovė ir dabartis“ atidarymas. R. Račkausko atsiminimų knygos „Nesibaigiantis skrydis“ pristatymas

II. 2 d. 18 val. – koncertas „Muzikinės miniatiūros“. Dalyvauja Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos fortepijono dalyko VI–VIII klasių mokiniai. Programoje M.K. Čiurlionio, L. Povilaičio, V. Mikalausko, D. Prusevičiaus, R. Ščedrino, A. Skriabino, A. Piazzollos ir kt. kūriniai

Kaunas

A. ir P. Galaunių namai

26 d. 15 val. – Gitaros klasės mokinių koncertas. Kauno 1-osios muzikos mokyklos mokytojų I. Raginienės ir G. Bankientienės gitaros klasės mokinių koncertas

Šiauliai

Šiaulių kamerinė salė „Polifonija“

II. 1 d. 18 val. – koncertų ciklas „Kultūra pro atvirą langą“. Dainininko J. Sakalausko ir akordeonisto L. Salijaus koncertinė programa „Libertango“. Programoje G. Gershvino ir A. Piazzollos kūriniai

Vakarai

Vilnius

Rašytojų klubas

29 d. 17.30 – S. Kanišausko romano „Atsibusk, Kalistratai“ pristatymas. Renginį veda literatūros kritikas S. Lipskis. Dalyvauja autorius, literatūros kritikės J. Baranova J. Riškutė, literatūrologė L. Tamošiūnienė, „Naujosios Romuvos“ vyriausiasis redaktorius, filosofas A. Konickis. Ištraukas iš romano skaito J. Šalkauskas. Koncertuoja A. Janatjeva (fleita), A. Banaitytė (fortepijonas)

Valdovų rūmai

27 d. 11 val. – edukacinis užsiėmimas „Legenda ir tikrovė“

27 d. 14 val. – edukacinis užsiėmimas „Dvaro dirbtuvės. Iš odos amatų istorijos“

31 d. 19 val. *Didžiojoje renesansinėje menėje* – koncertas „A. Brody: pagal pasaulio medį“

Nacionalinė galerija

II. 1 d. 20 val. – Architektūros [pokalbių] fondo ciklas „Švietimo architektūra: bendruomenės ir inovacijos“. C. Burke (D. Britanija) paskaita „Vieta leidžianti džiaugtis mažais dalykais ir demokratišku gyvenimu“

Nacionalinis muziejus

II. 1 d. 17.30 – istorikės A. Prašmantaitės paskaita „Vilniaus vyskupijos dvasininkija ir 1863 m. sukilimas: kun. Stanislovo Išoros pėdsakais“

Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

26 d. 15 val. – diskusija apie lietuvių išeivijos paveldą. Dalyvauja A. Antanaitis, R. Kondratas, R. Kraujelis, A. Žemaitis ir A. Žemaitienė

31 d. 17.30 – knygos „Baltų piliakalniai: nežinomas paveldas“ pristatymas

Savaitės filmai

„Šventojo elnio nužudymas“

Aš esu Tonia ****

1994-aisiais amerikiečių dailiojo čiuožimo bendruomenę sukrėtė žinia apie žiaurų daug žadančios sportininkės Nancy Kerrigan užpuolimą. Dar labiau visus pribloškė, kad prie užpuolimo prisidėjo Kerringan konkurentės Tonyos Harding artimieji ir gal net ji pati. Žiūrovai gali tikėtis filmo, kuriame Kerrigan kovoja už galimybę sugrįžti į didįjį sportą ir vėlesnę jos sėkmę olimpinėse žaidynėse Lilehameryje, kur sportininkė iškovojo sidabro medalį, tačiau filmo režisierių Craigą Gillespie labiau sudomino Tonyos likimas. Ją suvaidino Margot Robbie, taip pat filme vaidina Sebastianas Stanas, Allison Janney, Julianne Nicholson, Paulas Walteris Hauseris, Caitlin Carver (JAV, 2017). (Vilnius)

Nemeilė ****

Tiek daug kino mėgėjų tiki, esą Andrejus Zviagincevas kuria intelektualų, aktualų ir kartu filosofinį kiną, kad su jais ginčytis, regis, beprasmiška. Naujausias režisieriaus filmas apdovanotas Kanų Žiuri prizu ir pristatytas „Oskarui“. Zviagincevas tvirtina, kad jį įkvėpė Ingmaro Bergmano „Šeimyninio gyvenimo scenos“, ir pasakoja niūrią istoriją apie besiskiriančią porą. Ženia (Marjana Spivak) ir Borisas (Aleksejus Rozinas) visaip demonstruoja neapykantą vienas kitam, bet kenčia jų sūnus. Sukrėstas pažadų atiduoti jį į internatą (tėvai rengiasi viską pradėti iš naujo) dvylikametis Alioša dingsta. Visą filmą rodomos vaiko paieškos, už kurių ir iškyla tikrasis pasakojimas. Jis apie šių dienų Rusiją – iš televizijos sklindančią prievartos atmosferą, valdžios cinizmą, žmonių tarpusavio santykių hedonizmą, kasdienybės degradaciją ir veidmainišką moralę (Rusija, Prancūzija, Vokietija, Belgija, 2017). (Vilnius)

Šventojo elnio nužudymas ***

Styvenas (Colin Farrell) yra garsus kardiochirurgas, jo žmona An (Nicole Kidman) – visų gerbiama akių gydytoja. Jie turi du vaikus – keturiolikmetę Kim ir dvylikametį Bobą. Šeima turtinga, sveika ir laiminga. Styvenas globoja tėvo neturintį šešiolikmetį Martiną. Vieną dieną jis pristato vaikiną savo šeimai. Nuo tada viskas ima klostytis netikėtai ir katastrofiškai. Idealus pasaulis pavirsta chaosu. Styvenas bus priverstas ryžtis aukai arba rizikuos viską prarasti. Šį graikų tragedijų įkvėptą trilerį sukūrė žiūrovus mėgstantis šokiruoti Yorgosas Lanthimosas, filmo pavadinimui pasirinkęs paskutinę „Ifigenijos Aulidėje“ frazę. Taip pat filme vaidina Barry Keoghanas, Alicia Silverstone, Raffey Cassidy, Sunny Suljic, Billas Campas (D. Britanija, Airija, JAV, 2017). (Vilnius)

Valstybės paslaptis ****

Įtakingo dienraščio „The Washington Post“ leidėja Katherine Graham ir redaktorius Benas Bradlee'is įėjo į naujausią JAV istoriją. Stevenas Spielbergas filme rodo precedento neturinčią jų dviką su aukščiausia valstybės valdžia už teisę atskleisti šokiruojančią, kelis dešimtmečius slėptą tiesą. Žurnalistams, kuriuos suvaidino Meryl Streep ir Tomas Hanksas, teks nugalėti abipusę antipatiją ir rizikuoti karjera bei laisve (JAV, 2017). (Vilnius)

Vandens forma ***

Režisierius Guillermo del Toro aiškina, kad jį įkvėpė 1954 m. Jacko Arnoldo sukurta „Pabaisa iš Juodosios lagūnos („Creature from the Black Lagoon“), kurią jis pamatė vaikystėje. Pernai Venecijos „Auksiniu liūtu“ apdovanotas del Toro filmas nukels į 1962-iuosius, slaptą mokslinių tyrimų centrą Baltimorėje. Pagrindinė veikėja – nebylė valytoja Eliza (Sally Hawkins). Vieną dieną į jį atvežamas Pietų Amerikoje sugautas žmogus-amfibija (Doug Jones), ir Eliza su juo susidraugauja. Sužinojusi, kad jos naujo draugo laukia mirtis, Eliza nusprendžia padėti jam pabėgti. Tačiau jos planą išsiaiškina centre dirbantis mokslininkas (Michael Stuhlbarg), slaptas sovietų šnipas. (JAV, Kanada, 2017). (Vilnius)

****** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

Vilnius

Forum Cinemas Vingis

26, 28, 29, 31 d. – Bėgantis labirintu: vaistai nuo mirties (JAV) – 11.20, 13.25, 16.25, 18.50, 21 val.; 27, 30 d. – 11.20, 13.25, 16.25, 18.50, 21.50; II. 1 d. – 11.20, 13.25, 18.50, 21 val.
26–II. 1 d. – Valstybės paslaptis (JAV) – 15.10, 19.15, 21.45
26, 29–II. 1 d. – Aš esu Tonia (JAV) – 18.10, 21.40; 27, 28 d. – 12.20, 18.10, 21.40
26, 29–II. 1 d. – Nemeilė (Rusija) – 16.30, 20.50; 27, 28 d. – 11.30, 16.30, 20.50
26, 31 d. – Mano krioklys. Reunionas (dok. f., rež. R. Žygas) – 19 val.
30 d. – G. Puccini „Toska“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
31 d. – S. Prokofjevo „Romeo ir Džuljeta“. Tiesioginė transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 17 val.
II. 1 d. – Tian Šanio upių glėbyje (dok. f.) – 19 val.
26–31 d. – „Žiemos ekranai 2018“ (žiūrėkite atskirą repertuarą *www.ziemosekranai.lt*)
26–28, 30–II. 1 d. – Grąžinti nepriklausomybę (rež. S. Baradinskas) – 11.10, 13.05, 15, 16.55, 19.25, 21.20; 29 d. – 11.10, 13.05, 15, 16.55, 19.25, 21.40
26–30, II. 2 d. – Vandens forma (JAV, Kanada) – 14.20, 19, 21.45; 31 d. – 14.20, 21.45
26–II. 1 d. – Vabaliukų istorijos (Prancūzija, Liuksemburgas) – 11, 14.20, 17.05
26, 28, 30–II. 1 d. – Koko (JAV) – 11, 13.10, 15.35; 27, 29 d. – 11, 13.10, 16.30
26, 29–II. 1 d. – Bulius Ferdinandas (JAV) – 13.40, 16.30; 27 d. – 11.10, 13.40; 28 d. – 11.10, 13.40, 16.30
26, 28, 31, II. 1 d. – 3 sekundės (Rusija) – 11.30, 18 val.; 27, 29, 30 d. – 11.30, 18.40
26–II. 1 d. – Džiumandži: sveiki atvykę į džiungles (JAV) – 14.50, 20.40
26–31 d. – Klasės susitikimas. Tarp mūsų berniukų (rež. K. Gudavičius) – 14.10, 19.20; II. 1 d. – 14.10, 18 val.
26–30, II. 1 d. – Tūnąs tamsoje: paskutinis raktas (JAV) – 16.10, 21.30; 31 d. – 21.30
26, 28, 29, 31, II. 1 d. – Sumažinti žmonės (JAV) – 21.50
26–II. 1 d. – Žvaigždžių karai: paskutiniai džedajai (3D, JAV) – 11.45
26 d. – Žmogžudystė Rytų eksprese (JAV, D. Britanija, Malta, Prancūzija) – 18.50
28 d. – Somalio piratai (Somalis, Kenija, Sudanas, P. Afrika, JAV) – 18.50
27, 29 d. – Mano viršūnė (Indija, Prancūzija) – 18.40
28, 30 d. – Šventojo elnio nužudymas (JAV, Airija, D. Britanija) – 18.40
Aukšta klasė 3 (JAV) – 16.30
Pokerio princesė (Kinija, JAV) – 21.30
Koko (JAV) – 12.40 (originalo k.)
Slaptas keleivis (D. Britnija, JAV) – 18.30
Visi pasaulio pinigai (JAV) – 21 val.
26, 28, 30, II. 1 d. – Trys milijonai eurų (rež. T. Vidmantas) – 15.30
27, 29, 31 d. – Stalino mirtis (Prancūzija, D. Britanija) – 15.30

Forum Cinemas Akropolis

26, 27 d. – Bėgantis labirintu: vaistai nuo mirties (JAV) – 10.20, 13.15, 16.20, 18.05, 21.10, 23.30; 28–II. 1 d. – 10.20, 13.15, 16.20, 18.05, 21.1
26 d. – Valstybės paslaptis (JAV) – 14.15, 19.15, 23.55; 27 d. – 10.50, 14.15, 19.15, 23.55; 28, 30 d. – 14.15, 19.15; 29, 31 d. – 10.50, 14.15, 19.15
26, 28, 30, II. 1 d. – Nemeilė (Rusija) – 21.20
27, 29, 31 d. – Mano viršūnė (Indija, Prancūzija) – 21.20
26–II. 1 d. – Aš esu Tonia (JAV) – 21.30
26, 27 d. – Grąžinti nepriklausomybę (rež. S. Baradinskas) – 11.10, 12.45, 14.40, 16, 17.55, 19.50, 21.45, 23.50; 28–II. 1 d. – 11.10, 12.45, 14.40, 16, 17.55, 19.50, 21.45
26–II. 1 d. – Klasės susitikimas. Tarp mūsų berniukų (rež. K. Gudavičius) – 13.25, 15.45, 17, 19.20, 21.40
Koko (JAV) – 10.30, 11.20, 13.40, 16.35
3 sekundės (Rusija) – 10.40, 13.05, 18.25, 21 val.
26, 27 d. – Tūnąs tamsoje: paskutinis raktas (JAV) – 15.55, 21.50, 23.45; 28–II. 1 d. – 15.55, 21.50
26, 29–II. 1 d. – Bulius Ferdinandas (JAV) – 13.35, 16 val.; 27, 28 d. – 11, 13.35, 16 val.; 26–II. 1 d. – Vabaliukų istorijos (Prancūzija, Liuksemburgas) – 10.10, 12.15
26, 28, 30, II. 1 d. – Pokerio princesė (Kinija, JAV) – 21.10
27, 29, 31 d. – Visi pasaulio pinigai (JAV) – 21.10
26, 28, 30, II. 1 d. – Aukšta klasė 3 JAV) – 16.10
27, 29, 31 d. – Naujosios eglutės (Rusija) – 16.10
26, 28, 30 d. – Slaptas keleivis (D. Britnija, JAV) – 18.20
27, 29, 31 d. – Sumažinti žmonės (JAV) – 18.20
26–II. 1 d. – Džiumandži: sveiki atvykę į džiungles (3D, JAV) – 19 val.
26, 27 d. – Džiumandži: sveiki atvykę į džiungles (JAV) – 13.35, 23.50; 28–II. 1 d. – 13.35
26, 28, 30, II. 1 d. – Vandens forma (JAV, Kanada) – 10.50, 18.15; 27, 29, 31 d. – 18.15

Skalvija

„Žiemos ekranai“
26 d. – Alkazaro kėdės (Prancūzija) – 21.45; 31 d. – 17.45
Jeano-Pierre'o Melville'io filmų retrospektyva
26 d. – Leonas Morenas, kunigas (Prancūzija, Italija) – 16.30
27 d. – Raudonasis ratas (Prancūzija) – 15.45; 29 d. – 15 val.
28 d. – Skundikas (Prancūzija) – 14.45
28 d. – Bobas lošėjas (Prancūzija) – 16.45; 30 d. – 21 val.
30 d. – Jūros tylėjimas (Prancūzija) – 19.10
27 d. – Jacques'o Rozier filmų programa: Paparacai, Bardot ir Godard, Vėl į mokyklą (Prancūzija) – 14.30; II. 1 d. – 21.30
29 d. – Paryžius, 1900-ieji (Prancūzija) – 17.40
31 d. – Sudie, riešutėli (Prancūzija, Italija) – 21 val.
Pagrindinė programa „Svečias kasdienybėje“
27 d. – Ponia Haid (Prancūzija) – 18.35
27 d. – Mila (Prancūzija, Portugalija) – 20.30
28 d. – Menininko portretas (Prancūzija) – 20.45
Programa Jeanne'os Moreau atminimui
28 d. – Žiulis ir Džimas (Prancūzija) – 18.45; 31 d. – 19 val.
29 d. – Nuotaka juodais drabužiais (Prancūzija) – 19.15
II .1 d. – Kambarinės dienoraštis (Prancūzija, Italija) – 17 val.
27 d. – Mergaitė be rankų (Prancūzija) – 13 val.
28 d. – Varlių pranašystė (Prancūzija) – 13 val.
30 d. – Valstybės paslaptis (JAV) – 17 val.

Pasaka

„Žiemos ekranai“
26 d. – 24 valandos iš klouno gyvenimo, Samurajus (Prancūzija) – 19 val.
27 d. – Menininko portretas (Prancūzija) – 17.30
27 d. – Varlių pranašystė (Prancūzija) – 13 val.
27 d. – Sudie, riešutėli (Prancūzija) – 17 val.; II. 1 d. – 17.30
27 d. – Ta meilė (Prancūzija) – 19.15
28 d. – Mila (Prancūzija, Portugalija) – 20.15; II. 1 d. –17.30
28 d. – Mergaitė be rankų (Prancūzija) – 13 val.
28 d. – Leonas Morenas, kunigas (Prancūzija, Italija) – 16.45
28 d. – J. Rozier filmų programa: Paparacai, Bardot ir Godard, Vėl į mokyklą (Prancūzija) – 19.45
29 d. – Occidental (Prancūzija) – 18.30
30 d. – Ponia Haid (Prancūzija) – 21 val.
31 d. – Bobas Lošėjas (Prancūzija) – 19 val.
II. 1 d. – Skundikas (Prancūzija) – 19.45
26 d. – Mano viršūnė (Indija, Prancūzija) – 17.30; 28 d. – 13.15; 29 d. – 20 val.; 30 d. – 17 val.; 31 d. – 16.45
26 d. – Šventojo elnio nužudymas (JAV, Airija, D. Britanija) – 19.30; 27 d. – 20.30; 29 d. – 19.45; 31 d. – 21 val.; II. 1 d. – 20 val.
26 d. – Aš esu Tonia (JAV) – 22 val.; 27 d. – 15.15; 30 d. – 17.15; 31 d. – 21.15
26 d. – Grąžinti nepriklausomybę (rež. S. Baradinskas) – 17.15; 27 d. – 13.30; 28 d. – 21 val.; 29, 31 d. – 17 val.; 30 d. – 19.30; II. 1 d. – 15.30
26 d. – Nemeilė (Rusija) – 21.45; 28 d. – 15.15; 30 d. – 19 val.
26, II. 1 d. – 50 pavasarių (Prancūzija) – 17 val.; 27, 30 d. – 17.30; 31 d. – 18.45
27 d. – Valstybės paslaptis (JAV) – 21.15; 28 d. – 14.30
27 d. – Kedi. Slaptas kačių gyvenimas (Turkija, JAV) – 13.15; 31 d. – 17.15
27 d. – (Ne)tikros prancūziškos vestuvės (Prancūzija) – 19.15; 30 d. – 21.15
27 d. – Dvilypis meilužis (Prancūzija) – 21 val.; 28 d. – 20 val.; 30 d. – 19.15; 31, II. 1 d. – 20.30
28 d. – Kriaušių pyragėliai su levandomis (Prancūzija) – 16 val.
28 d. – Prancūziška porelė (Prancūzija) – 18 val.
29 d. – Vandens forma (JAV, Kanada) – 17.15
29 d. – Gobšius! (Prancūzija) – 17.30; II. 1 d. – 18.45
29 d. – Beatričės bučinys (Prancūzija) – 19.15
31 d. – Melanijos kronikos (Latvija) – 18.30
II. 1 d. – Tu išnyksti (Danija, Švedija) – 15 val. (*Senjorų arbatėlė*)
II. 1 d. – Veidai kaimai (dok. f., Prancūzija) – 15.15
II. 1 d. – *A. Weerasethakulo filmų retrospektyva*. Paslaptingas objektas vidurdienį (Tailandas) – 19 val. (filmą pristatys režisierius A. Weerasethakulas)

Ozo kino salė

26 d. – Gobšius! (Prancūzija) – 18.30
26 d. – Tobuli melagiai (Italija) – 20.10; II. 1 d. – 18.40
27 d. – Alibi.com (Prancūzija) – 15 val.
27 d. – Man viskas gerai, mano angele (*specialus seansas, registracija LT@happy-science.org*) – 17 val.
30 d. – Stefanas Cveigas: atsisveikinimas su Europa (Prancūzija, Vokietija) – 17 val.; 31 d. – 19.50
30 d. – Moteris ir ledynas (dok. f., rež. A. Stonys) – 19 val.
31 d. – „Rolling Stones“ turas po Lotynų Ameriką (D. Britanija) – 18 val.
II. 1 d. – Stebuklas (rež. E. Vertelytė) – 17 val.

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė (**dailė**)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras, šokis** – Milda Brukštutė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | **Stilius** – Rita Markulienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė | **Direktorius** – Linas Vildžiūnas

7md

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.
Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“,
S. Konarskio g. 49, 03123 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas redakcija@7md.lt.
ISSN 1392-6462. 4 sp. l. Tiražas 800 egz.
Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė

Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas
Lietuvos kultūros taryba
LR kultūros ministerija

LIETUVOS KULTŪROS TARYBA
SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS
LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJA